

ကဏ္ဍ(၅)အတွက်(၂)စားပထမဆုံး - နံရံစာအုပ် ၂၀၀၆

သုလ္လကီဝေ

Thulei Kawwei

ကညီဖိနူဆိုင်ခိုင်ယာပျော်စီ

Karen Environmental Forum

ပျံလီကဝီဖိနီးတင်မံလင်

၂၀၀၇ သုလ္လကီဝေတင်ပြုတင်ဆီးတင်ဆိုင်ညါ
တင်မံလင်မုတ်အိုင်ဝင်နီးကသံနီဖိုင် - ၂၈
တင်မံလင်လာဆိုင်ကုကဝီအတင်ပင်ဖျါ - ၁၆

K E S A N

သူလှကော်ပိုရေးရှင်း ဘဏ်တော်ရလီအီလော ကညီမိခင်ယားဒီးပျ
ဂျာဝီတော်မပျာဘူးစဲကရ
Karen Environmental and Social Action Network

တော်ကွေးလတ်တဘဉ်အံအပူနုနု တမုတ်တော်အဟတ်
ဖျါထီဉ် သူလှကော်ပိုရေးရှင်း မုတမုတ် အဲဒီးထီဉ်အတော်ထီဉ်
တော်ဆီကမိဉ်ဘဉ်. မုတ်ဒေဉ်ပျလီကဝီမိဒီး ပျလောအ
ကွေးတော်အနီကစာဒေဉ်အတော်ထီဉ်တော်ဆီကမိဉ်နုနုလီ.

သူလှကော်ပိုရေးရှင်းအတော်ပညီဉ်

- ဒ်သီးကရလီနုဆဉ်ခိဉ်ယားတော်ကစီဉ်လော
ဘဉ်ထွဲဒီးပျ
- ဒ်သီးကဆီးကါဒီးဒုးဒိဉ်ထီဉ်ဘဉ်ကညီဝီဉ်ဩလော
ခိဉ်ယားနုဆဉ်တကပ
- ဒ်သီးကဟ့ဉ်ဂံဟ့ဉ်ဘါလီကဝီမိတဖဉ်အတော်
ထီဉ်တော်ပတ်သးဘဉ်ထွဲ နုဆဉ်ခိဉ်ယားဒီးတော်လဲ
ထီဉ်လဲထီ
- ဒ်သီးကမထီထီဉ်လီကဝီမိအတော်သုကွေးသုဖး,
ပီထံသုဉ်ညါတော်ဂုတ်တော်ကျီ
- ဒ်သီးကဟ့ဉ်ခိဉ်ယားနုဆဉ်တော်ကျီဘဉ်ကျီ
သုလမ်းမိဒီးကညီမိလုလုထုသနု

လံဉ်ကုခိဉ်တော်ဂီ - တယီ, ကံဉ်တော်ကွေးကိဆဉ်ဖိကီဖိကရါ
လံဉ်ကုချုတ်တော်ဂီ - ထီဉ်ထံယဲဂီ, ယီဉ်ကုဟီဉ်ကဝီ
ပျဒီးတော်ဂီ - သူလှကော်ပိုရေးရှင်းမုတမုတ်

တော်ပရုလောအဲဒီးထီဉ်

ဆူဒီပုဝဲပျဖးလံဉ်ဖိခဲလင်,

ပသးခုသကီးလောပထူးထီဉ်ဘဉ်ကဒီးသူလှကော်ပိုရေးရှင်းအသိတ
ဘဉ်လောပပုတတအကီဒီးတဘျီယီသးအိဉ်စံးဘျူးဘဉ်ဒီပုဝဲလောအ
ဟ့ဉ်ထီဉ်တော်ဝဲအတော်ကွေးလုဒိဉ်မုဒိဉ်တဖဉ်လောလံဉ်ရလီတဘဉ်
အံအဂီနုနုလီ.

သူလှကော်ပိုရေးရှင်းအဟးထီဉ်တဘဉ်အံ တဲဖျါထီဉ်ဝဲတော်ဂုတ်ဘဉ်
ယးလီကဝီမိအတော်ဒီးသနုထီဉ်အသးလောဆဉ်ဖိကီဖိဒီးမိပံဖဲပု
တော်ကတော်ကတီဆဉ်ဖိကီဖိအကျဲတဖဉ်နုနုလီ. မုတမုတ်တော်ဂုတ်
အလောအပျဲဘဉ်ဘဉ်ဆဉ်ယဆါမုတ်လောကမအါထီဉ်တော်ထီဉ်
တော်ဆီမိဉ်လောပကညီတဝီတဖဉ်အဂီလီ.

လောခံကတော်အဲဒီးကွေးမုတ်ဘဉ်ဒီပုဝဲပျဖးတော်ဖိလော ကကွေး
လံဉ်ဆူအဲဒီးထီဉ်အအိဉ်, ကဟ့ဉ်ထီဉ်တော်ထီဉ်တော်ပတ်သးလောသူ
လှကော်ပိုရေးရှင်းလံဉ်ရလီတဘဉ်အံအမိခိဉ်မုတ်ဂု, ကရပျမတော်ဖိ
အမိခိဉ်မုတ်ဂုနုနုလီ. ဒီပုဝဲအတော်ဟ့ဉ်ကျီဟ့ဉ်ဖးတဖဉ် မုတ်တော်
အကါဒိဉ်လောသူလှကော်ပိုရေးရှင်းအတော်လဲထီဉ်လဲထီအဂီနုနုလီ.

အဲဒီးထီဉ်

တော်နုဉ်ကျဲလောတော်ကွေးအဂီ

ပကွေးမုတ်ဘဉ်နုလော နကကွေးတော်ဆူသူလှကော်ပိုရေးရှင်းအအိဉ်လီတော်
ကွေးဟ်ဖူတပျအလံဉ်ဖျါကဘဉ်မုတ် ၂၀၀၀ - ၃၀၀၀ အဘဉ်
စာနုနုလီ. တော်ကစီဉ်တော်ကွေးအကွေးအဂီလောသူလှကော်ပိုရေးရှင်းအပူတ
ဖဉ်နုနု မုတ်တော်ကစီဉ်ကီကီလောလော, တော်သံကွေးစံးဆါ, တော်တဉ်
ပီဉ်အဘျီဉ်, တော်ယုသုဉ်ညါတော်ဂုတ်အတော်ပတ်ဖျါ, ပျတဂတော်စုဉ်သ
နုဉ်, ပတ်ဖူထီရီ, တော်ယဲပုဘဉ်ထွဲ, လုဖိထီဉ်ဘဉ်ထွဲ, တော်ဂီမုတ်
တဖဉ်နုနုလီ. တော်ကွေးလောဘဉ်တော်စဲကျဲအီလောသူလှကော်ပိုရေးရှင်းအပူ
နုနု, တော်ကဟ့ဉ်ကနုဉ်ဖးလီလောစုယီ ၅၀၀ ဘးလီ. တော်ဂီ
အဂုမုတ်ပတ်ထွဲဒီးတော်ကွေးနုနု တဘဉ်ကမုတ်စုယီ ၁၀၀ ဘးလီ.

ပျကွေးတော်ဖိတဖဉ် ကဟ်ဖျါထီဉ်ယုအမဲဒီးအတော်အိဉ်တော်
ဆီးအလီလောပျဲပျဲဒ်သီးအဲဒီးထီဉ်ဆဲးကျဲအီကသုအဂီလီ.

သူလှကော်ပိုရေးရှင်းအဲဒီးအဲဒီးအယာလောကဒီဉ်တော်ကွေးဒ်အကြားဝဲ
အသီးမုတ်ဂု, ပဲကွဲတော်ကွေးမုတ်ဂုသုဝဲနုနုမုတ်ပတ်ဒုးသုဉ်ညါဆီစုဉ်
ကီးပျကွေးလံဉ်ဖိလီ. ပျကွေးလံဉ်ဖိကီးဂကဝံသးစုဉ်ယုအမဲ
ဒီးအလီဆီးထံးဒ်သီးအလီမုတ်အိဉ် “သူလှကော်ပိုရေးရှင်း” ကဆဲးကျဲ
ဘဉ်အီအဂီနုနုလီ.

သုလ္လကီဝေဝေအပုၤမၤ သကိးတၢ်တဖၣ်

အဲးဒီးထၢၣ်ကရၢ

ဝံအံၣ်ထူ
သုကဘံ
ဆၢမ့ၢ်ထံ

အဲးဒီးထၢၣ်မၤစၢၤကရၢ

ကလုာ်ဖိ
စီဆံး
စီဖျါ

ပုၤကွဲးတၢ်ဖိ

ထူဘိ
စီကၢ်
စီသူးသ့ၣ်ခိး
အံၣ်ကီၢ်လၢကလံၤခၢၣ်ဆံ့
ပၤထံးဖိ
ဖံဖံတီအူ
သ့ဖဲ
ကီၢ်ပုၤ

ပုၤကွဲးထါ

ဖါတၢ်ကရၢၣ်ခိၣ်

ပုၤဖးဘျၢလံာ်

ဆၢမ့ၢ်ထံ

ပုၤဒဲးကံၣ်ဒီးရဲၣ်လံာ်

ဝံအံၣ်ထူ

လၢကဆဲးကျိးကွၢ်ဒီးသုလ္လကီဝေဝေ အဂီၢ် လံာ်ဒၢးနီၣ်ဂံၢ်

Thulei Kawwei
P.O Box 204
Prasingha Post Office
Muang, Chiang Mai 50205,
Thailand
Phone: 053 380476
Email: thuleikawwei@yahoo.com
Office email: kesan@access.inet.co.th

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီတဖၣ်

လံာ်ပရၢဆူအဲးဒီးထၢၣ်

- လံာ်ပရၢဆူအဲးဒီးထၢၣ် - ၂
- အဲးဒီးထၢၣ်အတၢ်စံးဆၢ - ၃

အဲးဒီးထၢၣ်နိးယၢၤ

- ပုၤကညီအတၢ်ထံၣ်လၢတၢ်မံးလၢအဖိခိၣ် - ၄

တၢ်ဟံးဖျါ

- တၢ်မ့ၢ်ခၢၣ်လၢဖဲမိခံကဒုးအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ယၢၤဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဂ့ၢ်ကီ - ၅
- ကလီၢ်ဂီၤထံကဘၣ်ဆၢပုၤလီၤအုးသံလၢထံကလီၢ်ပုၤ - ၆
- သဝီဖိဘၣ်တၢ်လံာ်အိၣ်အိၣ်ဖျိကံလိအစ့ၣ်ဆူၣ် - ၇

တၢ်စ့ၢ်အသနၢၣ်

- တၢ်မံးလၢကဲထီၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၢ်လၢဟံၣ်ယီၤဂီၢ် - ၈-၁၀
- ကညီလၢပုၤအန့ၣ်ရဲၣ်ဖးဒိၣ် - ၁၁-၁၃

တၢ်ကတိၤသကိးအဘျီၣ်

- ပျံပုၤသ့ၣ်ညါက့ၢ်ဆၢပိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပုၤပျံကွီၤဒီးအတၢ်သိၣ်တၢ်သိ - ၁၄-၁၅

တၢ်ဟံးဖျါ

- တၢ်မံးလၢလၢပိၣ်က့ၢ်ကစီတၢ်ဟံးဖျါ ၁၆-၂၁
- ကဆိမံးလီၤလးတန့ၣ်ဟဲလီၤအိၣ်အဆၢ - ၂၂-၂၆

လၢၢ်ဖိထါဖိ

- ပုၤသယုၤယကီၢ်ကညီ - ၂၇

ပုၤတၢၢ်ကလုာ်

- တၢ်မံးလၢမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဝဲၣ်ဒီးကသံၣ်ဖိၣ် - ၂၈-၂၉
- ဆဲၣ်အိၣ်ဘုၤလၢထီၣ်ထူၣ်ဖျိပုၤ - ၃၀-၃၂
- ပုၤဒဲးတၢ်မံးလၢဖိအတၢ်သးတီ - ၃၃

ဟံးန့ၢ်ထီၣ်ရီၤ

- ဆၢသးဖျိပုၤဒီးဘိဆ့ခိၣ် - ၃၄-၃၅
- တၢ်မံးလၢကဲဘျၢပုၤကညီကြးကတီၤ - ၃၆-၃၈
- ယုၤအိၣ်ညၣ်ဒီးယုၤခိလၢတလၢကသံၣ်ဘုၣ် မ့ၢ်ပိၤဒီးကျိၣ်ချံ - ၃၉-၄၀

လံာ်ပရုဆူအဲးဒံးထာ်

ဆု အဲးဒံးထာ်ကရု

ယစံးဘျးဘၣ်သုလုကီုဂုကရုလု ထးထီၣ်ရုလီုလံာ်လုအမုာ် “လီုကဝီုသုၣ်ပံာ်ဝၣ်စကသံာ်ဖီၣ်” န့ၣ်လီု. ယဖးဘၣ်ဒီးယထံၣ်ဘၣ်လုတၢ်ကဲဘျးကဲဖျိၣ်အိၣ်အါမး ဒီးယနာ်ပာ်အါထီၣ်အိၣ်စ့ၣ်ကီးန့ၣ်လီု. ယဖးဘၣ်လံာ်အံၤတဘျီယီ ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲထီၣ်ယသးလု ယကမကွၢ်အါအဂီၢ်န့ၣ်လီု. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ဘိသုၣ်တဖၣ်ယတသ့ၣ်ညါခဲလၢာ်ဘၣ်အယိ မုာ်တၢ်ကီုတမံၤစ့ၣ်ကီးလီု. အယိယအိၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်တနီုလုယကမကွၢ်အါအါနီုကီုအဂီၢ်န့ၣ်လီု.

လု
စီုအဲၣ်ဒိၣ်ထု

ဆု အဲးဒံးထာ်

အဆိမံၤယုတၢ်ဆိၣ်ဂုဘၣ်သုလုကီုဂုကရု ပုဘၣ်မုဘၣ်ဒါကိးဂုဒဲးတက့ၢ်. ခဲအံၤယကွဲးဆုလီုတၢ်ကွဲးဖိတခါအံၤန့ၣ်လီု. ဒ်သုလုကီုဂုပာ်လီုတၢ်ဘျးဒီး တၢ်တီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အသိးယဆိကမိၣ်လု တဘၣ်ဒီလိာ်အသးဘၣ်. တၢ်အံၤအိၣ်ဒုၣ်လုအဲးဒံးထာ်အစုပုလီု. သုသုမုာ်ဂုတသ့မုာ်ဂုတလိာ်စ့ၣ်ကီးဘၣ်. ဒ်န့ၣ်အသိးတၢ်ဖးန့ၣ်အါလုသုလုကီုဂုအပုမုာ်တသ့ဘၣ်ဒီး ပုကွဲးတၢ်ဖိအသးတဘၣ်ဒီဒီးအသးတထီၣ်စ့ၣ်ကီးဘၣ်.

ပုဒီးတၢ်ပာ်ကဲအါ
MOJO

ဆု သုလုကီုဂုအဲးဒံးထာ်

ယအဲၣ်ဒီးကွဲးစံးဘျးစံးဖျိၣ်ယဲအဲးဒံးထာ်ဒီး ပုမုာ်သကိးတၢ်ဖိကိးဂုလုအပုကွဲးလံာ်တၢ်ကစီၣ်အပု သုဘျီဂုထီၣ်န့ၣ်ကုယထါတယုာ်လု ယကကွဲးအါလုပယီုကျိၣ်ဝံၤ, သုပာ်ပနီၣ်ဒ်သုလုကီုဂုပုကွဲးလံာ်ဖိတဂုအသိးအယိ ယသးစုစံးဘျးဘၣ်သုဒိၣ်မးန့ၣ်လီု.

ဒ်တၢ်ကွဲးပုပာ်လုတၢ်ဟ့ၣ်ကုၣ်မုအိၣ်ဟ့ၣ်ကုၣ်သုအသိး ယအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ကုၣ်ယဲတစဲးဒ်အံၤ - တၢ်ကစီၣ်လုပယီုကျိၣ်အံၤအဘျီကု မုာ်တဂုဒ်သိးကညီကျိၣ်န့ၣ်သက့ လံာ်ကဘျးလုအကးဘသးအမဲၣ်ညါဒီးအလီုခံ မုာ်အိၣ်လုစးခိဝါကဘျးယိယိဖိ ယာ်ပလၢာ်ကုဒိၣ်ဝဲလီု. သုဆုန့ၣ်ပုအနီၣ်ဂံၢ်မုာ်န့ၣ်ခံဘၣ်သုဘၣ်ကုကုဒိၣ်ဝဲလီု.

အခဲအံၤယဆုကဒီးယတၢ်ကွဲးလုပယီုကျိၣ် လုတၢ်ဂုတမံၤယီုန့ၣ်လီု. ပာ်ပုာ်စ့ၣ်ကီးဒီးတၢ်ဂီုတဘၣ် ဒီးတၢ်ကွဲးအံၤမုာ်ကြးဒီးထာ်န့ၣ် မုာ်တကြးဒီးပာ်တၢ်ကွဲးသုဝဲလီု. မုာ်တကြးဒီးကမုာ်ဝဲယမလီုသုယသးလု တၢ်ကွဲးအယိတၢ်ကွဲးအဖိခိၣ်ဟ့ၣ်ကုဒီး ကွဲးဒုးသ့ၣ်ညါအါထီၣ်ဘၣ်ယလု တၢ်ကွဲးအတၢ်သုတၢ်ဘၣ်တက့ၢ်န့ၣ်မုာ်ယတၢ်တုာ်လိာ်မုာ်သုလီု.

ပုဒီးတၢ်ပာ်ကဲအါ
စီုကွဲးထု (ရွဲၣ်ကွဲးခိၣ်)

ဆု အဲဒဲးထာ်

တၢ်ဂ့ၢ် - ယအဲၣ်ဒိးဖးဘၣ်သုလုၤကီၤဂ့ၢ်အလံာ်

လၢတၢ်ယုးယီၣ်ပးကဲအပူၤယအဲၣ်ဒိးဖးဘၣ် သုလုၤကီၤဂ့ၢ်အလံာ်ပရၢဒိၣ်မးလီၤ. အယိယုၤဝံသးစူၤခိၣ်နီၣ်
လၢအဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါ, လၢသုလုၤကီၤဂ့ၢ်တဖၣ် လၢလံာ်ပရၢအံၤမ့ၢ်ဟးထီၣ်တဘျီလၢလံာ် မိကဝံသးစူၤဆုၤနီၣ်ဘၣ်ပုဖု
တဘျီတက့ၢ်. မ့ၢ်ပကဘၣ်ဟ့ၣ်အပူၤဒါ, မ့တမ့ၢ်တဘၣ်ဟ့ၣ်လဲၣ်န့ၣ် ဝံသးစူၤကွဲးကျၢဘၣ်ပုဖုတက့ၢ်.

တၢ်ဘျူးဒိၣ်မးလၢ

စီၤအဲလံာ်စ့ၣ်မ့ၢ်

အဲဒဲးထာ်အတၢ်စံးဆါ

ဆု ဒီပုၤဝဲၣ်ပုၤကွဲးလံာ်ဖိ

ဒီပုၤဝဲၣ်ခွါအဲၣ်ဒိၣ်ထု, သးခုစံးဘျူးဘၣ်န့ၣ်ဒိၣ်မးလၢ နဖးဘၣ်သုလုၤကီၤဂ့ၢ်ဒိးကဲထီၣ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖျိၣ်လၢနဂီၢ်
တကးဘၣ်အမဲာ်ညါန့ၣ်ဒိး မၤကွၢ်အီၤအယိန့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤပဆဲးကျိးန့ၣ်န့ၣ်ဒိး ပုၤကွဲးလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လံာ် ဒိးဖဲ
အဝဲသ့ၣ်အတၢ်စံးဆါဟဲကတၢ်န့ၣ် ပကတဲကျၢဘၣ်က့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီပုၤဝဲၣ်ခွါမိက့ၢ်, သးခုစံးဘျူးန့ၣ်လၢသးဒိတဖျိၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. နတၢ်ကွဲးန့ၣ်ပဒိးန့ၣ်ဘၣ်ဂ့ၢ်လီၤ. နတၢ်ကွဲးလၢ
နကွဲးတၢ်န့ၣ်ဖးဂ့ၢ်ညါလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤပတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီတဘၣ်ဘျူးလိာ်အသးဒဲးဘၣ် ဘၣ်ဆၣ်လံာ်လၢကဟဲလၢ
ခံတဖၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကဘျူးလိာ်သးဒါခိၣ် နတၢ်ကစီၣ်အံၤပသ့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်လၢလၢနကကွဲးဒိးတၢ်ကစီၣ်ဆု သုလုၤကီၤဂ့ၢ်
အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီပုၤဝဲၣ်ခွါကွဲးထု, နကွဲးစးတၢ်လံာ်တၢ်အဂ့ၢ်ကတၢ်ဒိးဆုထီၣ်နတၢ်ကစီၣ်ဆု သုလုၤကီၤဂ့ၢ်အအိၣ်အယိ
န့ၣ်လီၤ. နတၢ်ဟ့ၣ်ကုၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၢ် လၢပသုလုၤကီၤဂ့ၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒဲးတၢ်သုလုၤ
ကီၤဂ့ၢ်လၢပယီၤကျိၣ်တခါန့ၣ် လၢလံာ်ဟးထီၣ်တဘျီအံၤတဟးထီၣ်ယုာ်ဘၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
ဘၣ်ဆၣ်ဖဲအမ့ၢ်အဟးထီၣ်တဘျီလၢလံာ်န့ၣ် ကတုၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုဖုအဲလံာ်စ့ၣ်မ့ၢ် တၢ်ဘျူးဒိၣ်မးလီၤ. သုလုၤကီၤဂ့ၢ်လံာ်တၢ်ကစီၣ်အံၤတမ့ၢ်လၢ ပကဆါအီၤအဂီၢ်ဘၣ်. မ့ၢ်ဒဲး
လၢပကနီၤလီၤကလီၤလၢပုၤဖးလံာ်ဖိအဂီၢ်လီၤ. နနမ့ၢ်ပုၤတဂၤလၢအအဲၣ်ဖးလံာ်အယိ မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤမုာ်ပသးဒိၣ်မး
လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ဖဲသုလုၤကီၤဂ့ၢ်ဟးထီၣ်တဘျီလၢလံာ်န့ၣ် ကတုၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တတုၤအိၣ်န့ၣ်တခါန့ၣ်နဆဲး
ကျိးက့ၢ်ကဒိးပုၤသ့လီၤ.

ပုၤကအိၣ်ဒဲးဝဲအါဂၤလၢ ပတဒိးန့ၣ်ဘၣ်အတၢ်ကွဲး မ့ၢ်လၢကျဲယံၤဒိးလီၤမၤလၢကျဲအယိန့ၣ်လီၤ. နဲလဲၣ်ဂ့ၢ်ပ
စံးဘျူးဘၣ်ပုၤကွဲးလံာ်ဖိကိးဂၤ ဒိးဆုမဲာ်ညါပအိၣ်ဒိးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢပကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်လီၢ်ကဝီၤပုၤဆဲးကျိးတၢ်ဒဲးသိး
တၢ်ကွဲးကတုၤအါထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပယုကညးလၢဒီပုၤဝဲၣ်ပုၤကွဲးလံာ်ဖိတဖၣ် မ့ၢ်ကွဲးလံာ်ပရၢမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ကွဲးသံကွၢ်တၢ်
မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ကွဲးတၢ်ကစီၣ်လၢသုလုၤကီၤဂ့ၢ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် ကဆဲးလီၤဘၣ်အလီၢ်ဆိးထံး (လီၤတဲစီၣ်ဒိးအံၤမ့ၢ်, မ့ၢ်အိၣ်ဆဲးလီၤ
ယုာ်သ့) ဒဲးသိးသုလုၤကီၤဂ့ၢ်ဆဲးကျိးက့ၢ်သုကညီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘျူး

ဆုပကီၢ်လါဟ့

သုလုၤကီၤဂ့ၢ်အဲဒဲးထာ်

ပျာကညီအတတ်ထံၣ်လၢတၢ်မံလၢဖိခိၣ်

ပျာ ကညီအတတ်ထံၣ်လၢတၢ်မံလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ တဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ် ခိၣ်ချၢလိာ်အသးဒီးပျာစဲ အ့ၣ်ဖိတဖၣ်အတတ်ထံၣ်န့ၣ် ပစံးသ့ဝဲလီၤ. ပျာစဲအ့ၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်စံးဝဲလၢ ပျာကညီဟဲလီၤစၢလၢတၢ် အုးဖးဒိၣ် ဘၣ်ဆၣ်ကညီဖိသးပျာတခါစံးဝဲလၢ ဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိန့ၣ် အခိၣ်ထံးမ့ၢ်ဝဲပျာကညီန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်အုးဖးဟဲကဲထီၣ်ပျာကညီအဂီၢ်န့ၣ် စဲ အ့ၣ်ပျာကညီဘၣ်ကုၣ်သ့, ချါလံးဝဲ ကွဲးဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပျာကညီကဲထီၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိန့ၣ် ကညီ သ့ၣ်ကုသးပျာတၢ်နီၣ်ဒီးတၢ်တဲစိတဲဒိၣ်အမ့ၢ် ပိာ်မုာ်ဖိ သၣ်တဂၤကဲထီၣ်ထီၣ်မိာ်ဟ့, ပျာကညီကဲထီၣ်ကဆိ, ပျာကညီကဲထီၣ်ဂုာ်, ပျာကညီကဲထီၣ်ကယုပျာ, တၢ် အုး, ဒီးပျာကညီကဲထီၣ်ဒ့ၣ်ဘု အတတ်တဲစိတဲဒိၣ်သ့ၣ်တ ဖၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပျာကညီသးပျာနီၣ်ဝဲလၢ ပျာကညီအကလၢ ၃၇ န့ န့ၣ် အိၣ်လၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးသ့ၣ်ဖိဝဲဒိၣ်ဖိအအိၣ် မ့ၢ်လၢ ပျာကညီအလီၤန့ၣ် အကလၢအိၣ်ထဲတဖၣ်အခိၣ်ထံးဒိၣ်ပျာ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂုာ်အံၤအယံၤ ကညီသ့ၣ်ကုသးပျာ တ

ဖၣ် အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးအတတ်တၢ်ထုတၢ်စ့ၢ်တၢ်နီၣ်အါ မးလၢအယုးယီၣ်ပာ်ကဲဝဲတၢ်မံလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢကညီဖိယုအိၣ်ဝဲလၢအ အိၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ထုန့ၣ်အိၣ်ဝဲအါမံၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်တဘၣ် ယုအိၣ်ဒ့ၣ်ဘု, ညၣ်လံၣ်, တံၤတုၤဘီတဖၣ်လၢထံးခံကွာ် စိးဘၣ်, ဝဲ, ဒီန့ၣ် မ့ၢ်ချၢအိၣ်န့ၣ်ချၢအိၣ်တုၤအနီၤ, ထီၣ်ကိး, ကယုပျာ, တၢ်ဒိၣ်န့ၣ် ဟုးကိးသးကိးဒီးကၤ အယံၤ တဘၣ်ခးအိၣ်ဘၣ်, ကဆိန့ၣ် တအိၣ်ဝဲအညၣ် ဘၣ်, ထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိန့ၣ် ပျာတဘၣ်ပျာဝဲအဖိဘၣ်.

မ့ၢ်လၢတၢ်ဖဲးစးဝဲသံၣ်တပၤန့ၣ် ပာ်ဒိၣ်ဝဲထီၣ်ဘံ ဃာ်, အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဘုခိၣ်လၢ တဖၣ်, ထီၣ်ဂံၢ်, ဆိမံးဒီး အဂၤအဂၤတနီၤ မ့ၢ် ဒိကအိ, လံာ်, တၢ်ဖိညီ, ခွံၣ်, တဖၣ်တဖၣ်န့ၣ် အိၣ်လီၤစ့ၢ်ကွံာ်ဝဲယုာ်, သ့မိာ်ဖိ, တၢ်ဖိ ဃာ်အယံၤ အဝဲသ့ၣ်တခးအိၣ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ကလဲၤ ဖဲးလီၤစး တၢ်ဟီၤ, ထီၣ်တပျီမ့ၢ်ကိးန့ၣ် ဒ့ၣ်ဝဲဒီးတလဲၤဝဲ ဘၣ် ပာ်ကဲဝဲတၢ်ပနီၣ်လၢတၢ်မံလၢဟ့ၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအါကလုာ်န့ၣ် ကဲထီၣ်ဝဲကသံၣ်က သိဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်ညၣ်လၢလီၤကဝီၤကညီဖိဖၣ်အဂီၢ်, အ ဒိ, ဘီၣ်သိၣ်ယံ, တၢ်သုသး, သ့ၣ်ကဖုဘါကဖုတဖၣ် ပျာသုကသံၣ်လၢကျဲအါဘီန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤ ကညီကီၢ်စဲၣ်ပျာတၢ်လီၢ်ကိးပျာဒီးယၣ်ယၣ် တၢ်မံလၢတ ဖၣ်စ့ၢ်လီၤကွံာ်ဝဲဒၣ်ကွၢ်ကွၢ်မ့ၢ်လၢတၢ်မၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပျာဒီး ပျာဒီးအိၣ်အါအယံၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးသ့ၣ်ပျာထုလံၤလၢတၢ်မံလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီး န့ၣ်ဖိညၣ်ဖိတဖၣ်အိၣ်မုဒီးသန့ထီၣ်အသးကသ့အဂီၢ် န့ၣ် မိာ်ပာ်ဖဲလၢညါတဖၣ် ပာ်ဃာ်ဝဲသ့ၣ်ပျာလၢလၢလု အါအလီၢ်ဘုဟုတဂ့ၤအလီၢ်တဖၣ်, ပာ်ဃာ်ဝဲကပျာလၢ အစိးဝဲလၢနါထံအိၣ်အလီၢ်, ပာ်ဝဲသ့ၣ်ပျာလၢအအိၣ်လၢ ထံကွာ်ခံဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်, ပာ်န့ၣ်ဝဲတၢ်အရူလၢအကိးဝဲ လၢတၢ်မုာ်ဃာ်အကျဲတဖၣ်, ပာ်ဃာ်ပျာလီၤပျာသ့ၣ်ပျာတ ဖၣ် ဒီးတြီဃာ်ဝဲကွံာ်လၢထံကျိပျာတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ■

“ဒိၣ်ပျာအိၣ်ဒီးတၢ်မုာ်ဒီး တၢ်ဒိၣ်အိၣ်မိကဝီၤရဲး”

ကညီကီၢ်စဲၣ်ပျာ တၢ်ဒိၣ်အိၣ်ပျာကလုာ်လဲၣ် အိၣ်ဒီးပျာလဲၣ် မတၢ်သ့ၣ်ညါလဲၣ်

တၢ်မ့ၢ်ခူၣ်လၢၢ်ဖဲမိခံကဒုးအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဃၢၤဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဂ့ၢ်ကီ

သုလၢကီၤတုၤ

တၢ် မ့ၢ်ခူၣ်လၢၢ်ဖဲမိခံန့ၣ် အဘျုးကအိၣ်ဝဲသပျီၣ် ကတၢ်လၢ ကျဲပနံၣ်ဒီးပုၤဖိၣ်စုကဝဲကရၢ (နအဖ, ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်, နံၣ်ခုၣ်ဘံၣ်အ့ၣ်) တဖၣ်အဂီၢ် ဘၣ်ဆၣ်လၢၢ်အအ့ၣ်ဝံဒီးအစုၣ်အပျီၣ်တဖၣ်ကယုၤလီၤဝဲ ဆုအူကီၢ်ကျိအပူၤ ကမၤဘၣ်အဘၣ်သီထံ အမဲၣ် ညါကစၢ်ကလိကဘၣ်တၢ်မၤပိၤဖး, တၢ်စုၤခါန့ၣ်ကၢ်က လၢၣ်, သ့ၣ်ပျီၣ်ကဟးဂီၤဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ကဘၣ်သး ကွံၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

မိခံသဝီန့ၣ် အိၣ်လၢမိခံကရၢၢ်, ဇုပျီၣ်ယၢ်ကီၢ်ရၢၣ် ပုၤဒီးမ့ၢ်သဝီထုလံၤတဖျၢၣ်လၢကညီၣ်စ့ၢ်အိၣ်ဆိးဝဲလၢအ ပုၤဒီးဖျါစ့ၢ်ကိးလၢကီၤလၢသးဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤအပူၤလီၤ.

ဖဲအပူၤကွံၣ်စုၤန့ၣ် တၢ်ကစီၣ်ဟူထီၣ်ဝဲဆုထံဂုၤ ကီၢ်ဂၤလၢ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်မ့ၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဒီးနအဖ န့ၣ် တၢ်ကအိးထီၣ်မိခံတၢ်ခူၣ်လၢၢ် လၢအမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ခူၣ် လၢၢ်-ပျၢ်ဝါ (zinc mine) အဒိၣ်ကတၢ်အကျါတတီၤလၢ ကီၢ်အ့ၣ်ရၢၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံး, ဒီးပျၢ်ဝါအစီၤလၢကဟး ထီၣ်ဝဲအတၢ်လၢအကကွံၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မ့ၢ်ခူၣ်လၢၢ်ဖဲမိခံန့ၣ် တၢ်တခါ ကဘၣ်ဒိဝဲမိ ခံဒီးထံသၢလဲၤဒုဖိသဝီဖိအသ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်န့ၣ်လီၤ. စံၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအိၣ်လၢတၢ်ခူၣ်လၢၢ်ဆၢလၢ်တဖၣ် ကဟးဂီၤခိဖျါပျီၣ်စုၣ်ကလဲၤန့ၣ်လီၤအိၣ်လၢအတၢ်သ့ၣ်တၢ် ဖျး အကျါ, အမဲၣ်ညါတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢအဟး ထီၣ် လၢအစံၣ်ပူၤတဖၣ် အကစၢ်ဒုၣ်လဲၣ် အိၣ်ဝဲတသ့လၢ ဘၣ်ဒီးမ့ၢ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်ကကဲထီၣ်တၢ်ဆါသ့န့ၣ်လီၤ.

ခံခါတခါ တၢ်ကခူၣ်လၢၢ်အဆၢလၢ်န့ၣ် အိၣ်ဒီး ထံလီၤဆုလၢအမ့ၢ် ဒီးပုၤတနီၤလဲၤဟးကသ့ၣ်ဒီးလဲၤဒိ လိၣ်ကွဲတၢ်ဂီၤဖဲတၢ်ကီၢ်ခါအဆၢကတီၢ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ထံမ့ၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီန့ၣ် မတၤမးလဲၤဆုထံလီၤ ဆုအံၤတမ့ၢ်လၢဘၣ်န့ၣ် ပစံးသ့ဝဲလီၤ.

သၢခါတခါ တၢ်ကခူၣ်လၢၢ်ကဝီၤအံၤ မ့ၢ်ဝဲထံကွံၣ်

ခံဟီၣ် ကဝီၤ, တၢ်ခူၣ် ဒီး သ့ၣ်ပျီၣ် ဂုၤဝဲအယိ တၢ်မံၤ လၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအမ့ၢ် တၢ်ဒိၣ်ကွံၣ်, တၢ်ဟီၣ်သ့, တၢ်ဟီၣ် ဘီ, တၢ်သုထီၣ်ဟံၣ် (အကီၢ်ဖဲဘီဒီးအကီၢ်ဖဲဝါ), တၢ်သု ထီၣ်မ့ၢ် (အကီၢ်ဖဲဘီအကီၢ်ဖဲဝါ), တၢ်ယီၤ, တၢ်ဖး, တၢ် ဩၣ် (အမိၢ်ပျီၣ်ဖဲဖၣ်ဆါလွဲၢ်အစုၣ်ညါခိၣ်သ့), တၢ် သ့ၣ် (အမိၢ်ပျီၣ်ဆံးဒီးကိးသီၣ်ခြးခြး), တၢ်အုးဂီၤခံ, တၢ် အုးယုၣ်, တၢ်အုးကွီၤတြီၤ, တၢ်ဘီကီၢ်, ကယုၤပျီၣ်ဝါ, ကယုၤပျီၣ်သ့, ယီၤဟီၣ် (ယီၤဘီ, ယီၤလါ), ထီၣ် ကိးနိၣ်ဘီ, ထီၣ်ကိးနိၣ်သ့, ထီၣ်ကုး, ထီၣ်ခုးသးနါပျီၣ် ဘီလးဒီးအနိၣ်လး, ထီၣ်ခုးသးနါပျီၣ်ဝါဒီးအနိၣ်ဝါ, ပျီၣ် ပျီၣ် (ထီၣ်ပျီၣ်စီၤပၤ, အမဲၣ်အိၣ်ဒီးအမဲၣ်ချံ, အခိၣ်ကဆု ထီၣ်တနံၣ်တဘီ), ထီၣ်အါကလၢၣ်, ဒုၣ်ဖိညါဖိအါ ကလၢၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အယိ တၢ်မ့ၢ်ခူၣ်လၢၢ်တလၢ်ကၢ် န့ၣ် ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ကဟး ဂီၤကွံၣ်ဝဲစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ဒဲလဲၣ်ဂုၤဂုၤ မိခံသဝီဖိတဂၤစံးဝဲ “ယတဘၣ်သး လၢပုၤကခူၣ်လၢၢ်န့ၣ်ကု ပုၤခိၣ်ပုၤန့ၣ်လၢထးမ့ၢ်ဟ့ၣ်အခွဲး န့ၣ် ပမ့ၢ်သဝီဖိပမၤတၢ်တသ့နီတမံၤဘၣ်.” ■

မိခံသဝီမ့ၢ်သဝီအိၣ်ထုအိၣ်လံၤတဖျၢၣ် ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အိၣ်သးခဲအံၤမၤပျံၤမၤဖုးအီၤဘၣ်သး တၢ်ကခူၣ်လၢၢ်လၢအသဝီဆၢခိၣ်ထံခံတဖၣ်အယိန့ၣ်လီၤ.

ကလိင်ဂီထံကဘန်ဆန်ပုလီအူးသံလာထံကလိင်ပူ

သူလှကျော်စု

၀ သံပိင်မုန်ဖိတဂဒီးအပုပိင်ခွါဖိတဂ လဲအှာ် ထံအခိန်တပျင်လီတံင်ဝဲဒီးလီအူးဝဲဒေ်လာထံ ကလိင်ပူလအအိန်ဘူးဒီးသရဲင်လါသးဖုံအ အး, ကလိင်ဂီသဝီ, ဝဲလါဒံင်ဝဲဘန် ၂၂ သီ ၂၀၀၆ နံင်အနံ ဒီးပုမကုအသးသမုနုာ်ကုဒေ်ထဲအပုပိင်ခွါ ဖိတဂန့င်လီ.

တံလီအူးသံလာထံကလိင်ပူအံ, မှာ်တံသးအူး အပနီင်လပုသဝီဖိလကလိင်ဂီတဖှာ်အဂီၢ်န့င်လီ. အပူကွံင်တနံင်စွာ်ကီး ပုမိာ်အဒီးအဖိဆံးဖိတဂလီအူး သံဝဲလာထံကလိင်အဂတဖှာ်အပူဝဲကလိင်ဂီန့င်လီ.

ကလိင်ဂီသဝီအံ အိန်ဝဲလါမိခံကရံ, ဖူပျာ်ယာ် ကီၢ်ရုၢ်အပူ, မှာ်တံလီတတီလပုအါဂသ့ညါဝဲ လာထံကနီက ဟီၢ်ခိန်ကမုၢ်အါဒီးနလဲနမုၢ်ဟဲကု န့ၢ် နစုနခိန်နခိန်ဘိဒ်ကီလါဝါအသးလီ. ဝဲတံကီၢ် ခါလါအုဖျာ်အဆကတီၢ်န့ၢ် ထံကလိင်တဖှာ်ထံလီ

သံးကွံင်ဝဲခဲလက်ယာ်ယာ်ဒီးထံမူကုဒေ်ထဲ ထံကလိင် လအအိန်လါတံင်ခူၢ်လါကပတဖှာ်န့ၢ်လီ.

တံနးလါတံ နးအဖိခိန်မုၢ်လါကလိင်ဂီ အထံ မူသံကွံင်လါပျာ်လီလါအပူအါအယိန့ၢ်လီ. တနံင် အံ သဝီဖိလကလိင်ဂီတဂမံးဝဲလါ သ့ၢ်ခိန်လါဟဲ ခူၢ်လါတဖှာ်တမပုလဲအှာ်အီထံလါတံင်ခူၢ်လါကပ ထံကလိင်အပူလါဘန်ဒီးစံးဝဲလါပျာ်စုၢ်လီအါန့ၢ် လီ. သ့ၢ်ခိန်မါကါလဲတီနုာ်ပုသဝီဖိအထံလါတံဟူ သဝီ လဲဒီးဟဲကုကစီစုအမံးနံး ၂၀ ယာ်ယာ်န့ၢ် လီ. မ့မုၢ်သ့ၢ်ခိန်အပုမတံဖိတဖှာ်န့ၢ် ဟဲမုၢ်န့ၢ်ဝဲထံ အီလါတံဟူန့ၢ်လီ.

ဘန်ထွဲဒီးတံဂုၢ်အံ ကလိင်ဂီတံင်ခူၢ်လါဒီးကီၢ် တံင်သ့ၢ်ခိန်မုၢ်တအိန်လါဘန်န့ၢ် ဖူထံသဝီဖိတဖှာ်က န့ၢ်ဘန်ထံအီလါကျဲလဲၢ်န့ၢ် အလီၢ်အိန်လါဖူထံသဝီဖိ တဖှာ်ကြးသံကွံင်ဒီးတံင်ပိၢ်သကီးန့ၢ်လီ. ■

ကလိင်ဂီထံက
ဒိန်မးဘန်ဆန်ပု
မုၢ်ပုဒီးပုဖိ
သံလီအူးလါ
ကလိင်ပူခံဘျီ
လံန့ၢ်လီ.

သဝီဖိဘဉ်တၢ်လံာ်အိၣ်ခိဖျိကံလိအစပြုဆူၣ်

သူလုၤကီၤဂ့ၤ

၃ ပုၣ်ယၢ်ကီၤရၢၣ်, မိခံကရၢၢ်ပူၤန့ၣ် သဝီဖိအါဂၤ ပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးဝဲလၢအဘုခုၣ်ကျိးလၢထီၣ်ဘဉ် ဆဉ်အဘုခုၣ်ကံလိန့ၣ်စ့ၤန့ၣ်ဒီးအလီၢ်အယံ အဝဲ သ့ၣ်တီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၤဒီးယုထီၣ်ဝဲလၢသးရၢၣ်လီၤဆိခိၣ်န့ၣ် ပုၤဘဉ်မုၢ်ဘဉ်ဒါတဖၣ် ကမၤဘဉ်စၢက့ၤ ဘုခုၣ်ကံလိအစ ပြုန့ၣ်လီၤ.

ဖိဘုလၢထီၣ်သဝီဖိတၢ်ကအုကစ့ၤဝဲလၢအဘုခု န့ၣ်စ့ၤဒီးစံးဝဲ “တနံၣ်အံၤဘုခုယံးဝဲအကံလိလၢအက ယၤန့ၣ်လီၤ.”

ခိဖျိလၢသဝီဖိအါဂၤတၢ်ဘဉ်တၢ်တမံၤယံဒီးတီၣ် ထီၣ်ဝဲအယံ ဝဲ ၂၀၀၇ နံၣ်လၢယနုၤအါရံၤအပူၤန့ၣ် မိခံ ကရၢၢ်ပူၤ သးရၢၣ်လီၤဆိခိၣ်န့ၣ်တဖၣ် ကိးထံၣ်လိာ်အိၣ် ဖျိၣ်သကိးဝဲ သဝီဖိလၢအတၢ်ဘဉ်တၢ်တဖၣ်ဒီးကီၣ်တဲာ် သဲထံလၢအဟဲပုၤဘုခုတဖၣ်, ဒီးရဲသကိးဝဲတၢ်ဂ့ၤကီၣ်န့ၣ် လီၤ. လၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဘျီအံၤန့ၣ် တိၤပၤဖူကီၣ်တဲာ် သ့ၣ်ခိၣ်လၢအမၤဆူၣ်ထီၣ်အကံလိစပြုတၢ်ကအံၤ အာၣ် လီၤက့ၤဝဲအတၢ်ကမၣ်ဒီးစံးဝဲလၢသါကမၤဘဉ်က့ၤကံလိ စပြုန့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီးသဝီဖိတဖၣ်ဆၢတဲာ် ဝဲ ခိဖျိလၢကီၣ်တဲာ်သ့ၣ်ခိၣ်အံၤအာၣ်လီၤအတၢ်ကမၣ်အ ယံ ပျဲပူၤဝဲဒီးခါဆူၣ်ညါယုဝဲတၢ်အာၣ်လီၤလၢကဘဉ်မၤက့ၤ တၢ်တိတိလိလီၤန့ၣ်လီၤ.

လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ သဝီဖိမၤအိၣ်ကျိးဒ်အမ့ၢ် ဘုခု ကျိး, သဘုဟီၣ်လၢကီၣ်ကျိး, ထူအိၣ်စံာ် တဖၣ်အကျါတ နီၤကယုထၢကျဲအကတအိၣ်နီတဘိဘဉ် လၢကသ့ၣ်တၢ် ဖျးတၢ်ဒိ တနံၣ် အဂီၢ် လဲၤဟံ လီၢ် ဝဲကျိၣ်စ့, တၢ်ချံတၢ် သဉ်, ကံကသံၣ် ကသီ, ဟုသ့ၣ်ဟုသးလၢကီၣ်တဲာ် သ့ၣ်ခိၣ်တဖၣ်အယံ တုၤမ့ၢ်လၢမၤတၢ်ဝံၤန့ၣ် ဘဉ်ဆါ န့ၣ်က့ၤသ့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

သဝီဖိတၢ်စံးဝဲ “ပမၤတၢ်ဒိတနံၣ်ဘဉ်ဆဉ်အမ့း တအိၣ်ဘဉ်, မ့ၢ်လၢပဖိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်အယံ သ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်ပုၤ ဘုခုအပူၤဆဲးလီၤ.”

ပုၤမၤဘုခုကျိးအါဂၤ မၤလဲၤထီၣ်အဘုခုကျိးဘဉ်ဆဉ်အဘုခုအကံလိတန့ၣ်အါထီၣ်ဘဉ် မ့ၢ်လၢ ကီၣ်တဲာ်သ့ၣ်ခိၣ်လၢအလဲၤဟံလီၢ်ဝဲအစုတၢ် မၤဆူၣ်ထီၣ်ကံလိစပြုအယံန့ၣ် လီၤ.

ပုၤမၤကျိးဖိတနီၤ မၤတၢ်ဝံၤဒီးလီၤက့ၤအမၢ်န့ၣ် အ စုလၢာ် တနီၤလီၤက့ၤအကမၢ်တန့ၣ်အိၣ်စ့ၤကိးဝဲလီၤ.

ဝဲ ၂၀၀၆ နံၣ်လၢဒိၣ်စဲဘဉ်အပူၤ ပုၤမၤအိၣ်ဘုခု ကျိးလၢဖိဘုထီၣ်တဖၣ် သ့ၣ်ခိၣ်လၢကီၣ်တဲာ်ကီၢ်တဖၣ် ဟဲစီၤန့ၣ်က့ၤအီၤဘုခုန့ၣ်လီၤ. တနံၣ်အံၤ ဘုခုအပူၤ ထီၣ်ဝဲ ၂၈ ဘး (၂၀၀၅ နံၣ်အပူၤဘုခုအပူၤမ့ၢ်ဝဲ တဖၣ် ၄၇ ဘး, ၂၀၀၆ နံၣ်အပူၤ တဖၣ်အပူၤမ့ၢ်ဝဲ ၇၅ ဘး) န့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်အသိး မိခံပုၤထူစံာ်ဖိ ဖါဂီၤဒဲးစံးဝဲလၢ အပူၤ ကွံာ်န့ၣ်သါထူအိၣ်စံာ်လၢကျိၢ်ပန့ၣ်, ခဲအံၤသါထူအိၣ်စံာ် လၢလီၤအံးတဲးဒီးသုဝဲကံဟီၣ်ချါတဖၣ်အယံ တၢ်လၢာ် ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤအါထီၣ်ဝဲ ဘဉ်ဆဉ်သါဘုတခီန့ၣ်ဘဉ်ပျဲ လီၢ်လီၢ် အမဲာ်ညါသါကွံာ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢသါစံာ်ပူၤညးလီၤ (ဂုၤဆံးလီၤ) ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးဝဲလၢအစံာ်န့ၣ် ဘုချံလီၤ ၂ နာ်, တနံၣ် တီၢ်ပူၤ ထံာ်တၢ်သိလၢာ် ၄၀ လံး (တလံး ၂၅ ဘး), သု ကံဟီၣ်ချါ ၄ ထာ် (တထာ် ၇၀၀ ဘး) ကလၢာ်စ့ၤဝဲ လၢာ် ၅၀၀၀ ဘးယဉ်ယဉ်လီၤ. ■

တၢ်မံၤလၢ်ကဲထီၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးကျိၣ်စ့တၢ် ဟဲန့ၣ်လၢဟံၣ်ပဃီအဂီၢ်

တနီၣ်သရံၣ်-တုၤ

U ဝဲဖဲလီၤကဝီၤအံၤတဖၣ် ပသ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟံၣ်ဒၣ်ထဲ တမံၤလၢပဘၣ်ထွဲဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတၢ်မံၤလၢ်လၢ ပျၢ်ကျါတဖၣ် လၢအကဲဘျူးလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုၤအဂီၢ်လီၤ. ဒီဖျိပလဲက့ၤဖံးမၤတၢ်လၢဒုသဝီဒီးခုပုၤပုၤတဘျီတသ့တညီဒီဖျိ တၢ်အိၣ်သးဒီးဆၣ်ကတီၢ်အံၤပဘၣ်လုၢ်အိၣ်လီၤဒၣ်ပသးဒီး တၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီးအလုၢ်အပူၤတဖၣ် ပဘၣ်ဆဲးအိၣ်ခးအိၣ်ဒုးကဲထီၣ်ဒ်အမ့ၢ်သဒိၣ်အုၣ်လၢပဂီၢ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသးကဲဘျူးန့ၣ်ပုၤလၢဟံၣ်ပဃီတၢ်သုတၢ်စ့အကလုၢ်ကလုၢ်လၢတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲဘျူးဒဲၣ်ကီၢ်ရူၣ်ပုၤအံၤ တၢ်မံၤလၢ်အိၣ်အါကလုၢ်စ့ၢ်ကီး, ဘၣ်မနုၤလၢယဲတဲတၢ်မံၤလၢ်အိၣ်လဲၣ်န့ၣ်ထီၣ်ဘိယဟးဘၣ်ကစၢ်ကလိတၢ်လုၢ်တၢ်တြီၤ, ထံကျိထံကွၢ်ဖျိမုၢ်လါဟ့ ဖဲဘျူးဒဲၣ် တနီၣ်သရံၣ်ကီၢ်ခိအံၤန့ၣ် ဖဲအကြးယဲတဲသ့န့ၣ်လီၤ. ဒ်ယဟးဘၣ်ပျၢ်ကျါအသးယဟးယုအိၣ်ယၢ်အိၣ်ဆဲးအိၣ်ခးအိၣ်တၢ်မံၤလၢ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အုးတၢ်သ့ၣ်, ထိး, ထီခိၣ်, တကျၢ်ခိၣ်, တၢ်သ့,

ဘိၣ်သအိၣ် ဒီးလၢဖံးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အယိယထံၣ်ဘၣ်အမိၢ်ပျၢ်လၢယဲမဲၣ်, အကလုၢ်လီၤဆီဒီးအပူၤကလံၤလီၤလၢစ့ လၢယဲသ့ၣ်ညါဒီးဒုးန့ၣ်ဘၣ်အိၣ်ဝဲအါကလုၢ်န့ၣ်လီၤ. နၢ်က့မ့ၢ်တၢ်ဒိၣ်တၢ်ထီတဖၣ်, တမ့ၢ်လၢယဲဟးယုခးန့ၣ်အီၤထဲန့ၣ်ဘၣ်. ဖဲယဟးဆဲးအိၣ်ခးအိၣ်တၢ်မံၤလၢ်အဆဲးတဖၣ် ယဘၣ်သကါဒီးပခးအီၤန့ၣ်လီၤ.

တဘျီဘျီပလဲခိးမိကီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မိခုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဖဲအကဲဟဲတကလုၢ် ပကွၢ်မ့ၢ်ကြးဒီးမ့ၢ်ကဲဘျူးအိၣ်မ့ၢ်သ့, အပူၤမ့ၢ်အိၣ်ပခးတဘျီယီန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအယုဆဲးခးတၢ်လၢအဒိၣ်အထီဒ်အမ့ၢ် လၢဖံးထီခိၣ်, ဘိၣ်သအိၣ်, အါတက့ၢ်နယုအိၣ်အီၤညီဖဲ တၢ်ယီထီၣ်အကတီၢ်ထံဆဲးလီၤအခါ နီၣ်ဖိမံၤဖိဒီးစၢ်ထီၣ်က့ၤလၢထံန့ၣ်ဒီးမိစ့ၢ်ကီးတဘျီလၢဘၣ်. ဟဲဟီပထါထီၣ်က့ၤဝဲဖဲတၢ်ဆၣ်ကတီၢ်အဝဲန့ၣ် ဘၣ်ဖဲဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကလုၢ်အိၣ်ဝဲဝဲၣ် ဒ်ပအိၣ်ဘၣ်ဘုသီ, ဒီးဒံသၣ်, မိၣ်ဟဲသၣ်, ခုၣ်ခိၣ်န့ၣ်ခိၣ်အသီဒီးဝဲၣ်အသးန့ၣ်တၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကီး ပၣ်ဝဲလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤအသီဒီးဝဲၣ်ဘဲလၢအဂီၢ် ဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတၢ်မံၤလၢ်အါကလုၢ်ဟဲအိၣ်သကိးဝဲမိ ဒီးတအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်အုၣ်လိာ်ဆိးက့ၤဖဲအဟဲအိၣ်မိအဆၣ်ကတီၢ်န့ၣ်ဘၣ်. တကလုၢ်ဒီးတကလုၢ်လၢအတၢ်ဒၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဝံၤဒီးက့ၤဝဲလီၤ. အယိဖဲအဆၣ်ကတီၢ်ဝဲန့ၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢနသးလီၤခးနခးဘၣ်အီၤဒီးနမၤန့ၣ်အီၤညီဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ကဝီၤလၢယဲအိၣ်ဘၣ်ဒီး ယသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်မဲတၢ်မါန့ၣ်ဆၣ်တဖၣ်လၢအကဲဘျူး လၢတၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအဂီၢ် အါတက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟဲခိၣ်, နီၣ်ဖိမံၤဖိသ့ၣ်သ့ၣ်သၣ်လၢအကတီၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်ပစံးတၢ်အ

သးဝၢ်မ့ၢ်ထုၣ်ကျါ, ဝၢ်တကလုာ်ကဲဘျူးလၢတၢ်မံလၢာ် ဆၢဝဲကီၢ်ဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အး, တၢ်သ့ၣ်, ထိး, ထီၣ်ခိၣ်, ကဆိ, ဆိမံ, ထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိယဲဖိဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ် ဘျူးတၢ်ဖျိၣ်လၢဝၢ်အါတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲဝၢ်ဘီၣ်အခါ န့ၣ်န့ၣ်လဲၤဘၣ်ဝၢ်ကျါနကထံၣ်ဘၣ်ဆၢဝဲကီၢ်ဖိတဖၣ် အံၤအါမးဝဲ တၢ်စုၤခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ယီၤထီၣ်အကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်မဲတၢ်မါသ့ၣ်ထံးဝၢ်ဘီၣ်အဂၤ လၢတၢ်မံလၢာ် ဒီးသန့အသးသ့လၢတၢ်စုၤခါမ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်ယီၤခါမ့ၢ် ဂ့ၤအိၣ်ဝဲအါကလုာ်လီၤ. တၢ်စုၤခါန့ၣ်အါတက့ၢ်ဆၢဝဲကီၢ်ဖိ ဒီးသန့အသးသ့ဒီး ကဲဘျူးလၢတၢ်မံလၢာ်အဂီၢ် မ့ၢ်ဝဲသ့ၣ်ဒီးဝၢ်လၢၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ဝၢ်သ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်ကဒ်သ့ၣ်, ကပျိုၣ်သ့ၣ်, တယံၣ်သ့ၣ်, ကီၣ်စိၣ်သ့ၣ်, တန့ၣ်သ့ၣ်, ပ ဝဲသ့ၣ်, တီၤပျၢ်သ့ၣ်, ဖးခိၣ်သ့ၣ်, တမ့ၢ်သ့ၣ်, ချၢၣ်တၢ်စုၤ သ့ၣ်, ပဝၢ်သ့ၣ်, ဖါသ့ၣ်, ပညိလၢၣ်သ့ၣ်, တယဲၤ သ့ၣ်, မိၤပီၤသ့ၣ်, ဂံၢ်သ့ၣ်, တီၣ်ကစၢ်သ့ၣ်, ဒီးသ့ၣ် အဂ့ၤအကတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တၢ်ယီၤခါအဆၢကတီၢ်ဆၢဝဲကီၢ်ဖိဒီးသန့ အသးသ့ဝဲဒ်အမ့ၢ်ချၢၣ်တၢ်ယီၤ, သ့ၣ်တၢ်ဝၢ်တၢ်, မိကီၢ် မိခုၣ်တဖၣ်ဒီး, နီၣ်ဖိမံဖိလၢမဲပစီၤဒီးပစီၤဒီးတက့ၢ်မံ ထုၣ်မ့ၢ်ကျါန့ၣ်လီၤ. တက့ၢ်မံတကလုာ်ပုၤမ့ၢ်ဖဲဒီးအိၣ်ခး ဒီးကဲထီၣ်က့ၤသံၣ်ပုၤန့ၣ် မဲထီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်မးလၢ ဆၢဝဲကီၢ်ဖိအဂီၢ်စုၤစုၤယီၤယီၤ ဒီးကဲဘျူးလၢဆၢဝဲကီၢ်ဖိ ကီၢ်ဖိတၢ်မံလၢာ်တဖၣ်အဂီၢ်ခိၣ်ဖျိ တနီၤအိၣ်ဝဲအဒုၣ်, အ ခိၣ်လၢာ်တနီၤ, အဒီးအလၢာ်တနီၤ, အဖိအသၢၣ်မံ, ဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ထံးတၢ်ဘီၣ်တကလုာ်လၢ တၢ်မံလၢာ်တဖၣ် ဒီးသန့အသးသ့ထီၣ်ဘီၣ် ဝဲတၢ်ယီၤခါအကတီၢ်ခိၣ်ဖျိ အ ထံအါ, ဝဲအအိၣ်အဒုၣ်အခါအိၣ်ယုၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲအထံအယံ ကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢ်လၢတၢ်မံလၢာ်ဆၢဝဲကီၢ်ဖိအဂီၢ်ခဲက ပၤလိာ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မံလၢာ်ဆၢဝဲကီၢ်ဖိတဖၣ်အံၤကဲထီၣ်တၢ်ဘျူး တၢ်ဖျိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကဲကဲအဂီၢ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒ်အမ့ၢ် ထီၣ်ခုၣ်, ထိးမံ, ဆိမံ န့ၣ်လီၤ. တၢ်မံလၢာ်သၢကလုာ် အံၤအိၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ထွဲကဲဘျူးမၤစၢ်လိာ်အသးသ့ဒီးအါတ က့ၢ်ဟးပိာ်လိာ်သးအခဲလီၤ. ဘၣ်မနုၤလၢကဲဘျူးဒီး သန့ထီၣ်လိာ်အသးသ့လဲၣ်န့ၣ် ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဟးအဆၢ ကတီၢ် မ့ၢ်ဘၣ်သၢကံၢ်ဒီးသ့ၣ်သ့ၣ်ဝၢ်သ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်အဘျူးက

တၢ်မံလၢာ်အညၣ် န့ၣ် ပအိၣ်ဝဲဒီး အပူၤဂ့ၤလီၤ. ဘၣ်ဆၢဝဲတၢ်မၤ ကၢအိၣ်တၢ်မံလၢာ် ဒ်အံၤန့ၣ် တၢ်မံ လၢာ်လီၤတုၢ်ကွၢ် သ့လီၤ.

တၢ် လိာ်သ့ၣ်-ထီၣ်ခုၣ်အိၣ်ဝဲလၢအခဲဒီးမၤလီၤတဲာ်ဝဲအ သ့ၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဒီးလၢအဖိလၢာ်တခါထိးမံအိၣ်ဝဲဝဲတုၤ မ့ၢ်ထိးမံအုၣ်ဆါလီၤန့ၣ် ဆိမံဝဲဒီးအိၣ်က့ၤဝဲထိးမံအ အုၣ်အယံ မ့ၢ်တၢ်မံလၢာ်သၢကလုာ်လၢပုၤဝဲဒီးတၢ်အိၣ် ကုးအိၣ်ပုၤဒီးသ့ဒီးသန့လိာ်အသးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မံလၢာ်လၢအဂ့ၤကသံၣ်ဖိၣ်ကသီဖိၣ်လၢပုၤ လိာ်ကဝီၤဖိအဂီၢ်အိၣ်အါလုာ်လၢအသးန့ၣ်လီၤ.

(က) ဘီၣ်သိၣ်ပသုအီၤန့ၣ်လၢကျဲအါဘီ, လၢက သံၣ်ဖိၣ်ကသီဖိၣ်အကျဲအါမးန့ၣ်လီၤ. ဘီၣ်သိၣ်အယံ မ့ၢ်ဂ့ၤအသိမ့ၢ်ဂ့ၤ, အဆံၣ်ဂ့ၤပသုအီၤသ့ဒ်အမ့ၢ် တၢ်သါ အံးသါဘံးအသိးန့ၣ်လီၤ.

(ခ) တၢ်သုသးပုၤသးနါပျၢ်ဆါ မ့တမ့ၢ်ယီၤဒုဆါ န့ၣ်ချီအသးဒီးသံးန့ၣ်ဂ့ၤဝဲဒီးဘျါက့ၤဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. မ့ မ့ၢ်အဖံးတခါန့ၣ်ဝဲဘုဆါဟုဆါအခါန့ၣ် နမ့ၢ်ထံးနးဒီး တၢ်သုအဖံးန့ၣ်ဘၣ်လိာ်ဝဲဒီးဘုဆါဂ့ၢ်ဒိၣ်မးလီၤ.

(ဂ) ဒ်အမ့ၢ်ကဆိတကလုာ်စ့ၢ်ကီးဂ့ၤလၢ ကသံၣ် ဖိၣ်အါဒိၣ်မးလီၤ. ဘၣ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်ပုၤလၢကလံၤဆါ ဒီးမ့ၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဝဲန့ၣ် နဂုၢ်အိၣ်ကဆိအဖံး, ကဆိ ထုၣ်, ကဆိဟံၣ်လိာ်ကလံၤတၢ်ဆါကဘျါဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒီး ပုၤလၢအအိၣ်ဖိဆံးတဖၣ်ဝဲအဟာဖါဆါထီၣ်အဆၢကတီၢ် မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ကဆိဟံၣ်လိာ်, ကဆိထုၣ်န့ၣ်အိၣ်အဖိကညိ ဝဲန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ကဆိန့ၣ်ထံ, ကဆိတၢ်အဆံၣ်နမ့ၢ်အိ ဘၣ်နသးကပံၣ်တၢ်ဘျးတၢ်တီၤနသးကစ့ၤဝဲဒီး နထီၣ်က စၢ်ကလိလဲၤက့ၤကမ့ၢ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

(ဃ) ထီၣ်ခိၣ်ထုၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဆဲးဘၣ်ဆုလၢအက နၢ်အိၣ်တုၢ် လၢနမၤက့ၤအီၤတန့ၢ်ဘၣ်တဖၣ်နမ့ၢ်ဂုၢ်ဖု လီၤဝဲတၢ်ဘၣ်ဆဲးအလီၢ်န့ၣ် ကဖျိးထီၣ်က့ၤဝဲညိကဒ် န့ၣ်လီၤ.

ကညီလာပျာအန့ၢ်ရံၣ်ဖးဒိၣ်

ဗၢ်ရၢမိၢ် - စီကော်

ဆၢ ဖိကီၢ်ဖိ, တၢ်ဖိလံၤဖိယၢ် ပျးကိးသီၣ်ထီၣ် အကလုာ်န့ၢ် ပျးသးပျာ်လၢညါပၣ်ဝဲလၢအ တၢ်ဖိတၢ်မၤန့ၢ်လၢဒီးအန့ၢ်ရံၣ်ဖးဒိၣ်တ ဖျၢၣ်လီၤ. လၢတၢ်ထီၣ်နီၣ်ဒီးနီၣ်ဝဲ တၢ်ဆၢကတီၢ်လဲၤတ ရံးသးတန့ၢ်တန့ၢ်ဒီးတကတီၢ်ဒီးတကတီၢ်အဂီၢ်န့ၢ် ပျးကညီလာပျာ်တဖၣ် ဒီးသးန့ၢ်ထီၣ်အသးလၢတၢ်ဖိလံၤဖိ ယၢ်ပျးဒီးဆၢဖိကီၢ်ဖိကိးအကလုာ်သီၣ်န့ၢ်လီၤ.

တၢ်စၢ်ခါကတီၢ်

တုၤအံး

တၢ်လၢတုၤအံးတကလုာ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ် ကံၣ်ယုၤပျီၣ် လဲၤကွဲၣ်အသးလၢတၢ်ဖိယၢ် ဒီးပျးကိးအကလုာ်သီၣ်ထီၣ် ဝဲ တုၤအံး...တုၤအံး အယံၤပျးပျာ်ကိးန့ၢ်ဝဲအမံၤလၢတုၤ အံးလီၤ. တုၤအံးန့ၢ်ကိးဝဲဝဲတၢ်စၢ်လီၤသီၣ်အဆၢကတီၢ် န့ၢ်လီၤ. ဖုထီၣ်ဆုၤလၢအသးန့ၢ်အိၣ် ၈၂ နံၣ်တကစံး ဝဲ “ဒ်ပမိၢ်ပၢ်ဖဲလၢညါ မၤယုၤပျးအသး ဒီးတုၤလီၤလၢပ စီဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ မ့ၢ်တုၤလီၤလၢတုၤအံးကိးအဆၢကတီၢ် တဘျီလံၤန့ၢ် ပန့ၢ်လီၤမၤတၢ်လၢစံၣ်ပျး, ခုးပျးန့ၢ်လီၤ.

လၢစံၣ်ပျီၣ်ပျးန့ၢ်ပကျိၣ်ပျီၣ်ခိးဘိအတီၤ, ဗိပျီဝဲဒၣ် ထံဘိကျိၣ်, ပဘျီထီၣ်က့ၤပဒဲးဒီးပယုထၢန့ၢ်သ့ၣ်မုၢ်ယိၣ် ဝၣ်ဒီး ပကတီၢ်ထီၣ်ယုၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးကျိၣ်ကရၢပန့ၢ်ကရၢန့ၢ် လီၤ. တကးဘၣ်ပဟးယုကုၣ်န့ၢ်ဆီၣ်လၢပျာ်ပျးလၢက စၢ ပန့ၢ်တဝဲၣ်လၢအကွးတၢ်လၢတၢ်စၢ်ခါအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. တုၤလၢပမၤပၢ်တၢ်ဝဲလၢကတဘျီ ပဟဲလီၤမံၤဝဲဒၣ်လၢပ ဒဲး ဒီးစးထီၣ်ထံၣ်လီၤက့ၤစံၣ် ဒီးဖဲလီၤဘုအချံန့ၢ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢခုးတခိပဆုးအီၤဝဲ ဒီးပဂီၢ်က့ၤခုးဒွဲၣ်က့ၤ ညံး, တုၤထီၣ် ဒဲး ဒီး ယုၤပၢ်စ့ၢ်ကိး သ့ၣ်မုၢ် ယိၣ် ဝၣ် န့ၢ် လီၤ. ပမၤပၢ်တၢ်ဝဲလၢကတဘျီ ပစးထီၣ်ထီၣ်လီၤခုး, ဒီးပဟးမၤဒီးမၤကၣ်လိာ်ပသးစ့ၢ်ကိးန့ၢ်လီၤ.

ဒုၣ်ထီၣ်ကလိာ်ဒီးတကံၤတြၢ

ဒုၣ်ထီၣ်ကလိာ်ဒီးတကံၤတြၢတခိ, အဝဲသ့ၣ်စး ထီၣ်ပျးကိးသီၣ်ဝဲ စးထီၣ်လၢတၢ်ခံးတုၤလၢ မ့ၢ်ဆုၣ်ဝါ ထီၣ်တစုလီၤ. မ့ၢ်လၢအတၢ်ပျးကိးသီၣ်တခိန့ၢ် ပဟး န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပျးကိးဝဲဘုးလၢမ့ၢ်ကဝါထီၣ်တခိန့ၢ် လီၤ. စးထီၣ်ဝဲတၢ်ခံးတုၤဖးဖိမ့ၢ်တကွၢ်မ့ၢ် အဆၢကတီၢ် အခါန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ပျးဝဲ အီၤအး...အီၤအး ပျးဘုၣ်ပျးဘုၣ် န့ၢ်လီၤ.

တကံၤတြၢဖိစ့ၢ်ကိးမ့ၢ်လၢမ့ၢ်န့ၢ်ခါတၢ်မ့ၢ်ယီၤန့ၢ် ရံ ဝဲဒဲန့ၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. မ့ၢ်လၢမ့ၢ်ကဝါထီၣ်တကပၤတခိ န့ၢ်ဝဲအဘုးထီၣ်လၢ ၄ န့ၢ်ရံၣ်တုၤလၢမ့ၢ်ဝါထီၣ်တခိန့ၢ် ပျးဖိၣ်ဝဲတဖျၢၣ်ဘၣ်တဖျၢၣ်န့ၢ်လီၤ. ဝဲအပျးဖိၣ်ထီၣ်လိာ် အသးတဘျီန့ၢ် ပျးဝဲထၢၣ်ပျးမဲၣ်ပျးနီၣ်ဖိအိၣ်တုၤအိၣ် က့ၤတၢ်န့ၢ်လီၤ. တုၤလၢပဖိအိၣ်တၢ်ဝဲ အိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထံ ဝဲတဘျီ, ပအိၣ်သဘျုၣ်သဲးသၣ်, အိၣ်မိၢ်အိၣ်ခူးဝဲလဲၤ လၢစံၣ်ပျးပျးန့ၢ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၢ်အယံၤ ဒုၣ်ထီၣ်က လိာ်ဒီးတကံၤတြၢဖိန့ၢ် ပပၢ်အီၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်န့ၢ် ရံၣ်တဖျၢၣ်အသးလီၤ.

ထီၣ်မိရိၣ်ဒီးဒုၣ်ကွီၣ်

ပျးသးပျးမၤဝဲလၢထါဒ်အံၤ, ထီၣ်မိရိၣ်ပျးမ့ၢ်ဘၣ်လံ, လဲၤကျိထီၣ်ဒီးနီၣ်အခံ ထီၣ်မိရိၣ်ပျးမ့ၢ်ဘၣ်ယၢ, လဲၤကျိထီၣ်ဒီးနီၣ်တပျာ ထါတယုၢ်အံၤလၢတၢ်ဖိတၢ်မၤအပျး, သးပျးမုၢ်နီၣ် ခုးကွဲၣ်လၢအသးအိၣ်ဝဲ ၄၃ နံၣ်တကစံးဝဲဒဲအံၤ စးထီၣ် ဝဲသါကျိနီၣ်သ့န့ၢ် သါမၤစၢသါမိၢ်သါပၢ် ဒီးသါဟးမၤ ဒီးမၤကၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်န့ၢ်လီၤ. ပကျိနီၣ်အဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ဝဲ ဝဲ တၢ်စၢ်ခါအယံၤ မ့ၢ်တဆဲးလီၤဘၣ်ဒီး မ့ၢ်ခိၣ်အိၣ်ဝဲခံး သုယုၢ်ကလၢဒိတန့ၢ်န့ၢ်လီၤ. ဝဲလၢပကွၢ်ထီၣ်မ့ၢ်တဖျါ ဘၣ်အခါန့ၢ် ပျးသးပျးဝဲယုၤပျးလၢထီၣ်မိရိၣ်မ့ၢ်ပျးဝဲ

ရိရိ... အခိၣ်ထံးတၢ်အိၣ်န့ၣ် ပကၣ်ဖိးနီၣ်ဒီး မ့ၢ်ပွၤဝဲခံၣ်တၢ်အိၣ်န့ၣ် ပပျၢ်စုပျၢ်ခိၣ်ဒီးဘးလီၤကွၢ်လၢကျဲၤ ဟဲကွၢ်ဒီး အိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ် ဘီၣ်ဖိယၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢထီၣ်မိရိန့ၣ် ပွၤဝဲဒၣ်သၢတၢ် မ့ၢ်ဘၣ်လီၤသန့က့အဝဲ ပွၤကိးန့ၣ် တစုးဖျိၣ်လိာ်အသးဒ်သိးဒၣ်ဘၣ်, ပွၤဝဲဒၣ်လၢအံၤတဘၣ်လၢန့ၣ်တဘၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တုၤလၢဒၣ်ကွီၣ်ကိး ကွးကွး...တဘျီန့ၣ်, မ့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလီၤ. တၢ်လၢဒၣ်ကွီၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဆါခီ တနါစါကိးဝဲဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပွၤန့ၣ်အါတက့ၢ်လၢဟါခီလီၤ မ့ၢ်ကဘၣ်ဝဲတကပၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပွၤဝဲလၢမ့ၢ်ဆါခီတဘၣ်ဘၣ်န့ၣ် ပွၤသးပျၢ်မ့ၢ်န့ၣ်ဟူဆိၣ်သံဆိၣ်ဟါမၢ်ဝဲတဘျီယီၤ ဒၣ်ကွီၣ်စါမ့ၢ်လၢန့ၣ်ပွၤတဘၣ်ဆာဘၣ်ကတီၢ်ဘၣ်အယီၤ နလိအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢလ့ၤဂီၢ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပွၤသးပျၢ်န့ၣ်န့ၣ်က့ၤအကျဲဒီးန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တဲအါထီၣ်ကဒီးဝဲသါမိသါပါ တဲစၢသါလၢသါမ့ၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါအဆၢကတီၢ်အခါန့ၣ် နၣ်ရံၣ်လံာ်န့ၣ်လံာ်လါတထံၣ်ဝဲနီၣ်တဘျီဘၣ်. အယီၤပၢ်ပနီၣ်ဝဲလၢတၢ်ဖိလံာ်ဖိယၢ် ပွၤသီၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တခါအသိးန့ၣ်လီၤ.

သူလုၤ

ဖဲလၢသူလုၤပွၤအခါ ဘီၣ်ဆူထီၣ်ဝဲလံာ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အကတီၢ် တၢ်ဒၣ်တၢ်ပျီၢ်, တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်န့ၣ် ပဟးယုအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ညီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယီၤထီၣ်သီကတီၢ်

(က) ကီၤဂ့ၤ, အ့ၤလဲၤ ဒီးထီးကီၢ်ဟဲ

တၢ်လၢသူလုၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပျၢ်မ့ၢ်ကနီၤဒီး ကီၤဂ့ၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပျၢ်ဖိၣ်သၣ်ခွါလီၤ. တၢ်လၢသူလုၤကီၤဂ့ၤန့ၣ်တပွၤဝဲတဘျီယီၤဘၣ် ကီၤဂ့ၤန့ၣ်ပွၤဝဲစးထီၣ်လၢတၢ်ယီၤထီၣ်တကပၤတုၤလၢဘုဆိၣ်အဆိၣ်ပျိၣ်န့ၣ်လီၤ. အ့ၤလဲၤ စ့ၢ်ကိးပွၤဝဲတကတီၢ်ယီၤဒီးကီၤဂ့ၤလီၤ. အ့ၤလဲၤမ့ၢ်ပွၤ အ့ၤလဲၤအ့ၤလဲၤတဘျီန့ၣ် ပကၣ်ပၢ်ဝဲဒၣ်ဖိဖု ဖိထူၣ်ဒီးဖိလၢၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. တကတီၢ်ယီၤဖဲန့ၣ်ပကၣ်ပၢ်ဒးဟံၣ်ထူၣ်, ဟံၣ်တၢ်ပိးတၢ်လီၤတဖၣ် မ့ၢ်လၢဖဲအ့ၤလဲၤပွၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်သ့ၣ်, ဝၣ်, သ့ၣ်လၢၣ်တဖၣ်အယၢ်တအိၣ်နါစါဘၣ်.

ဖုဂ့ၤသ့ၣ်မ့ၢ် စံးဝဲ ပွၤသးပျၢ်မၤပၢ်ဝဲလၢထါဒ်အံၤ သူလုၤပွၤတအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်, အိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ထီးကီၢ်ဟဲပွၤထီးကီၢ်ဟဲန့ၣ် မ့ၢ်တုၤလၢအပွၤကိးဝဲအဲးအဲး...တဘျီပကတီၢ်ထီၣ်ပၢ်က့ၤဝဲဒၣ်ပထးဂဲၣ်, ပဖိၣ်လီၤကူးက့ၤပဘုပဟု ဒီးနအိၣ်ဘၣ်ဝဲဘုလၢအသိးလံာ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၢ်ခါ

ထီၣ်မိၢ်ဇူဒီးသံၣ်သ့

ထီၣ်မိၢ်ဇူဒီးသံၣ်သ့ပွၤန့ၣ် ပွၤသးပျၢ်မၤဝဲလၢထါ, ထီၣ်မိၢ်ဇူပွၤသီၣ်ယၢယၢ, ဆျၢ်ပၢ်န့ၣ်ခိၣ်နီၢ်ဇၢ ထီၣ်မိၢ်ဇူပွၤယၢယၢမး, ဆျၢ်ပၢ်န့ၣ်လီၤနီၢ်သးသံၣ်သ့မိၢ်တုၤဟံၣ်ကီၢ်ဒု, ကွီၢ်ကဝံၢ်သံသးလၢမ့ၢ်သံၣ်သ့မိၢ်တုၤဟံၣ်ကီၢ်ဒု, တနၢ်ဘုချံၤယီၢ်တဂ့ၤသံၣ်သ့မိၢ်တုၤပအိၣ်ဒု, သ့ၣ်ဒိၣ်ကွီၢ်ဂီၢ်ကုၢ်တချုးသံၣ်သ့မိၢ်တုၤပအိၣ်မး, သ့ၣ်ဒိၣ်ကွီၢ်ဂီၢ်ကုၢ်တဝး

အဝဲအံၤမ့ၢ်ပျၢ်မ့ၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါ မၤန့ၢ်လိာ်အသးထါလၢညါလံာ်လံာ် န့ၣ်လီၤ. ထါတဖျၢၣ်အံၤ ဖုဂ့ၤသ့ၣ်မ့ၢ် ၈၃ နံၣ် အိၣ်လၢထီၣ်ဒိၣ်လ့ၤခိၣ်သဝီ တဲအါထီၣ်ဝဲဒ်အံၤ တၢ်လၢထီၣ်မိၢ်ဇူန့ၣ်အဝဲမ့ၢ်ပွၤတဘျီ ပဟးယုဆျၢ်ကဒီးဝဲပဒုလၢ်ကဒီးလီၤ. ပဟးဆျၢ်ဒုလၢ်န့ၣ်ပဟးဝဲဒီဒုလီၤ. မ့ၢ်လၢပဖဲသကိးတၢ်လီၤတခါဘၣ်တခါမ့ၢ်ကစၢ်န့ၣ်ကစၢ်ဒီလုၤ ပဟးယုကွၢ်ဝဲလၢသ့ၣ်ပျၢ်ဝဲပျၢ်ဂ့ၤ ဂ့ၤဒုလၢ်သံၣ်လၢန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တုၤလၢပဆျၢ်ဒုလၢ်သံၣ်လၢပယုဘၣ်လံာ်တဘျီ ပဟးက့ၤအိၣ်တယံာ်ဘၣ်ဒီး ပလဲၤဆီလီၤဝဲလၢ်သူတဂၤတတီၢ်တဂၤတတီၢ် ဝံၤပကၣ်လီၤန့ၣ်ဝဲဒုအခံ န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ဝံၤတယံာ်တမိၢ် ပဟးဖဲဒီးဖဲဒီးကၢ်လိာ်ပသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢထီၣ်မိၢ်ဇူန့ၣ် ပွၤစးထီၣ်ဝဲဖဲသလ့ၤလါဘူးကလၢာ်တုၤ တၢ်ကီၢ်ထီၣ်တစုန့ၣ်လီၤ.

တဲကဒီးဝဲသံၣ်သ့မ့ၢ်ပွၤကဒီးတဘျီန့ၣ် စးထီၣ်ကုၢ်အိၣ်ဖဲအိၣ်ဘၣ်ဝဲအဖၢမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ခိးတုၤလၢအဟးပွၤဝဲဝးဝး တုၤလၢဟံၣ်ခိၣ်ဟံၣ်ကပၤတဘျီ ပမ့ၢ်ဖဲန့ၣ်ပလူတၢ်ခံတချုးလၢဘၣ်. ထါတယုၢ်အံၤအခိပညီန့ၣ် ပမ့ၢ်ဖဲဝဲသံၣ်သ့မိၢ်တုၤ ပဟံၣ်ကီၢ်ဒုအဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပကလီၤဒိဝဲဒၣ်လၢမ့ၢ်လီၤ. ပမိၢ်ပၢ်ဖဲပလုၤမၤလဲ

ပျၢၤအံၤ ဒီးတုၤလီၤလၢပစၢ်ခဲအံၤ ပဘျးစဲလီၢ်ပသးဒီး တၢ်ဖိယၢ်လၢပတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤန့ၢ်လီၤ.

ဖိသဒိၣ်ဖိ, ညၣ်လံၣ်ညၣ်ဝဲၣ်, တဲနံၤတၢ်နံၤကဝဲၣ်ပျီၢ်က ဒီး ဒီးပမၤထံတက့ၢ်ဝံၤတက့ၢ် တုၤလၢပဒုၣ်ဖိညၣ်ဖိန့ၢ်လံ ဒီးပဟဲက့ၤအိၣ်ဝံၣ်အိၣ်ဆၢဒီးပဟံၣ်ဖိပီၤဖိလီၤ.

တၢ်ကီၢ်ခါ

ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်ပတဲလၢပအိၣ်ဘျးအိၣ်သါက့ၤ မ့ၢ်လၢပဘၣ်စးထီၣ်ကဒီးပတၢ်ဖံးတၢ်မၤ နံၣ်လၢကဟဲက ဒီးဝဲတနံၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်ပဟးဝဲဒီ န့ၣ် ပဟးယုအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လၢပျၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

ထံဃာ်

တၢ်လၢထံဃာ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဖိယၢ်တကလုၢ်စ့ၢ်ကီး ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်လီၤအိၣ်ထံဃာ်လၢထံနံၤအခါလံန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကီၢ်ခါကတၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲထံဃာ်လီၤပျၢ်လၢထံနံၤထံး အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပလဲအိၣ်ခုၣ်အိၣ်ကဘးဒီးမ့ၣ်လံမ့ၣ် ပျၢ် ဖိဒံဖိသ့ၣ်ပျီၢ်ပျီၢ်လၢထံခဲန့ၣ်လီၤ. ပလဲဝဲဒုၣ်လၢထံ ခံထံလီၤသံးဝဲဒုၣ် တက့ၢ်ဖိတက့ၢ်ဖိဒီးပဟးဘုးအိၣ်ဆ့ၣ်

ဒိပဟ်ပျါထီၣ်တုၤလၢထးအသိး ပျၢ်သးပျၢ်လၢညါ တဖၣ်အန့ၣ်ရံၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဆၣ်ခီဖျိလၢအပၢ်လုၢ်ပၢ် ပျၢ်ဝဲ တၢ်ဖိလံဖိယၢ်ပျၢ်သီၣ်ဒီးတၢ်နီၣ်ဝဲဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဆၢက တီၢ်တခါအသိးအယီ အဝဲသ့ၣ်အိၣ်မုၢ်ဖဲမၤတၢ်တနံၤ ဘၣ်တနံၤသ့ဝဲဒုၣ်န့ၣ်လီၤ. ■

သုလုၤကီၢ်ဝုၤလၢ ၂၀၀၇ နံၣ်အပူၤ

၂၀၀၇ နံၣ်အပူၤအံၤ သုလုၤကီၢ်ဝုၤကဟးထီၣ် ၃ ဘၣ်, သုလုၤကီၢ်ဝုၤကဟးထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ကွဲး မိၢ်ပျၢ်လၢပကထၢန့ၣ်လီၤအိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲဒ်လၢလၢအသိးလီၤ.

(၁) မိၢ်မုၢ်ပိၢ်မၤဒီးန့ၣ်ဆၣ်ခိၣ်ဃၢ (လၢယန့ၤအါရဲ-လၢအုၤဖြၣ် ၂၀၀၇ နံၣ်)

- နထံၣ်လၢန့ၣ်ဆၣ်ခိၣ်ဃၢန့ၣ် အကါဒိၣ်လၢပိၢ်မုၢ်အဂီၢ်, - မိၢ်မုၢ်အမုၢ်အဒါလၢအဘၣ်ထွဲဒီးန့ၣ်ဆၣ်ခိၣ်ဃၢ
- န့ၣ်ဆၣ်ခိၣ်ဃၢမ့ၢ်ဟးဂီၤ (သ့ၣ်ပျၢ်ဒီးထံဘၣ်အဘၣ်သီ) အယီ မိၢ်မုၢ်ကဘၣ်ကွဲးဆၣ်ခိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်မန့ၤသ့ၣ်တဖၣ်
- မိၢ်မုၢ်ပိၢ်မၤတဖၣ်အတၢ်ထံၣ်လၢန့ၣ်ဆၣ်အဖီခိၣ်, - ထါဘၣ်ထွဲပိၢ်မုၢ်ဒီးန့ၣ်ဆၣ်

(၂) ပျၢ်လီၢ်ကဝီၤဖိဒီးပျၢ်တတၢ်သ့ၣ်ပျၢ် (လၢမုၢ်-လၢအိၣ်ကား ၂၀၀၇ နံၣ်)

- သ့ၣ်ပျၢ်ကဲဘျးလၢပျၢ်လီၢ်ကဝီၤဖိအဂီၢ်, - မိၢ်ပၢ်ဖဲဖုအတၢ်သိၣ်တၢ်သီဘၣ်ဃးတၢ်ဟဆၢရဲၣ်က့ၤသ့ၣ်ပျၢ်ဒီးသ့ၣ်ပျၢ်တၢ်အိၣ် ယၢ, - ပျၢ်လီၢ်ကဝီၤဖိအတၢ်ထံၣ်လၢပျၢ်တတၢ်သ့ၣ်ပျၢ်အဖီခိၣ်, - ဣသဝီလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲပျၢ်တတၢ်သ့ၣ်ပျၢ် ဒီးဟူး ဂဲဖံးမၤဝဲအကျိၤအကျဲ, - ပျၢ်တတၢ်သ့ၣ်ပျၢ်အတၢ်ကဲဘျးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်, - တၢ်မၤသကိးတၢ်လၢပျၢ်တတၢ်သ့ၣ်ပျၢ်အပူၤ, - မိၢ်ပၢ်ဖဲဖု အတၢ်ပၢ်ဒိၣ်ပၢ်ကဲဒီးတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်အိၣ်လၢသ့ၣ်ပျၢ်အဖီခိၣ်တဖၣ်, - မိၢ်ပၢ်ဖဲဖုအထါဘၣ်ဃးတၢ်ကတဲၣ်ကတီၢ်သ့ၣ်ပျၢ်,

(၃) တၢ်ချၢ်လၢချၢ်လုၤဒီးန့ၣ်ဆၣ်ခိၣ်ဃၢလၢကညီကီၢ် (လၢစဲးပထဲဘၣ်-လၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၂၀၀၇ နံၣ်)

- နတၢ်ထံၣ်လၢတၢ်ချၢ်လၢချၢ်လုၤအဖီခိၣ်, - တၢ်ချၢ်လၢချၢ်လုၤဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ဆၣ်ဒီးပျၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်, - ပျၢ်န့ၢ်ဟ်တၢ်ချၢ်လၢ ချၢ်လုၤအတၢ်လဲၤခီဖျိ, - ပျၢ်လီၢ်ကဝီၤဖိအတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုၢ်ဆိတလဲၤခီဖျိတၢ်ချၢ်လၢ, ပျၢ်လီၢ်ကဝီၤဖိဘၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်, - တၢ်ချၢ်လၢအတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢလီၢ်ကဝီၤကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ, ထါဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ချၢ်လၢလၢလီၢ်ကဝီၤပူၤ

မ့ၢ်တၢ်ကစီၣ်ကီၢ်ကီၢ်လၢလၢဘၣ်ဃးန့ၣ်ဆၣ်ခိၣ်ဃၢဒီးပျၢ်လီၢ်ကဝီၤဖိအတၢ်ဘၣ်ထွဲတဖၣ် နကွဲးဆၢထီၣ်သ့ၣ်ကိးကတီၢ်ဒီးလီၤ.

ပျဲပဃုသ့ၣ်ညါက့ၤဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပျဲပျဲ ကွီၤဒီးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ

သူလုၤကွီၤတုၤသမံသမိးဝဲ ကီၢ်သူလုၤသ့ၣ်ပျဲပျဲကွီၤဒီးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပျဲပျဲတၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပျဲပျဲကွီၤလၢကီၢ်သူလုၤဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲခဲလၢ်အိၣ်ပွဲၤတီၤလဲၣ် ဝံသးစ့ၤနတဲဘၣ်ပျဲပျဲတၢ်လီၢ်အမံၤဒီးအိၣ်သ့ၣ်လီၤသးအလီၢ်အကျဲတက့ၢ်.

ပျဲပျဲတၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပျဲပျဲကွီၤလၢကီၢ်သူလုၤဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲခဲလၢ်အိၣ်ပွဲၤတီၤလဲၣ် ၁၃ ခါလၢအမ့ၢ်ဝဲ.

- (၁) ဒါခွဲၣ်ပျဲပျဲကွီၤ - ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြီၤကီၢ်ရၣ်
- (၂) ကဟံၣ်လုၢ် - န့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြီၤကီၢ်ရၣ်
- (၃) လုၢ်ဂီၤ - န့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြီၤကီၢ်ရၣ်
- (၄) တၢ်အုးခံ - တၢ်တြီၤကီၢ်ဆၣ်, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရၣ်
- (၅) မဲၢ်တဝု - တန့ၣ်ကီၢ်ဆၣ်, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရၣ်
- (၆) တမိးပီၤလု - ထံၣ်လိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, ဖၣ်အၣ်
- (၇) စီၤဘးအူကွဲ - ထံၣ်လိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, ဖၣ်အၣ်
- (၈) ခွဲၣ်ခိၣ် - ကီးတရံးကီၢ်ဆၣ်, န့ၣ်ပျဲပျဲကီၢ်ရၣ်
- (၉) ယိၣ်ကဒီး - ကီးတရံးကီၢ်ဆၣ်, န့ၣ်ပျဲပျဲကီၢ်ရၣ်
- (၁၀) မဲၤကသၣ် - ကွးအူကီၢ်ဆၣ်, န့ၣ်ပျဲပျဲကီၢ်ရၣ်
- (၁၁) တၢ်ဒုၣ်ခံ - ဝီၢ်ရၣ်ကီၢ်ဆၣ်, န့ၣ်ပျဲပျဲကီၢ်ရၣ်
- (၁၂) သိၣ်ပျဲတုၢ် - ဆီထံးကီၢ်ဆၣ်, ချၢၣ်လွံၣ်ထုၣ်
- (၁၃) ကစၢ်ဒိၣ် - ကစၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, ဘျံးဒဲဝဲကီၢ်ရၣ်

ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအဂ့ၤထီၣ်အါထီၣ်အနီၣ်ဂံၢ်စ့ၤဒီးဘၣ်တၢ်တြီၤဃာ်အီၤလၢကီၢ်သူလုၤပဒိၣ်န့ၣ်အိၣ်ပွဲၤကလၢ်လဲၣ်

လၢကီၢ်သူလုၤပျဲပျဲဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပျဲပျဲအပူၤန့ၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီအိၣ်ဝဲလၢ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢခိမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢထံမ့ၢ်ဂ့ၤ လၢအမ့ၢ်တၢ်သးသမ့ၢ်အိၣ်ကိးမံၤဒီးယုၣ်ဒီးသ့ၣ်ဝဲ

တၢ်မဲၤတၢ်မါကလၢ်ကိးမံၤဒီးန့ၣ် တၢ်တဘၣ်လဲၤမၤသံမၤပးဂီၤအီၤနီၣ်တမံၤဘၣ်. တၢ်တြီၤအီၤခဲလၢ်လီၤ. လီၤဆီဒုၣ်တၢ် ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအဂ့ၤထီၣ်အနီၣ်ဂံၢ်စ့ၤဒီးအမ့ၢ်ထီၣ်ကိး, ကယုၤပျဲ, ကျီၢ်မံၤ, ပနၢ်မံၤ, ကဆီမံၤ, တၢ်ဒိၣ်, တၢ်ကွီၤ သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်တြီၤအီၤလၢပျဲတဘၣ်ဒးအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မံၤလၢ်တဖၣ်အံၤ တၢ်တြီၤအီၤတမ့ၢ်ထဲလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပျဲပျဲကွီၤပူၤဘၣ် လၢသ့ၣ်ပျဲပျဲကွီၤချးဒီးကီၢ်သူလုၤဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲခဲလၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်သူလုၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီဘၣ်ပးတၢ်ဒီသဒၢတၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိန့ၣ် အိၣ်ပွဲၤဘီလဲၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤခိမ့ၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်မနုၤလဲၣ်

တၢ်သိၣ်တၢ်သီဘၣ်ပးတၢ်ဒီသဒၢတၢ်မံၤလၢ်န့ၣ် အိၣ်အါထံၣ် ဒီးဟဲအိၣ်ထီၣ်အသးအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘီ မ့ၢ်လၢပျဲပျဲတၢ်ပြးတၢ်တဖၣ် ထံၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢတၢ်မၤဘၣ်ဒီ မၤပးဂီၤဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အဖီခိၣ် တၢ်ဘၣ်ယိၣ် အိၣ်လၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ကလီၤတူၣ်လီၤမၢ်ကွၢ်အယိ ရဲၣ်ကျဲဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ.

တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢကီၢ်သူလုၤပဒိၣ်ဟံၣ်လီၤဝဲဘၣ်ပးတၢ်ဒီသဒၢတၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိန့ၣ်လီၤဆီဒီးမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုအတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢညါတဖၣ်ဒဲလဲၣ်

ကီၢ်သူလုၤပဒိၣ်မ့ၢ်ဝဲမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုတဖၣ်အဖီအလံၤအယိ တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအထုးထီၣ်ဝဲန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်န့ၢ်သါအတၢ်ထံၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါလီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်, ဟံၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးဒီးချးစီၤတၢ်သ့ၣ်ညါတနီၤန့ၣ်လီၤ.

**မုၢ်မဆါတနံၤအံၤ ကီၢ်သူလုၤပဒိၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ
ဘၣ်ဃးတၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် ပှၤလုၤထွဲ
အီၤန့ၢ်ဆံး အါ မ့ တမ့ၢ် ပှၤမၤ က မၣ်ဝဲ အိၣ်ဆံး
အါလဲၣ် တၢ်ကမၣ်တဖၣ်ပှၤဟံးန့ၢ်ဂီၢ်ဝီၣ်လဲၣ်**

ကီၢ်သူလုၤပဒိၣ်အသ့ၣ်ပှၤပှၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါတဖၣ်
ယအဲၣ်ဒီးစံးလၢ မ့ၢ်ပှၤသးစဲအတၢ်မၤကစီၣ်ဒီးအဲၣ်ဒီးမၤ
ထွဲမၤလၢပှဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီ တၢ်မၤအကျဲကစီၣ်ဒီး ဘၣ်
ဆၣ်မုၢ်မဆါတနံၤအံၤ ထံၣ်ကီၢ်သးတၢ်ဂ့ၢ်တဘၣ်လိာ်ဖိး
မံအိၣ်ဝဲလၢကီၢ်ပှၤ ဒီးဘၣ်အိၣ်ဒီးဝဲလၢစုကဝဲတၢ်ဒုးတၢ်
ဘၣ်ဂံၢ်ဂုၢ်အဖၤမုၢ်အယိ လၢတၢ်အိၣ်သးကီၢ်ခဲအါမံၤအဖီ
ခိၣ်မၤထွဲအမူဒါလၢပှဲတန့ၢ်ဘၣ်. ထဲစုတုၤခိၣ်တုၤအ
လီၢ်ဒၣ်လဲၣ် မၤထွဲအမူဒါလၢပှဲတန့ၢ်ဘၣ်. ဘၣ်ဃး
တၢ်မၤကမၣ်ဒီးတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီၣ်အဂ့ၢ်စ့ၢ်ကီၢ် ဘၣ်မၤအီၤဒဲတၢ်
အိၣ်သးအဖီခိၣ်န့ၢ်လီၤ. အဒိတခါဖဲ ၁၉၇၂ နံၣ်သး
ပှၤတဂၤခးဟ့ၣ်တဖၣ်တဖၣ် တၢ်ဟံးအီၤဂ့ၢ်ဝီၣ်လၢစု အိၣ်
လိး ၁၀၀၀ ဘး (ဖဲန့ၢ်အခါစုပှၤအိၣ်ဒီး) ဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်
ကွံာ် တၢ် ဒိၣ်ဒီး နုၤအ ပိး အ လီ ခဲ လၢ်လီၤ. အဂၤ တ
ခါ ဖဲ ၁၉၇၆ နံၣ်သးပှၤအသိတဂၤခးဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ်

တၢ်တၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီၣ်လၢစုအိၣ်လိး ၁၀၀၀ ဘးဒီးဘၣ်ပိာ်
သုးကျိၤအခံ ဝံၤစၢၤယိးစၢၤသုးကျိၤအတၢ်တနံၣ်န့ၢ်လီၤ.

**ဒ်နမ့ၢ်ကီၢ်သူလုၤသ့ၣ်ပှၤပှၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါဖးဒိၣ်အ
ကျိၤတဂၤ လၢတၢ်ဒီသဒၢက့ၢ်တၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်
ဖိအဂီၢ်န့ၢ် နတၢ်ထံၣ်အိၣ်ဝဲလဲၣ်**

ယအဲၣ်ဒီးတဲဒ်အံၤ သ့ၣ်ပှၤဒီးအတၢ်အိၣ်ယၢၤတ
ဖၣ် မ့ၢ်န့ၢ်ဆၣ်အတၢ်န့ၢ်သါလၢကီၢ်သူလုၤအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.
မ့ၢ်ပှၤကီၢ်သူလုၤဖိခဲလၢ်အတၢ်န့ၢ်သါဒီးတၢ်ကဲဘျူးလၢ
အဂီၢ်လီၤ. ဘၣ်ထွဲဒီးကီၢ်သူလုၤဖိကိးဂၤလီၤ. ကပျါ
ယံလၢ ကဂ့ၢ်ဒီးကဲဘျူးလၢအယုၣ်ကၢလၢကီၢ်သူလုၤဖိ
ကိးဂၤအဂီၢ် မ့ၢ်ကီၢ်သူလုၤဖိကိးဂၤအမူဒါလီၤ. ထဲကီၢ်
သူလုၤသ့ၣ်ပှၤ ပှၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါဖိးန့ၢ် တၢ်ကဲဘျူးကဲ
ဖျိၣ်ဒ်အကြးဝဲဘၣ်ဝဲအသိး ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဝဲတန့ၢ်
ဘၣ်. ပှၤကီၢ်သူလုၤဖိကိးဂၤ အနီၢ်ကစၢ်တၢ်သးအိၣ်ဟ်
ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢအသနၢ်ဒၣ်ဝဲမ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲလဲၣ်န့ၢ်
တၢ်မၤကဲထီၣ်ဝဲလဲၣ်ဒီးတၢ်ကဲဘျူးကဲဖျိၣ်လၢတၢ်သးလီၤအီၤ
န့ၢ် အိၣ်ထီၣ်ဝဲလဲၣ်န့ၢ်လီၤ. ■

တၢ်ဒိၣ်ကွီၢ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကီၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအဂ့ၢ်ထီၣ်စ့ၢ်ဒီးကီၢ်သူလုၤပဒိၣ်တြိဝဲ အိၣ်ဒီးလၢန့ၢ်ပုၣ်ယၢ်ကီၢ်ရၣ်ပှၤ, တၢ်ဂီၤ - ကံၢ်မဲတၢ်ကွီၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိကရၢ်

တၢ်မံလၢ်လၢယိၣ်က့ၣ်ကဝီအတၢ်ပၢ်ဖျါ

သုလၢကီၤတုၤ

တၢ်ကွဲးဆၢန့ၣ်

စးထီၣ်လၢ လါစဲးပထုၤဘၣ်ထီၣ်ဒီးတုၤလါနီၣ်ဝဲ ဘၣ်အလၢ် ၂၀၀၆ နံၣ် (သၢလါယၣ်ယၣ်) အတၢ်အပူၤန့ၣ် ကညီဖိခိၣ်ယၢန့ၣ်ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပုၤဘျးစဲ ကရၢ (ခ့ၣ်စါ) အပူၤမၤသကိးတၢ်ဖိစ့ၤပၢ်ဖျါထီၣ်လိာ် သးဒီးယိၣ်လိာ်မဲာ်ချဲအကရၢဒီး န့ၣ်ဖိသဝီဖိလၢယိၣ် က့ၣ်ပီၤကသဝီတဖၣ် လၢတၢ်ယုသ့ၣ်ညါဒီးထၢဖျိၣ်တၢ် ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယး တၢ်မံလၢ်ဆၢန့ၣ်ဖိကီၤဖိလၢယိၣ်က့ၣ် ကဝီပူၤန့ၣ်လီၤ.

အရၢဒိၣ်ဒီးအလီၢ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ယုသ့ၣ်ညါက့ၢ်တၢ် မံလၢ်လၢယိၣ်က့ၣ်ကဝီအပူၤ မ့ၢ်လၢတၢ်မ့ၢ်ဘျီထီၣ်ယိၣ် လိာ်ကျိၤထံတမၢ်န့ၣ် တၢ်အုၣ်သးဒီးတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲး ယါဘၣ်ယးဆၢန့ၣ်ဖိကီၤဖိကလီၤမၢ်ဝဲပုၤကလုာ်ကအိၣ်ဝဲ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ယိၣ်က့ၣ်ကဝီန့ၣ် အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢ ပး ဟဲးကရၢ, မုၢ်တြီၤကီၢ်ရၢ, ကညီကီၢ်စဲာ် ဒီးယိၣ်လိာ် ကျိယုၤလီၤက့ၣ်ကျိၤအီၤ စးထီၣ်လၢအကလံးစိး, မုၢ် ထီၣ်ဒီးလီၤဆူကလံးထံးအယီၤ ဘၣ်တၢ်ကိးလီၤတၢ်အီၤ လၢယိၣ်က့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ယိၣ်လိာ်ကျိၤဟဲးလီၤကဲထီၣ်ဝဲ ကီၢ်ဆၢ, လၢမုၢ်န့ၣ်တကပၤန့ၣ် ယိၣ်က့ၣ်ကဝီကညီကီၢ် စဲာ်အိၣ်ဝဲဒီးအမုၢ်ထီၣ်တခီကီၢ်ကီၢ်တဲာ် (ယိၤကီၢ်) အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

လၢယိၣ်က့ၣ်ကဝီအပူၤန့ၣ် သဝီဖိဖျါလၢအမုၢ် ဝဲတဘျးလိာ်, သ့ၣ်ပျိၤလုၢ်, သယီၣ်ပၤ, ပီၤကၤအၤ, မဲာ် သဲအၤ ဒီးတ့ၤအိၣ်ဆီလီၤသးလၢယိၣ်က့ၣ်ကဝီပူၤ တ ချးလၢ ၁၉၉၅ နံၣ်မၤန့ၣ်ပျိၤလီၤအခါန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပ ယီၤသးဟဲးထီၣ်မၤဟးဂီၤဒုသဝီအယီၤ သဝီအါဖျါဟးဂီၤ ကွံာ်ဒီးသဝီဖိတဖၣ်က့ၢ်အိၣ်ဖျိၣ်က့ၢ်လၢတၢ်လီၢ်ခံတီၤ လၢအကိးဝဲလၢ ယိၣ်က့ၣ် (အိၣ်ဖဲမၢ်ဝဲလုၢ်) ဒီး ပီၤ ကၤအၤ (အိၣ်ဖဲကျိၣ်ဘျီထီၣ်) န့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်ဖိသဝီဖိတဖၣ်ခဲလၢ်ယၣ်ယၣ်န့ၣ် လုၢ်အိၣ်အ သးသမူလၢတၢ်ဖဲအိၣ်ခးဖဲအိၣ်ဆဲာ်, မ့ၢ်မံာ်န့ၣ်အိၣ် န့ၣ်ဖိလီၢ်ဖိလၢထံတြီၤတၢ်ပၤခိၣ်ဒီးထံန့ၣ်အလီၢ် တ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပုၤထုလံးဖိတဖၣ်လၢအဟဲးလီၤစၢလၢ ပုၤအိၣ်ယဲးအိၣ်ဘျးဖိ, ဘၣ်ဆၢစးထီၣ် ၁၉၉၅ နံၣ်ဝဲ အလီၢ်ခံ ကဲထီၣ်က့ၢ်ပုၤဘျီ (လီၤကဲဘျးဒးတၢ်ဘါတ ဖျိၣ်တဝဲ) အခီပညီဒုၣ်တၢ်ဘၣ်ဆၢအထိးမိၢ်ပုၤဆီမိၢ် ပုၤဒ်ပုၤသ့ၣ်ခိၣ်ဖိတအိၣ်လၢဘၣ် မ့ၢ်ပုၤဖျါန့ၣ်ကဲထီၣ်ပုၤ ခရံၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

လၢညါန့ၣ် န့ၣ်သဝီသ့ၣ်က့ၢ်သးပုၤတဖၣ်ပၢ်ဖျါပၢ် ကဲဝဲန့ၣ်ဆၢ ဒီးန့ၣ်ဝဲထုဝဲကတဲာ်ကတီၤဝဲလၢကျဲတဘျး ဘိန့ၣ်လီၤ. အဒိ (၁) အဝဲသ့ၣ်တပျဲလဲးမ့ၢ်အု လၢအထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤဘၣ် ဒီးဒ်သိးလၢမ့ၢ်အုသုတဟဲးလဲး အိၣ်အဒုသဝီသ့ၣ်ပုၤအဒုလီၢ်သံၣ်လီၢ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ် အ ဝဲသ့ၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်သးဒီးတၢ်သကိးဝဲမ့ၢ်တၢ်ကျိၤန့ၣ် လီၤ. (၂) အဝဲသ့ၣ်ဖဲအိၣ်ခးဘၣ်ဆၢပၢ်တၢ်ဝဲသ့ၣ်ပုၤ ထုလံးအါတီၤ, အဒိပၢ်န့ၣ်ဝဲသ့ၣ်ပုၤတတီၤဖးထီၣ်လၢတၢ် မုၢ်ပၢ် ဆၢန့ၣ်ဖိကီၤဖိကလုၤလီၤကျဲအဂီၢ်ဒီးတဖၣ်လီၤဘီၣ် ကွံာ်ဝဲသ့ၣ်ပုၤခဲလၢ်ဘၣ်. (၃) ထီၣ်ကိးဒီးကယုပုၤ န့ၣ် အဟုးကီၤသးကီၤ, အနီၣ်အိၣ်စ့ၤအယီၤ တမၤပုၤဒး ဘၣ်. ဖဲယုရံၣ်စဲးဝဲ “ထီၣ်ကိးမုၢ်သံန့ၣ် သယုၢ်ချါန့ၣ် ထုၣ် ဒီးကယုပုၤမုၢ်သံန့ၣ် သယုၢ်ချါန့ၣ်” န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံာ်လၢတဂၤဒီးတဂၤအဖိ ခိၣ် တကးဘၣ်ဒိသ့ၣ်ဒိသးဒီးအဲၣ်ဘၣ်ဝဲဆၢန့ၣ်ဖိ ကီၤဖိ န့ၣ်လီၤ. ဒ်မိၢ်ပၢ်ဖဲအိၣ်မုၢ်ယုအီၤအသိး အဝဲသ့ၣ်န့ၣ် သါဘၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်သ့ၣ်ညါထုလံးအါမးဘၣ်ယးတၢ်ယု အိၣ်ဆၢန့ၣ်ဖိကီၤအကျဲကပီၤဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်, တၢ်မၤန့ၣ်က သံၣ်ကသီလၢဆၢန့ၣ်ဖိကီၤဖိအအိၣ်, ယုအိၣ်ဆၢန့ၣ်ဖိကီၤ ဖိဒ်အတၢ်ကၢ်လီၤဘၣ်အသိးဒီးယုအိၣ်ယုအိၣ်ဝဲထဲလၢ လိၣ်ဘၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးသန့ထီၣ်သးလာပုထုလံၤဖိ ၁၀ ဂၤတၢ်ဟ် ဖျါဘၣ်ဃးတၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအုဖိသဝီဖိထံၣ်ဘၣ် ဝဲအဖိခိၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲခဲလၢ် ၁၇၀ ကလုာ် အကျါဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိအီၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲ ၄၄ ကလုာ်, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအစွါ အိၣ်ဝဲ ၂၅ ကလုာ်, န့ၣ်အိၣ်ဝဲ ၁၄ ကလုာ်, ထီၣ်အိၣ် ဝဲ ၇၀ ကလုာ်, ညၣ်လၢထံဖိကျိအိၣ်ဝဲ ၆ ကလုာ်, ညၣ်လၢယိၣ်လိာ်ကျိအိၣ်ဝဲ ၁၁ ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ် ခဲအံၤလီၤစ့ၤကွံာ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်ဘူးတ့ၢ်က လီၤမၤကွံာ်ဝဲန့ၣ် အိၣ် ၈ ကလုာ်ဒ်အမ့ၢ် ပနၢ်မံၤ, ဘီၣ် သိၣ်, တၢ်ယီၤ, တၢ်ဩၣ်, ကယုၤပုၤ, ထီၣ်ကိး, ထီၣ် ခု, ထီၣ်ပုၤ န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်မုၢ်ယိၣ်လိာ်ခဲၣ်ချံၣ်ကရၢၢ်တၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါအလံာ်ဟ် ဖျါပတြိၣ်ဝဲ ၂၀၀၆ နံၣ် အပူၤန့ၣ် ပာ်ဖျါဝဲလၢ ထီၣ်အိၣ် ဝဲ ၇၅ ကလုာ်, ညၣ်လၢထံဖိကျိပူၤအိၣ်ဝဲ ၂၉ ကလုာ်, ညၣ်လၢယိၣ်လိာ်ကျိပူၤအိၣ်ဝဲ ၄၅ ကလုာ်, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ လၢအစွါဒီးတၢ်မံၤလၢ်အခိၣ်လွံၢ်ခိ အိၣ်ဝဲ ၄၅ ကလုာ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါတဘျီအံၤ ပသုဝဲကျဲ ၄ ဘီၣ်လၢအ မ့ၢ် (၁) တၢ်သမံထံ ယိၣ်ကွၢ်ပီၤကၤသဝီဖိ ၁၀ ဂၤ, (၂) ဖုဖိသဝီဖိတၢ်ဟးယုၤသ့ၣ်ညါတၢ်မံၤလၢ်လၢပုၤကျါ, (၃) တၢ်ဟးခိးဒီးန့ၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအဂီၤလၢပုၤလၢကျါ, ထံ နံၤ, ချါၣ်သၣ်မံအခါ, လုပူၤ ဒီးခူးပူၤ, (၄) တၢ်ထီၣ်ကွၢ် သ့ၣ်ဖိဝဲန့ၣ်အတၢ်ရၤလီၤအသးစးထီၣ်လၢထံကျိနံၤဒီး ထီၣ်ဆုကစၢ်ဒီးခိၣ်အမံးထၢၣ်တကထိဖဲပီၤကၤအကီၢ် ဒီးယိၣ်ကွၢ်အကီၢ်ပူၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ကဲဘျး

ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအါကလုာ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အရူဒိၣ်ဒီးကဲ ဘျးလၢပုၤလီၢ်ကဝီဖိအဂီၢ်လၢကျဲတဘျးဘိဒ်အမ့ၢ် တၢ် အိၣ်တၢ်အီ, ကသံၣ်ကသီ, ဒီသအစးသံၣ် ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိး တၢ်အကါဒိၣ်လၢသ့ၣ်ပုၤတၢ်ရၤလီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဃးလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အီတက ဟန့ၣ် သးပုၤ ကျိၣ်ဝါစံးဝဲလၢ တၢ်ယီၤန့ၣ် ပုၤထီၣ်ခူးပုၤအိၣ်ဝဲအညၣ်, ချံး, တချးစ့ၢ်ကိးပုၤမၤန့ၣ်မ့ၢ်အါန့ၣ် ပုၤအိၣ်လၢပုၤထီၣ် ခူးအခါစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒ်အမ့ၢ် ထီၣ်ဂံၢ်, ဝံ, ဆွဲၣ်, ထီၣ်ပဝံ, ညၣ်လံၣ်ဖျိ, ကံာ်ယု, ပါဒီး (သ့ၣ်),

ချံး, တချး, ဒီ တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢယိၣ်ကွၢ် ပီၤကၤသဝီဖိ တဖၣ်ကအိၣ်ဘုခိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲ သ့ၣ်အိၣ်ဘုခိၣ်အဂီၢ် ကွၢ်ဝဲလၢအတၢ်ကၢ်လီၤဘၣ်တခါ ခါဒီးဘၣ်ဟးယုန့ၣ်ဝဲလၢပုၤကျါန့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်အသိး သဝီဖိတဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိလၢအဂုၤကသံၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်သုညီ န့ၣ်န့ၣ်အိၣ် ဝဲအါမးလီၤ. တၢ်သုန့ၣ် အသဒံဂုၤဝဲလၢတၢ်ညၣ်ဂီၢ်ခိၣ် ဆါ, တၢ်ဩၣ်န့ၣ် အသ့ၣ်ဂုၤလၢပုၤလီၤဘျးလီၤတီၤ, ဘီၣ်သိၣ်န့ၣ် အသံဂုၤလၢပုၤဖိသၣ်လီၤကီၢ်, ချး, သဲၤ နုၤ, တချးန့ၣ် အသဒံဂုၤလၢတၢ်ကီၢ်ယုၤဆါ, ညၣ်မိသ ဒံန့ၣ် ဂုၤလၢတၢ်လီၤကီၢ် (မဲးကလီၢ်), ထီၣ်သပျီသဒံ န့ၣ် ဂုၤလၢပုၤကသါပံး, ဒီသိန့ၣ် ဂုၤလၢတၢ်စုကမဲာ်ဆါ ခိၣ်ကမဲာ်ဆါန့ၣ်လီၤ.

ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအဒီသအစးသံၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲတ ဘျးကလုာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ထီးဆိဒီးဒိကအိတဖၣ်အိၣ် လီၤစ့ၤကွံာ်ဝဲ ယုၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖျံသိန့ၣ် ဘုမ့ၢ်တဂုၤ ပုၤဟးဖျံလၢဘုကျါအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. မိၢ်လုၢ်ပာ်လၢယိၣ် ကွၢ်ပီၤကၤသဝီဖိတဖၣ် ပာ်ဒိၣ်ဟ်ကဲဝဲထီၣ်ဘုယၢ် ဒီး စံးဝဲလၢထီၣ်ဘုယၢ်မ့ၢ်ဖဲအိၣ်လၢဘုကျါန့ၣ် ပုၤမၤဘုန့ၣ် အိၣ်န့ၣ်လီၤ. စံးဝဲလၢ ထီၣ်ဘုယၢ် မ့ၢ်ဝဲ ဖဲမုၢ်ကဲအ စိကမိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ကဲထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲကျဲ တဘီလၢ သ့ၣ်ပုၤကရၤလီၤအသးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သးပုၤ ဘုၣ်စုစံးဝဲ “လိၣ်န့ၣ်လၢညါဖဲပီၤကၤအကီၢ်ပူၤတအိၣ် နီထုၣ်ဘၣ်.

ဘၣ်ဆၣ်လၢပစိခဲအံၤ လိၣ်မဲထီၣ်ဝဲပဟီၣ်ထံကျိ အကွၢ်ခံတထုၣ်, ကျိၣ်ဘုၣ်ကျိအဝါတပၤခံထုၣ်, ပုၤတ သ့ၣ်နီၤဂၤဘၣ် ယဆိမိၣ်လၢကမ့ၢ်ထီၣ်ခုထီၣ်ကိးဟးအိၣ် ဝဲဒ်အချံအသၣ်လၢတၢ်လီၢ်အဂၤဝံ ဟဲက့ၤအ့ၣ်ဆါလီၤ ဝဲလၢတၢ်လီၢ်ဖဲအံၤ ဒီးမဲထီၣ်ဝဲလီၤ.”

လၢယိၣ်ကွၢ်ကဝီၤန့ၣ် တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘီလၢဆၣ်ဖိကီၢ် ဖိအိၣ်ဝဲအသၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲအါမးလီၤ. ဒီးသန့ထီၣ်သး လၢ တၢ်သမံထံ (သံကွၢ်) သဝီဖိ ၁၀ ဂၤအဖိခိၣ် တၢ် မ့ၢ်တၢ်ဘီလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအိၣ်အသၣ်လၢအသ့ၣ်ညါဒီး ယၢထီၣ်ဝဲန့ၣ် အိၣ်ဝဲခဲလၢ် ၅၄ ကလုာ် အကျါပာ် ယုၤပုၤမုၢ်ဒီးဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအမၤလီၤဖျါကွၢ်တၢ်မံၤလၢ

တၢ်ယုသ့ၣ်ညါသၢလၢအတီၢ်ပူၤအံၤ ပထံၣ်န့ၢ်တၢ် အစၢလၢ တၢ်မံၤလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ကလုာ်လီၤဖျါ ကွၢ်ဝဲကွၢ်ကွၢ်လၢယိၣ်ကွၢ်ကဝီၤ ခီဖျါတၢ်ဂ့ၢ် ၆ ထံၣ်လၢ ပှၤလီၢ်ကဝီၤဖိန့ၣ်ဝဲလၢအမ့ၢ် (၁) တၢ်မၤကၤသ့ၣ်, (၂) ပှၤလဲၤအိၣ်လၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအလီၢ်အကျဲ, (၃) တၢ်ဖွဲၣ် လဲးမ့ၣ်ဖွဲၣ်လဲးဖၣ်, (၄) တၢ်ဆဲးအိၣ်ခးအိၣ်အါထီၣ်, (၅) တၢ်ယုအိၣ်ယၢ်အိၣ်ကျိၤကျဲလၢအမၤဘၣ်ဒိန့ဆၣ် (၆) ခါလၢကဟဲယိၣ်လိာ်တမၢ် န့ၣ်လီၤ.

(၁) တၢ်မၤကၤသ့ၣ်

လၢတၢ်ယုသ့ၣ်ညါအပူၤ ငူဖိသဝီဖိတဖၣ်ပၢ်ဖျါဝဲ လၢ တၢ်မၤကၤအိၣ်သ့ၣ်လၢယိၣ်ကွၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအံၤအိၣ် ဝဲ ၂ ဘျီန့ၣ်လီၤ. သးပှၢ်ဟ့ၣ်ဘု, ယိၣ်ကွၢ်သဝီ စံးဝဲ “လၢကီၤလၢဝါအစၢန့ၣ် ကီၤလၢပဒိၣ်အဲၣ်ဒီးဒုးကဲထီၣ် ဝဲယိၣ်ကွၢ် ကဝီၤအံၤလၢ ပဒိၣ်တၢ်ပၢ်ကီၤယၢ်သ့ၣ်ပှၢ် ပျံၤကွီၤ ဘၣ်ဆၣ်ယိၣ်ကွၢ်သးပှၢ်အကျိၤတၢ်တတုာ်လိာ် ဝဲအယိ လၢခံတမၤဝဲဘၣ်” တၢ်လီၢ်အံၤမ့ၢ်တကဲထီၣ် သ့ၣ်ပှၢ်ပျံၤကွီၤဘၣ်ဆၣ် သးပှၢ်ဟ့ၣ်ဘုစံးဝဲလၢကီၤလၢမၤ အိၣ်သ့ၣ်ဖဲသါနီၢ်ဆံးအခါတဘျီန့ၣ်လီၤ.

လၢခံတဘျီ, နအဖ ပဒိၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်မၤသ့ၣ်အခွဲး လၢကီၢ်ပယီၤဒီးကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢ ပၢ်ယုတၢ်ပၢ်ဆၢဟီၣ် ကဝီၤန့ၣ်လီၤ. ကွီၣ်တဲၣ်ကူၣ်ပနံၣ်တဖၣ်ဟဲမၤကဒီးတၢ် နၢ်ပၢ်ဒီး ခုၣ်အဲၣ်ယုတၢ်ပၢ်ဆၢကရၢဒ်သိးကဟ့ၣ်အီၤ ခွဲးယၢ်လၢကမၤအိၣ်သ့ၣ် ဒီးဖဲန့ၣ်အခါ ပဒိၣ်အိၣ် ဆါ, ပဒိၣ်ရၢ, ပဒိၣ်ဖါဂီၤဒီးခုၣ်အဲၣ်ယုသ့ၣ်ပှၢ်ပှၢ်ဘၣ် မူဘၣ်ဒါပၢ်ယုလီၢ်ကဝီၤသုးတနီၤ အိးထီၣ်ဝဲတၢ်မၤ အိၣ်သ့ၣ်လၢယိၣ်န့ၣ်ခိၣ်ပၢ်ယုယိၣ်ကွၢ်ကဝီၤ လၢက ဆါဝဲဆူကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. မိၤထီၣ်ကွဲးဝဲလၢ အဲၣ်စ ထံၣ်ဘၣ် (STB) ဟဲန့ၣ်လီၤမၤသ့ၣ်လၢယိၣ်ကွၢ်ကဝီၤ ဝဲ ၁၉၈၆ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျါတၢ်မၤအိၣ်သ့ၣ်အယိ သ့ၣ် တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်လီၤကွၢ်အီၤအခိၣ်လၢအကလးတဖၣ် အကလးဒီးသ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်လီၤဟီၣ်လီၤဖျါကွၢ်ဝဲလီၤ. ဝဲ တၢ်မၤသ့ၣ်ကတီၢ် သ့ၣ်ကၢ်ဝဲကၢ်တၢ်သီၣ်တၢ်သဲ, ပှၤမၤ သ့ၣ်ဖိတဖၣ်ဟးလုာ်ထီၣ်လုာ်လီၤဒီးခးအိၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ် ဖိတကးဘၣ်မၤလဲးထီၣ်မ့ၢ်အူဖၣ်ဆါအယိ ပှၤသဝီဖိစံး

ဝဲလၢ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဝဲတဘျီလၢဘၣ် ဒီးတနီၤ ကသုးကွၢ်အသးဆူတၢ်လီၢ်အဂၤ မ့ၢ်အကျိၤတနီၤပှၤခး သံအိၣ်ကွၢ်အီၤဒီးလီၤဖျါကွၢ်ဝဲသ့ၣ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

(၂) ပှၤလဲၤအိၣ်လၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအလီၢ်အကျဲ

စးထီၣ်လၢ ၁၉၉၅ နံၣ်န့ၣ် ပှၤကညီလဲၤအိၣ်ဘုး လၢမိအိၣ်တၢ်လီၢ်အယိ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအဟဲအိၣ်ညီန့ၢ် မိလၢညါတဖၣ် ဟဲဝဲတဘျီလၢဘၣ်. မိလၢပှၤက ညီလဲၤအိၣ်ဘုးဒီးအိၣ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်တတီၤအိၣ်ဝဲဖဲ မိ ကျိ, ပီၤကၤဒါ အကီၢ်ဒီးခဲအံၤပှၤက့ၤသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆါ ဟံၣ်တၢ်မၤလိလီၢ်, အဂၤတတီၤန့ၣ် မၢ်ဝဲကျိ, ယိၣ် ကွၢ်အကီၢ်ဒီးယိၣ်ကွၢ်သဝီဖိက့ၤသ့ၣ်ထီၣ်သဝီ, ဒီးကွီ သရၣ်တၢ်လီၢ်ထံကျိတြီၤတဖၣ်န့ၣ်မိအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ယိၣ်ကွၢ်ပီၤကါသဝီဖိတဖၣ်ပၢ်ဖျါဝဲလၢ မိတဖၣ်န့ၣ် လၢ ညါဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအမ့ၢ်တၢ်ဟီၣ်တၢ်ယိၣ်အိၣ်ဝဲရးမးလီၤ.

ခီဖျါလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်အယိ ငူဖိသဝီဖိအိၣ်လၢအ သဝီလီၢ်လံၤတဘျီတသ့လၢဘၣ် ဒီးဟဲက့ၤလီၤအိၣ်ဝဲ လၢထံကျိန့ၣ်, ဝဲအိၣ်ဝဲသ့ၣ်ပှၢ်ဘုးလၢယိၣ်လိာ်ကျိန့ၣ် ဒီး လုာ်ထီၣ်လုာ်လီၤမၤသီၣ်မၤသဲတၢ်အယိ ပှၢ်တဖၣ်ဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိအိၣ်လၢအပူၤတဘျီလၢဘၣ်န့ၣ် သဝီဖိတနီၤပၢ် ဖျါဝဲန့ၣ်လီၤ. အဒိ, တၢ်ယီၤန့ၣ် လၢညါသဝီဖိထံၣ်ဝဲ လၢအမဲၣ်လီၤ. ဖံယုရံၣ်တဲဝဲလၢသါမ့ၢ်ပီၢ်မုၢ်န့ၣ်က့ သါမၤန့ၢ်အိၣ်တၢ်ယီၤတဖၣ်ဒီးတဖၣ်တဖၣ် ခီဖျါတၢ်ယီၤထံၣ် သါသတုာ်ကလၢ, စံၣ်လီၤတဲၣ်လၢလၢခိၣ်ဒီးအခိၣ်ကၢ ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤန့ၣ် တၢ်ယီၤအခိၣ်လီၢ်မးပှၤ တထံၣ်လၢဘၣ်.

တမ့ၢ်ထဲ ငူဖိသဝီဖိတဖၣ်က့ၤလီၤအိၣ်လၢထံန့ၢ် ဘၣ် ပှၤတမ့ၢ်ဟဲက့ၤအိၣ်အါထီၣ်လၢယိၣ်ကွၢ်ကဝီၤ ခီဖျါ လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်အယိန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဆီလီၤအိၣ် က့ၤအသးလၢထံကျိဖိတြီၤတရဲၣ်တဲၣ်တဲၣ်ယိၣ်ကွၢ်က ဝီ, ထီၣ်ဒဲတဖၣ်ဆီလီၤအသးလၢတၢ်ကူၣ်လဲၣ်မၤကၤ အဂီၢ်အယိ ချဲပန့ၢ်, ချဲဒဲးဝဲ, ဟီၣ်ဒဲတဖၣ်စံၣ်လုာ်လီၤ သီၣ်သကြးယိၣ်လိာ်ကျိပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢတၢ်သီၣ်တၢ် သဲဒီးပှၤဟဲက့ၤအိၣ်လၢ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအလီၢ်အယိ ငူဖိသ ဝီဖိန့ၣ်ဝဲလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဟဲက့ၤတဘျီလၢဘၣ်ဒီး သုးကွၢ်အသးဆူတၢ်လီၢ်အဂၤန့ၣ်လီၤ.

ထံလီၤကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်
 လှၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဒီးတၢ်အိၣ်တကူတလၢအံၤ ယိၣ်က့ၣ်ပီၤကၤ
 သ့ၣ်က့ၣ်သးပျၢ်တဖၣ်န့ၣ်ဝဲလၢထံလံးကီၢ်ကၤ ဒီးစံးဝဲဒၣ်
 လၢထံလံးကီၢ်ကၤအယီၤ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်
 ခဲစ့ၢ်ကီၢ်ဒီးအကစၢ်လီၤစ့ၢ်လီၤအူးကွံၣ်စ့ၢ်ကီၢ်လီၤ။ သး
 ပျၢ်က့ၣ်ဝါ (နီၢ်မူပၢ်) ဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ်ဒီးစံးဝဲလၢ
 ထီၣ်ကီၢ်တယုၤပျၢ်န့ၣ် ပျၢ်သဝီဖိတခးဘၣ်, အကစၢ်လီၤ
 အူး (ဟါမၢ်) ဒၣ်ဝဲ ယဆိမိၣ်လၢ ဒ်ပဝဲဒုဖိသဝီဖိတဖၣ်
 ဘၣ်စံၣ်ဘၣ်လှၢ်ပယီၤဒီးခိၣ်ဖျၢ်ဘီ တကးဘၣ်ပဖဲအိၣ်
 ခးယုၢ်မၤဟးဂီၤပဘုပဟုဒီးပအိၣ်ဘုတလၢ အမဲၣ်ညါ
 တၢ်ပျၢ်ကလံၤဒိၣ်ထီၣ်ခဲလၢ, ထံကီၢ်ကီၢ်ကီၢ်ဒီးတၢ်ယံး
 တၢ်စ့ၢ်လၢပဂီၢ်အသိးအယီၤန့ၣ် ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိန့ၣ်က့ၣ် အိၣ်
 ဝဲတမ့ၢ်လၢဒီးကဟးကွံၣ်ဆူတၢ်လီၢ်အဂၤန့ၣ်လီၤ။ တၢ်
 စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်အံၤအိၣ်ဝဲလၢသးပျၢ်တဘျုးဂၤအတၢ်ဆိမိၣ်အ
 ပူၤန့ၣ်ပစံးသ့ မ့ၢ်လၢ ဖံယုၤရံ, သးအိၣ် ၁၀၆ နံၣ်အိၣ်
 လၢပီၤကၤအသဝီစံးစ့ၢ်ကီၢ်ဝဲလၢ ထံလံးကီၢ်ကၤအယီၤ
 ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိစ့ၢ်ကီၢ်အိၣ်တမ့ၢ်ဒီးဟးကွံၣ်, ကလဲၤအိၣ်
 က့ၣ်ဝဲလၢအအိၣ်ဝဲမ့ၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ။ မ့ၢ်မ့ၢ်ယၢ်နီၢ်မူမိၢ်
 စံးဝဲလၢ ထီၣ်ပျၢ်န့ၣ်ဟါမၢ်ကွံၣ်အယီၤ ခဲအံၤဒ်ပျၢ်သးပျၢ်
 တဲစိဝဲအသိး ထီၣ်ပျၢ်ကလဲၤအိၣ်က့ၣ်လၢနီၢ်ဖဲနီၢ်ဖိအိၣ်
 တၢ်လီၢ်န့ၣ်လီၤ။ နီၢ်ဖဲနီၢ်ဖိန့ၣ် အိၣ်ဝဲတၢ်လီၢ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်
 မတၤမးတသ့ညါဘၣ်။ ဒ်ပပၣ်ဖျါတၢ်လၢထးအသိး
 တၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးထံလံးကီၢ်ကၤအယီၤ ဒုဖိသဝီဖိဘၣ်စံၣ်
 မ့ၢ်ဟးဖျိးအိၣ်တလၢအိၣ်တလၢ တကးဘၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိစ့ၢ်
 ကီၢ်လီၤအူး (လီၤစ့ၢ်ဒီးဟါမၢ်) ကွံၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ။ တၢ်မ့ၢ်
 လၢဖိအိၣ်ဒီးထဲတခါလၢဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကက့ၤ
 အိၣ်က့ၣ်ဆူတၢ်လီၢ်အဂၤန့ၣ်လီၤ။

(၃) မ့ၢ်အူလဲးအိၣ်သ့ၣ်ပျၢ်

လၢအပူၤကွံၣ်န့ၣ် လီၢ်ကဝီၤဒုဖိသဝီဖိတဖၣ် ဖဲး
 အိၣ်ခးဆူးခးဒွဲၣ်ခးဘၣ်ဆၣ် ဝဲဝဲမ့ၢ်ဝဲဝဲကျိၤဒီးတပျဲ
 လဲးမ့ၢ်အူဖၣ်ဆါလၢအထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤဘၣ်။ သးပျၢ်သီၣ်
 ဂုၤစ့ၢ်တကၤဒါက့ၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢအပူၤကွံၣ်ဒီးစံးဝဲလၢ သ
 ဝီအိၣ်ဘူးအိၣ်တၢ်လီၢ်အသးတဖျၢ်ဒီးတဖျၢ်ဒ်အမ့ၢ်တ့
 ဒါ, ပီၤကၤဒါ, ယိၣ်က့ၣ်, ဘုသၣ်ဒါတဖၣ် တကလၢအ
 ကီၢ်အကီၢ်ဒၣ်န့ၣ် ဝဲဝဲဝဲဝဲမ့ၢ်ဝဲဝဲကျိၤဖးဒိၣ်တဘီဖဲပ

ဒိၣ်သ့ၣ်ပျၢ်ပျဲကွီၤအဆၢန့ၣ်လီၤ။ ပျၢ်မ့ၢ်ဒွဲၣ်လဲးမ့ၢ်အူ
 လၢပဒိၣ်သ့ၣ်ပျၢ်ပျဲကွီၤ (တၢ်ပၣ်ကီၢ်ယၢ်သ့ၣ်ပပံၣ်ပျဲ
 ကွီၤ) အပူၤသန့ၣ်က့ၣ် မ့ၢ်အူဖဲလဲးတုၤမ့ၢ်ဝဲကျိၤဒီးလီၤ
 ပံၣ်ကွံၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ။ တဘျီတခိၣ်မ့ၢ်အူဖိမ့ၢ်ဒ်လီၤတၢ်ဒီး
 လဲးထီၣ်ပျၢ်န့ၣ် ပျၢ်ယုၤလိာ်သးဒီးလဲၤမၤပံၣ်သကိးန့ၣ်လီၤ။

တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဘၣ်ပးမ့ၢ်အူလဲးအိၣ်သ့ၣ်ပျၢ်အံၤ မၤအ
 သးစးထီၣ်လၢပျၢ်ပယီၤအခါ မ့ၢ်လၢသဝီအိၣ်ဘူးအိၣ်
 တၢ်ဒ်အမ့ၢ်တ့ဒါဘုသၣ်ဒါတဖၣ်ဟးဂီၤကွံၣ်အယီၤန့ၣ်
 လီၤ။ သးပျၢ်သီၣ်ဂုၤစ့ၢ်ဝဲ “ဒုသဝီအဂၤတအိၣ်လၢ
 ဘၣ်အယီၤ ပမ့ၢ်ဘၣ်ဝဲမ့ၢ်ကျိၤလၢယိၣ်က့ၣ်ပီၤကၤဒါအ
 ကီၢ်ဒိဘုန့ၣ် တၢ်လီၢ်ဖးလဲၢ်ဖးကွံၣ်အယီၤ ပဝဲမ့ၢ်ကျိၤ
 တနၤလၢဘၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအါ ဝဲလီၤ။” ခဲ
 အံၤ ပျၢ်ဖဲးအိၣ်ခးဒၣ်လဲၣ် ပျၢ်တဝဲမ့ၢ်ကျိၤဒ်လၢညါအ
 သိးဘၣ်။ စးထီၣ်လၢ ပျၢ်ဘၣ်စံၣ်ဘၣ်လှၢ် ဖဲ ၁၉၉၅
 နံၣ်န့ၣ် ဒုသဝီတနီၤဟးဂီၤကွံၣ်, ဒုဖိသဝီဖိလီၤပြီၤလီၤပြီၤ
 ဒီးပျၢ်တဝဲလၢမ့ၢ်ကျိၤအယီၤမ့ၢ်အူစးထီၣ်လဲးအိၣ်ဝဲ
 သ့ၣ်ပျၢ် ကိးနံၣ်ဒဲးယၣ်ယၣ်န့ၣ် ဝီကါအသဝီသးပျၢ်ပၣ်
 ဖျါထီၣ်ဝဲလီၤ။

မ့ၢ်အူလဲးအိၣ်သ့ၣ်ပျၢ်အံၤ ကမၤသံလီၤစ့ၢ်ကွံၣ်ဝဲ
 တၢ်မံၤလၢဒီးတၢ်သးသမူလၢပျၢ်ကျိၤဆံးအါလဲၣ်န့ၣ် တၢ်
 ယုၤသ့ၣ်ညါအီၤတအိၣ်ဘၣ်။ တၢ်လၢဒုဖိသဝီဖိသ့ၣ်ညါ
 ဒီးပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးဝဲတတမံၤန့ၣ် ဒုလီၢ်သံၣ်လီၢ်လၢမ့ၢ်အူ
 လဲးတဖၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်လီၤဘီၣ်ကွံၣ်ဝဲ, ဘုဟုဂုၤဆံးဝဲ
 ဒီးနီၣ်ခဲဝဲန့ၣ်လီၤ။

တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အဂၤတမံၤန့ၣ် ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအစ့ၢ်လၢ
 ဟီၣ်ခိၣ်လီၤ, ဟုအဒိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤ, မၤအသ့ၣ်လၢ
 သ့ၣ်ပးပူၤတဖၣ် ထံၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်ဒ်ကစၢ်ယုၤ
 စံၣ်ညီၣ်ပျၢ်ကညီၣ်လၢစဒိၣ်ဒီးကမူၤရၤအသိးန့ၣ်လီၤ။ အ
 ဒိ, ထီၣ်ပျၢ်ကၢ်ခံ, ထီၣ်ပျၢ်နီၢ်ပူၤ, ထီၣ်ဂံၣ်, ဆိမံၤတ
 ဖၣ် အထၢဒီးအဒိၣ်အဖိ ကအူသံဟးဂီၤကွံၣ်ဝဲလီၤ။
 သးပျၢ်က့ၣ်ဝါစံးဝဲလၢ ထီၣ်ပျၢ်န့ၣ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကီၢ်ထီၣ်လၢအ
 နီၣ်ဂံၢ်စ့ၢ်, လၢညါပျၢ်သးပျၢ်တဖၣ်ထံၣ်ဒဲးဝဲဘၣ်ဆၣ်စး
 ထီၣ်ဖဲ ၁၉၉၅ နံၣ် ဆူမဲၣ်ညါတုၤခဲအံၤန့ၣ် ပျၢ်တထံၣ်
 လၢဘၣ်။ မ့ၢ်ထီၣ်ဂံၣ်ဆိမံၤန့ၣ် အနီၣ်ဂံၢ်အါဒီးဆိမံၤ
 န့ၣ် ဒိၣ်ဘူးလၢထံဖိကျိၤန့ၣ်တၢ်ခုၣ်အယီၤ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်
 တနီၤမ့ၢ်အူလဲးတတုၤအဟုအဒိၣ်တၢ်လီၢ်န့ၣ်ဘၣ်။ ဒ်

လဲၣ်ဂ့ၤဂ့ၤ သးပျံၣ်ကွီၣ်ဝါစံးဝဲ အပူၤကွံၣ်စ့ၤန့ၣ်အဝဲလဲၤ
ဟးလၢပျံၣ်ကျါဖဲယိၣ်ကွံၣ်ဒီးဘုသၣ်အကီၢ်ဆါဒီးထံၣ်ဝဲဆီ
မံၤတဘျီယုၤတပျီၤထီၣ် ဒီးအဒံၣ်တဖၣ် အူသံ ကွံၣ်ခဲ
လၢ် အကစၢ်ဟ့ၤက့ၤကီၢ်အဒံၣ်အူသံတဖၣ်န့ၣ်လီၤ။”

(၄) တၢ်ဆဲးအိၣ်ခးအိၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအါထီၣ်

ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလီၤစ့ၤကွံၣ်ကျဲအကတဘိန့ၣ် ဟဲဒီဖျိ
လၢပူၤတမ့ၢ်ဟဲ က့ၤ အိၣ် အါထီၣ်, ကျိဝၣ်တဖၣ် အါ
ထီၣ်ဒီးကျိဝၣ်တဖၣ်ဂ့ၤထီၣ်အပတီၢ်ထီၣ်ဒီးပျံၣ်ယုၤခး
အိၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအါဝဲအပလီၤ. လီၤကဝီၤသဝီဖိတဂၤ
စံးဝဲ “ပျံၣ်အိၣ်ဝဲတနီၤလၢအမၤတၢ်လၢတၢ်ကရၢကရီၢ်တၢ်
ဖံးတၢ်မၤအပူၤ အိၣ်ဒီးအကျိ, အတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢက
ဟးပျံၣ်န့ၣ်အိၣ်အါ ဒီးမ့တဖဲးအိၣ်ခးဘၣ်ဆၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်
တၢ်အိၣ်လၢလၢလီၣ်လီၣ်လီၤ. ပျံၣ်တဖၣ်အံၤဟးခးအိၣ်
တၢ်မံၤလၢ်ဆူၣ်ဒိၣ်မးလီၤ။” အမဲၣ်ညါစံးကဒီးဝဲလၢ
တၢ်မံၤလၢ်ညၣ်တဖၣ်အပူၤဂ့ၤ နမ့ၤလဲၤဆါလၢယိၣ်ကွံၣ်
န့ၣ် တကံလီ ၅၀ ဘး နမ့ၤလဲၤဆါလၢသီၣ်လဲၣ်ထၣ်န့ၣ်
အပူၤဒိၣ်ထီၣ်ဝဲလီၤ။

ဝီၤကၤအသဝီဖိတဖၣ်စံးစ့ၢ်ကီၢ်ဝဲလၢ ကသံၣ်
သရၣ်ပျံၣ်ဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအဟဲအိၣ်ဖဲယိၣ်ကွံၣ်အကျါ
တဂၤ ဘၣ်ဒီးထွံၣ်အါမး ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကပညိၣ်ဝဲလၢ
ကလူၤအိၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအဂီၢ် ဘၣ်ဆၣ်အထွံၣ်တဖၣ်
န့ၣ် အ့ၣ်သံဝဲ နူဖိသဝီဖိအမဲၣ်တဲးလဲးအတုၤစ့ၤန့ၣ် ၃၀
ဘျီလံ, နူဖိသဝီဖိပၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၤဘၣ်ဆၣ်ခိၣ်န့ၣ်
တဂၤမးတဟံၣ်ဂီၢ်လၢကဘျီလီၤတၢ်ဂ့ၤဘၣ်.

သးပျံၣ်သီၣ်ဂ့ၤစ့ၤပၤဖျါဝဲလၢ ပျံၣ်တနီၤအိၣ်လၢမံၤလး
အူးဒဲကဝီၤ, တလိၣ်ဖဲးအိၣ်ခးဘၣ်, ဟဲဆူယိၣ်ကွံၣ်က
ဝီၤ ဟဲစိၣ်ယုၤဒီးအတၢ်အိၣ်တနွံအဂီၢ်ဒဲအမ့ၢ် ဟုသး,
သိ, ညၣ်အုၣ် လၢလၢလီၣ်လီၣ်, ဟဲယိးထီၣ်ကျိဒီးကိး
ဒီးထွံၣ်ဟးခးအိၣ်တၢ်လၢပျံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပျံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်
အံၤ တဘျီဘျီမၤန့ၢ်တရူးအဘိလၢအဆံ, ယိၤဟီၣ်ခံဘိ
သာဘိ ဒီးက့ၤလီၤဆါဝဲလၢမဲးဒုးထၣ်သဝီ မ့တမ့ၢ်က့ၤဆါ
န့ၢ်ယိၤလၢသီၣ်လဲၣ်ထၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ယုၤအိၣ်ဆၣ်ဖိ
ကီၢ်ဖိအါတလၢ တၢ်ယုၤအိၣ်အါအနီၣ်ဂံၢ်အါန့ၢ်ဒီးအဂ့ၤ
ထီၣ်အနီၣ်ဂံၢ်အယိ သဝီဖိတဖၣ်န့ၣ်ဝဲလၢ မ့ၢ်ကျဲတဘိ
လၢအမၤလီၤစ့ၤကွံၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

(၅) တၢ်ယုၤအိၣ်တၢ်မံၤလၢ်ကျဲလၢအတဖိးမံဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်

တၢ်ယုၤအိၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကျိအကျဲတနီၤန့ၣ် တ
ဖိးမံဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢမိၢ်ပၤဖဲဖုအစါန့ၣ်
ပျံၣ်ကဝဲအိၣ်ညၣ်လၢသ့, ဟူးအိၣ်လၢပုၣ်, စဲၤတခွဲ ဘၣ်
ဆၣ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ နူဖိသဝီဖိစံးဝဲလၢ ပျံၣ်တနီၤန့ၣ် ဟး
ထိးအိၣ်ညၣ်လၢဒး, မၤအိၣ်လၢမ့ၣ်ပီၢ်, ဘျီကသံၣ်,
ခးညၣ်လၢကျိ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ယုၤအိၣ်ဒဲအံၤတဖၣ်န့ၣ် တ
ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိကဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်
လၢဘၣ်မ့ၢ်လၢ ဖဲနထိးဒး, နမၤပီၢ်မ့ၣ်ပီၢ်, နဘျီက
သံၣ်လၢထံကျိအခါန့ၣ် ညၣ်ဖးဒိၣ်သံဒီးညၣ်ဖိလၢအ
ဆံးလၢနအိၣ်တသ့တဖၣ်သံထွဲယုၤအခဲန့ၣ်လီၤ. သဝီ
ဖိလၢယိၣ်ကွံၣ်ကဝီၤတဂၤပၤဖျါဝဲလၢ ကသံၣ်သရၣ်မူဒါ
ခိၣ်အကျိတဂၤ, ဒီးခ့ၣ်အံၤမူဒါခိၣ်အကျိတဂၤန့ၣ် ဟး
ထိးအိၣ်ညၣ်ဖိလၢဒးလီၤ. ဒီဖျိလၢပျံၣ်အိၣ်တၢ်ဒဲအံၤ
အိၣ်အယိ ညၣ်မိၢ်ပျံၣ်လၢကဒံၣ်ထီၣ်တအိၣ်လၢ, ညၣ်ဖိ
ဆံးဆံးလၢကဒိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်.

ဒဲန့ၣ်အသိး ပျံၣ်ယုၤအိၣ်ဒုၣ်စ့ၢ်ကီၢ် ပျံၣ်သ့ၣ်လၢစဝီး
လဲး, ပျံၣ်သ့ၣ်မံ ပျံၣ်တသ့လၢဆိလၢပျံၣ်လၢသ့ၣ်ကဘိၣ်
ဝၣ်ကဘိၣ်လၢဘၣ်. အယိ ဒုၣ်တဖၣ်လၢအပူၤကွံၣ်စံၣ်
အိၣ်ခူသ့ၣ်လၢသ့ၣ်ကဆူးဝၣ်ကဆူးလၢကဆူးကဘာ
ဝဲ နလ့ၤလၢဆိနတထံၣ်ကိးဘျီဘၣ် အခဲအံၤစဝီးလဲးဒုး
န့ၣ်ဝဲကိးဘျီအယိ ဒုၣ်လီၤအူးကွံၣ်ဝဲသ့လီၤ.

ပျံၣ်တနီၤန့ၣ် အိၣ်ဒီးအတၢ်ဆိကမိၣ်ထဲကအိၣ်က
ဆါဝဲတပၤဒု ဘၣ်ဆၣ်ကဘၣ်အိၣ်ကတီၢ်န့ၣ် ဆိမိၣ်ဝဲ
တတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဒဲးဘၣ်. ဖါခုၣ်လၢအဟဲအိၣ်ဖဲယိၣ်
ကွံၣ်စံးဝဲ “ယနၢ်ဟူတၢ်အူးအိၣ်လၢန့ၣ်တဒုၣ်, တၢ်အူး
ဒုလဲၤမ့ၢ်ထံၣ်ကခးတုၤအယုၤလီၤလၢသ့ၣ်ခိၣ်ထံးကိးဒု
ဒဲး, တပၤတုၤနီၣ်တဒုဘၣ်” န့ၣ်လီၤ. ထဲတၢ်ဆိကမိၣ်ဒဲ
အံၤတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဖးဒိၣ်တခါလၢဆၣ်
ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ကလီၤတုၤကွံၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

(၆) ခါလၢကဟဲယိၣ်လိာ်ကျိထံတမာ်

ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိမ့ၢ်လီၤမံၤကွံၣ်တနီၤ
ဒီးဘူးထီၣ်လၢကလီၤမံၤကွံၣ်ဝဲတနီၤလံ, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ
အိၣ်တုၤက့ၤတဖၣ်အံၤ ကဘၣ်ဆဲးအိၣ်မူဝဲဆူညါအဂီၢ်
န့ၣ် တၢ်လၢအကဟဲမၤပၤမံၤကွံၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအ

လီၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ ယိၣ်လိာ်ကျိထံတမာ်န့ၣ်လီၤ. ကျိၣ်တဲာ် ပဒိၣ်ဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တိာ်ပာ်ဝဲလၢကဘျီထီၣ်ယိၣ်လိာ် ကျိထံတမာ်လၢကညီကီၢ်ဖဲဝဲက့ၢ်, ဒါခွါ, ဒီးက့ၢ်ဒိၣ် (ဟၤ က့ၢ်) န့ၣ်လီၤ. တၢ်တိာ်ကျဲအံၤတခဲမံသပုၤဘၣ် တနံၤ ဘၣ်တနံၤန့ၣ် သးဘူးယီၤအသးန့ၣ်လီၤ. အဘူးက တၢ်ခဲအံၤကျိၣ်တဲာ်သိၣ်လုၣ်ကျဲတုၤဆူဝဲက့ၢ်လံဘၣ်ဆၣ် ဖဲ ၂၀၀၆ နံၣ်လၢစးပထဲဘၣ်အပူၤန့ၣ် ကျိၣ်တဲာ်ထး စံၣ်ပဒိၣ်လၢအရဲၣ်ကျဲလၢကမၤထံတမာ်အံၤ ဘၣ်တၢ်နီၣ် ထီၣ်ကွၢ်အံၤလၢသးပဒိၣ်အယီၤ ဆူမဲၣ်ညါထံတမာ်အံၤ ကဆဲးမၤအသးဒ်လဲၣ်န့ၣ် ပဘၣ်အိၣ်ခိးကန့ၣ်ကွၢ်သ ကိးန့ၣ်လီၤ. ထံတမာ်တၢ်တိာ်ကျဲလၢအမ့ၢ်တၢ်ကဟံး န့ၢ်လီၤမ့ၢ်အူဒီးတၢ်မိၤဘိထံလၢကျိၣ်တဲာ်စံၣ်ပျီပူၤအံၤ မ့ၢ် တၢ်တိာ်ကျဲအိၣ်ကတၢ်လၢ အုၤရၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအ ပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တီၢ်ဝဲဖဲက့ၢ်န့ၣ် ထံကလုာ်ဘၢတၢ်တုၤ လၢကရၢ်န့ၣ်, ယိၣ်ဒိၣ်ကီၢ်, မ့ၢ်တီၢ်ဝဲဖဲဒါခွါဒီးက့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ် ကလုာ်ဘၢကညီကီၢ်ဒီးကျိၣ်တဲာ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွဲးကျါတံၢ်

လၢတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတဘျီအံၤ တၢ်မံလၢဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိအိၣ်ဝဲ ၁၇၀ ကလုာ်အကျါလီၤစ့ၤကွၢ်ဖျိဖျါဖျါ အိၣ်လဲ ၈ ကလုာ် ဟဲကဲထီၣ်ခိဖျါလၢတၢ်မၤကၤသ့ၣ်, ပုၤလဲၤအိၣ်လၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအလီၢ်အကျဲ, တၢ်ဒွဲၣ်လဲးမ့ၢ် ဒွဲၣ်လဲးဖၣ်, တၢ်ဆဲးအိၣ်ခဲးအိၣ်အါထီၣ်ဒီးတဘၣ်ဘျီး ဘၣ်ဒါအယီၤလီၤ. ခါလၢကဟဲယိၣ်လိာ်တမာ်စ့ၢ်ကိးမ့ၢ် တၢ်လီၤပျံၤဒိၣ်ကတၢ်လၢတၢ်မံလၢအဂီၢ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီ သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒ်သိးတၢ်ဘျီလီၤက့ၢ်အီၤကသ့ အဂီၢ် န့ၣ် ငူသဝီသ့ၣ်က့ၢ်သးပျံၤတဖၣ် အဲၣ်ဒီးဝဲလၢခိၣ်နီၣ်ဒီး တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ကမၤစၢအီၤန့ၣ် ပီၤကၤယိၣ်က့ၢ်သ ဝီသးက့ၢ်သးပျံၤတဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလီၤ.

ငူဖိသဝီဖိကအိၣ်က့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးတၢ်စိတၢ် ကမိၤလၢကဆၢတဲာ်တၢ်လၢအငူသဝီသ့ၣ်ပျံၤအဖိခိၣ်န့ၣ် ယိၣ်လိာ်မဲၣ်ချံပျံၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်, ကညီဖိခိၣ်ယၢန့ၣ်ဆၣ် ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပျံၤဘျီးစဲကရၢပျံၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ဒီးပုၤထူ လံၤသဝီဖိတဖၣ် မၤတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢတၢ်ကဒုးအိၣ် ထီၣ်ဝဲပုၤတတၢ်သ့ၣ်ပျံၤလၢယိၣ်က့ၢ်ပီၤကၤကဝီၤတတၢ် ဒီးလုၤသ့ၣ်ခိၣ်ထီၣ်ညါအတတၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတတၢ်သ့ၣ်ပျံၤ

အံၤသဝီဖိအကစၢ်ကထုးထီၣ်တၢ်သိၣ် တၢ်သီဒီးပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲအံၤလၢကျဲယုာ် ကၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢထံတမာ်တၢ်တိာ်ကျဲလၢကတဲာ် ထီၣ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ် ယိၣ်လိာ်မဲၣ် ချံၤက ရုၢ်, ကညီတၢ်ကဟု က ယာ်ထံကျိကရၢပျံၤမၤတၢ်ဖိ တဖၣ်အိၣ်သကိးတၢ် ဝီၣ်ဒီးငူဖိသဝီဖိ, ဃု

သးပျံၤဟ့ၣ်ဘု

သ့ၣ်ညါဒီးထုးထီၣ်ရၢလီၤထံတမာ်အဂ့ၢ်အကျိၤလၢတၢ် ကစိၣ်အပူၤ, ထုးထီၣ်တၢ်သးဝံၣ်ဘၣ်ယးယိၣ်လိာ်တ မာ်အဂ့ၢ်, ဒီးကညီက့ၢ်ဖိပျံၤဘျီးစဲ တဖၣ်ဟးဒုးန့ၣ်တၢ် သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢတၢ်လၢငူသဝီတၢ်လီၢ်တနီၤလီၤ. လၢသ နၢၣ်တဖၣ်အံၤ ဂဲၤလိာ်ဝဲလံ ဒီးပမ့ၢ်ကွၢ်ယီၤကဒီးလၢ ပ ခုၣ်အဲၣ်ယုာ်ခိၣ်နီၣ်တဖၣ် အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးမူဒါဖးဒိၣ်ဒီး ဂဲၤလိာ်တ့ၢ်ဝဲလၢအသနၢၣ်ဒ်သိးထံတမာ်သုတကဲထီၣ်အ ဂီၢ်လီၤ. ဂၤသးသးရၢၣ်ခိၣ် ဖုမိၤဝါဒီးဖိလံၤသးခိၣ်သးနီၣ် သးဖိသံၣ်ဖိတဖၣ် ဒီသဖဲဟီၣ်ကဝီၤအံၤအိၣ်ဆၢထၢၣ် ဂၢ်ကျါဒီးဝဲတုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤ ဒ်သိးကရၢအဂၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤဟူးဂဲၤစၢကသ့ဒီးမၤဖျါထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိကလုာ်က န့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤဟဲအိၣ်ဖဲယိၣ်က့ၢ်ပီၤကၤဟီၣ်ကဝီၤအံၤအိၣ်အါ မးဘၣ်ဆၣ်လၢအကျါ ပုၤလၢအကဲထီၣ်တၢ်ကွၢ်လိဒီးငူ သဝီသ့ၣ်က့ၢ်သးပျံၤပာ်ဒိၣ်ပာ်ကဲဝဲန့ၣ်အိၣ်ဝဲခံၤန့ၣ်လီၤ. သးပျံၤဟ့ၣ်ဘု, ၈၆ နံၣ်ယိၣ်က့ၢ်စံးဝဲ “ပုၤဟဲအိၣ်တမ့ၢ် လၢအလီၤပတြၢန့ၣ်အိၣ်ဝဲခံၤဂၤ, တၢတဂၤမ့ၢ်ဝဲ ဘီၤငူ လု, မ့ၢ်ပုၤလၢအတြီဒီးကတဲာ်ကတီၤသ့ၣ်ပျံၤ, ထံကျိထံ ကွၢ်ဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိ င့ၣ်ဖိ ညုာ်ဖိလၢ အအိၣ်တၢ်ဟီၣ်က ဝီ, ဒီးခံၤဂၤတဂၤမ့ၢ်ဝဲ ဖိကီၢ် ကတီၤက့ၢ်သ့ၣ်ပျံၤထံကျိထံ ကွၢ်တမၤပုၤထီးအိၣ်ဒးလၢအူဒါကျိအယီၤ ညုာ်ပာ်ဘီဟဲ ထီၣ်တုၤလၢအူဒါခံၤလံ” န့ၣ်လီၤ. ပုၤခံၤအံၤကဲထီၣ်ဝဲ တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢငူဖိသဝီဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲ အံၤ မ့ၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၢတၢ်ကီၢ်တၢ်ဂီၤကီၢ်ခဲအဆၢကတီၢ် ဘၣ်ဆၣ် ကညီပုၤထူလံၤဖိအါဒ်အါဂၤ, န့ၣ်ဆၣ်တၢ်မံ လၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတနီၤ, ဒီးသ့ၣ်ဖိဝံၣ်ဖိလၢသ့ၣ်ပျံၤပုၤတ ဖၣ်အိၣ်မူဝဲသ့တုၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ■

ကဆိမံလီလးတနုာ်ဟဲလီအိာ်ဆာ်

ကညီဒီကလုာ်စာဖျိာ်ကရၢ-ပဒိာ်သူးသုာ်ခိး

ကဆိမံဟဲလီအိာ်ဆာ်ဖျိာ်ကိာ်

ဖဲ ၂၀၀၃ နံာ် လါ နိာ် ဝု ဘာ်အ ပူ တ ဘျီ ဒီး ဖဲ ၂၀၀၄ နံာ် လါယု-လါယုလံအပူတဘျီန့ာ် ကဆိမံ လာအလီဆိလီလးတဖု ဟဲလီလါပျီပူ, သာ်ယာ်ဝ တံာ်ဟိာ်ကဝါပူ ဒီးဟးမဟး ဂါကွာ် ပုဘုပုဟု, ထံပိာ်, တကွဲဒီးတံာ်မုာ်တံာ်ဘိလါပုသုာ်တကးဘာ် မဟးဂုာ်ဟးဂါပုဟံာ်ပုဟီ, မသံပုကညီဒီးပုဘါသီ ခါအတံာ်ဘါအလီအကျဲတဖု, လံာ်စီဆုာ်လဲာ်တ နုာ်ဝဲဘာ် မဟးဂုာ်ဟးဂါကွာ်ဝဲခဲလဲာ်န့ာ်လီ.

သ ရာ် မိာ် စုာ်စံး ဝဲ “ယ လဲ အိာ် ဆိး လာ သာ် ယာ်ဝဲတံာ်ဟိာ်ကဝါ င နံာ်ယာ်ယာ်အပူ တဘာ်ကွာ် ဆာ်မဲာ်ဒီးကဆိမံ အတံာ်ဟဲလီမဟးဂုာ်ဟးဂါနီတ မံဘာ်, ဘာ်ဆာ်သ နာ်ကတုာ်မုာ်ယအိာ်ထီာ်ဘးဝဲ င နံာ်ဘျီဆု ၅ နံာ်န့ာ် ယဘာ်ကွာ်ဆာ်မဲာ်ဒီးထံာ် ဘာ်ဝဲကဆိမံလီလးတဖုအတံာ်မဟးဂုာ်ဟး ဂါဒီးမုာ်တံာ်လီကမာ်မာ်လါယဂါန့ာ်လီ.”

လာအပူကွာ်ကဆိတနုာ်အံ လါဟဲလီဘာ်ဆာ် အိာ် နုာ်လါအမဟးဂါကွာ်တံာ်သုာ်တံာ်ဖျိးတဆံးတ ကွာ်ဝဲ ပုမုာ်လုာ်အီတခီကွာ်ထီာ်အိာ်ကုာ်ဒဲလါ ပကိရိမးကစာ်တုာ်အလီန့ာ်လီ. တအာတသီဝဲဒ်သိး အဟဲလီလါခဲကတံာ်တဘျီဖဲ ၂၀၀၃ နံာ်ဒီး ၂၀၀၄ နံာ် အသိးန့ာ် ပုဒုဖိသဝီဖိလါအအိာ်ဝဲလါဟိာ်ကဝါအ ပူဖဲန့ာ်တဖုစံးဝဲဒ်န့ာ်လီ.

ကဆိမံတဖုအံအိာ်ဝဲ နုာ်လါ ပကိရိမးကစာ် တုာ်ဒီး ဟဲလီဝဲဒ်ဆုပျီပူလွံာ်နံာ်ယဲာ်နံာ်မးတဘျီဒီး ဟဲလီဝဲဒ်လါသုာ်ယာ်ဝဲတံာ်ကီာ်ရုာ်အပူလါ ပကိရိ မးကစာ်မုာ်နုာ်တကပုလါအမုာ်အူးဖိာ်ကီာ်ဆာ်ဒီးကွဲး ပုာ်ကီးကီာ်ဆာ်တဖုတဘျီဘျီန့ာ်လီ. ကဆိတနုာ် အံတံာ်စံးဝဲလါအအိာ်အဒု ၅၀ ဘာ်ဆာ် ဖဲအဟဲလီ ဖဲသုာ်ယာ်ဝဲတံာ်အဟိာ်ကဝါအံ ပုလါအဂံာ်ဝဲချးတ

ဖုာ်စံးဝဲအိာ်ဒဲထဲ ၂၈ ဒုဇါန့ာ်လီ. အကတဖုတခီ တံာ်တထံာ်အီဘာ် ဒီးမုာ်အထီာ်လီဖးကွာ်သးခါတံာ် တသုာ်ညါဘာ်အီဘာ်. ကဆိ ၂၈ ဒုအကျါအဒိာ်က တံာ်အိာ်ဝဲ ၆ ဒုဒီးလာအကျါအဒိာ်ကတံာ်တဒုအဒိာ် လီအဒိာ်တုာ်လဲာ်ဝဲ တပျါဒီးစုမုာ်ယဲာ်န့ာ်လီ. ကဆိ တဖုအံအဂံာ်ဆုာ်ဝဲဒိာ်မးစုာ်ကီးန့ာ်လီ. သရဲာ်မိာ် စုာ်စံးဝဲ “ကဆိတဖုအံအဂံာ်ဆုာ်ဝဲလဲာ်န့ာ် လုာ်ပာ် အကံာ်ဘိ (ဝင်ရိး) လါအဘာ်တံာ်မအီလါထး လါအ ဒိာ်တုာ် (Diameter) အိာ်ဝဲ ၂ စုမုာ်ဒိာ်ဘျီအံ ဘီး ကံာ်ချးဝဲန့ာ်သးချးန့ာ်လီ.

ကဆိမံတနုာ်အံ အတံာ်ဟဲလီလီခဲကတံာ်တ ဘျီဖဲ လါယု, ယုလံ ၂၀၀၄ နံာ်အပူတချးအကွာ် ထီာ်ကွာ်ဆုပကိရိမးအဒိခိာ်န့ာ် လီာ်ဖျါအသးကီးဒု ၂၈ ဒုလဲာ်လါစံာ်ပျီပူဒီးပုဒုဖိသဝီဖိလဲာ်ကွာ်ကီသကီး ဒီးဖုဒိဂါလါအစီစုာ်ဖဲလုာ် (၄၀၀ မံထာ်)န့ာ်လီ. ပုလဲာ်ကွာ်ကီအီဒီးန့ာ်ဘာ်ဆာ်တလုမာ်ဖျါပုကညီ ဘာ်. ဖဲန့ာ်အဝဲသုာ်ဒုးနံာ်ဖျါထီာ်အတံာ်သုတံာ်ဘာ် လါ အအိာ်ဒီးအီန့ာ်လီ. ကဆိတနီထူးထီာ်ဘုလါ ပုသုာ်အီလါစံာ်ပျီပူ ကွာ်ထီာ်ဝဲဆုမုးဖိလါအကမ္ပါ ဒီး တုမုာ်အလီတံာ်ကဒါကုာ်န့ာ်ထုဝဲလါအဒိာ်လီခဲတ ကပုဒ်ပုထုဖျါပုယအသိးန့ာ်လီ. တနီတခီထီာ်သ ဖျါအံလါဘုကျါခိးပျီပူဒီးပုဘုဘျီကွာ်ဝဲခဲလဲာ်န့ာ် လီ. ဖဲန့ာ်သဝီဖိတဖုစံးလီာ်အသးမုာ်ဒိန့ာ်တံာ်ဂါလါ တံာ်ဂါမူ video န့ာ်ကဂုာ်လီ. ဘာ်ဆာ်သဝီဖိတနီတ အဲာ်ဝဲဘာ်, မုာ်လာအပူကွာ်ပုလုဒီးအီလါ video ဒီး လုပုအယိခဲအံတဘျီတံာ်မုာ်လုဒီးအီန့ာ် ကသုာ်ညါ ဘာ်ဖုးဝဲဒီးကလုမာ်ဖျါဘာ်ဖုးပုအယိန့ာ်လီ.

သဝီဖိတဖုစံးလီာ်အသးလါ အတံာ်ဒုးနံာ်တံာ် အံမာ်အသးဒ်သိး အူမိာ်မိာ်အ eireus ကဆိတဖုအ သိးန့ာ်လီ. ဘာ်ဆာ်တံာ်တနာ်ဟူဘာ်လါ အူမိာ်မိာ်

အ eireus ကဆိတဖှ်တၢ်ပျဲကွံာ်အီလၢ ပှ်ပူနီတဘျီ ဘၣ်, အယိတမ့ၢ်ကဆိလၢပူသိၣ်ပာ်စၢအီတဖှ် ဘၣ်. ကမ့ၢ်ဒၣ်ကဆိမံးနီၢ်နီၢ်လၢအကစၢကစၢ, ပှ်က စၢ, တၢ်ထံတၢ်တီကစၢတဖှ်ကသိၣ်လိနီၣ်တၢ်အဝဲသ့ၣ် လၢ တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖှ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ကဆိတဖှ်အံၤ အတၢ်လီၤဆီလၢနီၢ်ခိအိၣ်စ့ၢ်ကိး ဝဲတနီၤန့ၣ်လီၤ. “ကဆိဒီတဖုအပူန့ၣ်ဖါမဲတအိၣ်နီ တဒုဘၣ်. အိၣ်ဒၣ်ထဲဖါတဒီလဲလဲန့ၣ်” သရၣ်မိၣ်စ့ၣ် စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အဂ့ၢ်အကျိတခီမ့ၢ်ဝဲသ့ခံမံးန့ၣ်လီၤ. တၢ်တမံကဆိဖါမဲတဖှ် ပှ်လၢအခးဟ့ၣ်န့ၢ်ကဆိမဲတ ဖှ်, ခးသံဟ့ၣ်ကွံာ်ဖါမဲတဖှ်ကလၢာ်ဝဲလံအယိန့ၣ် လီၤ. ခံမံတမံကဆိဖါတဒီ, ဖါဟ့တဖှ်ညီန့ၢ်အမိၢ် ပှ်ဒိၣ်န့ၢ်ဒံးကဆိဖါမဲတဖှ် ဒီးတနီၤလူၤဘီးဝဲဖါမဲတ ဖှ်အမဲအယိ ဖါမဲတဖှ်အိၣ်သကိးဒီးအဝဲသ့ၣ်တဘျီ လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

နီၢ်ခိအတၢ်လီၤဆီအကတမံမ့ၢ်ဝဲ အကျိတဒုအ စုလီၤအိၣ်ဒီးပျံးထးတကူးလၢန့ၣ်လီၤ. အကတဒုတခီ အနၢ်ခံကပလၢာ်ပှ်တၢ်ဖျိဒီးအပူအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. က ဆိလၢအစုပျံးထးအိၣ်တကူးလၢန့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် က မ့ၢ်ကဆိအတဒုဒုကထုၣ်ဖျိဒီးလီၤမံးက့ၤဝဲ, မ့တမ့ၢ် ဘၣ်ဖဲပကိရီမၣ်တၢ်ပာ်ဆၢအိၣ်ဒံးအဆၢကတီၢ် ကမ့ၢ် ပှ်တၢ်ပာ်ဆၢဖိအကဆိဒီးခဲအံၤ ကပိာ်ဝဲကဆိမံးအခံ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဝဲန့ၣ်ပူကွံာ်လံအနီၣ် ၃၀ လံအ ယိတုလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်ပှ်တနီၤနီၤစံးဝဲလၢ က ဆိပျံးထးအံၤတကျၢထီထဲန့ၣ်ဘၣ်ဒီးကလီၤတၢ်ကွံာ် လံန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ကဆိလၢအနၢ်ပူဖျိအိၣ်ဝဲတခီ အါတ က့ၢ်ကဆိလၢတၢ်ဖိၣ်န့ၢ်အီလၢကီၢ်ပယိထးခီတဖှ် တၢ်ဘၣ်ဖျိအနၢ်ခံကပလၢာ်န့ၣ်လီၤ. ကဆိတဖှ်အံၤ ကထုၣ်ဖျိဒီးလီၤမံးကဒါက့ၤဝဲ ဒီးကဟးပိာ်က့ၤဝဲက ဆိမံးအခံန့ၣ်လီၤ.

ကဆိတဖှ်အံၤဟဲလီၤဝဲ ကက့ၤထီၣ်ကဒါက့ၤ ဆူပကိရီမးန့ၣ် တၢ်လီၤဆီအိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ကဆိတဖှ်ဟဲလီၤအိၣ်ထံးတဘျီဖဲ လါနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၀၃ နံၣ်သရၣ်မိၣ်စ့ၣ်စံးဝဲလၢ ကဆိတဖှ်မဟးဂီၤ ကွံာ်ယဟံၣ်ယဟံၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်လၢလံဒီး ပမၤ တၢ်တသ့နီၣ်တမံးဘၣ်. အိၣ်ဒၣ်လၢယယုဘါထုကဖှ်

တၢ်လၢကစၢယုအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တဟါဖဲပဘါထု ကဖှ်တၢ်ဝဲ ပက့ၢ်ထီၣ်ဆူမ့ၢ်ထီၣ်တကပဒီး ပထံၣ်တၢ် ကပိာ်သၢဖျၢၣ်ဟဲလီၤ ဒီးတုဖဲကဆိတဖှ်အိၣ်တၢ်အလီၢ် န့ၣ်တၢ်ကပိာ်တဖှ်ယုတရံးဝဲဒီး အိၣ်တတီတၢ်ကပိာ် အဖျၢၣ်တဖှ်န့ၣ် က့ၤထီၣ်ကဒါက့ၤဝဲဆူပကိရီမၣ်ဒီခိၣ် န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ကပိာ်ဟဲလီၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်ကဆိတဖှ် ကိးဝဲ မၤအသးဒံးသိးအကိးလီၢ်အသး, တယံာ်ဘၣ်ဒီး ကဆိတဖှ်အိၣ်ဘျီက့ၤဝဲလီၤ. မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်တနံၤပှ် လဲက့ၢ်က့ၤကဆိအလီၢ်အကျဲဒီး ပှ်ထံၣ်ဝဲလၢကဆိတ ဖှ်က့ၤထီၣ်ဝဲဆူပကိရီမၣ်ကစၢခိၣ်လံန့ၣ်လီၤ.

သရၣ်မိၣ်စ့ၣ်စံးကဒီးဝဲလၢ တချုးဒံးလၢကဆိမံး တဖုအံၤဟဲလီၤဘၣ်န့ၣ် သီခါတပါမံမိာ်ဝဲလၢကဆိတ ဖုအံၤအိၣ်ဒီးအကစၢတဂၤ ဒီးအကစၢအံၤစံးဘၣ်အီ လၢတၢ်မံမိာ်အပူ လၢသါကဆိတဖုအံၤအိၣ်လၢပကိရီ မၣ်ကစၢတုၢ်အံၤမ့ၢ်လၢပှ်က့ၢ်လီၤသ့ၣ်ဝဲလီၤပျီလၢာ်လံ , ပှ်မၤပျီစ့ၢ်ကိးတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲလၢတၢ်ကမၤထံတမၢ် ဒီးထံဘီတဖှ်အယိ, တၢ်ပျီလဲၢ်ပျီထီဒီးသါကဆိတဖှ် ကအိၣ်ဆိးအဂီၢ်တၢ်လီၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်, ကအိၣ်ဆၣ် အဂီၢ်အဆၣ်အိၣ်တအိၣ်လၢစ့ၢ်ကိးဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ် အယိသါကပျဲလဲလီၤအီဆူပျီပူလၢကအိၣ်ဘၣ်အဆၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိဝဲဘၣ်ဖုဖိသဝီဖိလၢ ကပျဲဒုးအိၣ်စ့ၢ်ကိးအဆၣ်လၢအကြးဒီးယုကညးဝဲ လၢ တဘၣ်မၤအမၤသီကိကဆိတဖှ်အံၤတဂ့ၤန့ၣ် သီခါတ

ဟံးန့ၢ်လၢအုၣ်ထၢၣ်န့း

ပါမံမိဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. တယံာ်ဘၣ်ဒီးကဆိမံတဖုအံၤ အိၣ်လၢပကိရိမၣ်တၢ်ခိၣ်ဒီးဟဲလီၤဆူပျီပူၤ, ဒ်ပပာ်ဖျါ တၢ်အသိးအခိၣ်ထံးတဘျီဖဲလါနီၣ်ဝဲဘၣ်ပုၤကူးဘုအ ဆာကတီၢ်ဒီး ခံဘျီတဘျီဖဲလါယုၤဒီးယုၤလဲၣ်၂၀၀၄ နံၣ် န့ၣ်လီၤ. ကဆိတဖုအံၤဟဲလီၤအိၣ်မဟးဂီၤတၢ်အါမး ဒီး တၢ်ထံာ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးအတၢ်လီၤဆိလီၤလးတဖုစ့ၢ် ကီးန့ၣ်လီၤ.

ကဆိမံဟဲမဟးဂီၤတၢ်ဒီးအတၢ်မလီၤလး

ကဆိမံတဖုအံၤဟဲလီၤမဟးဂီၤဟးဂီၤတဲာ် လၢ သဝီတဖုလၢအမ့ၢ် ကျဲဖြူမကရၣ်ရွာ ဖဲအူးဖိၣ် ဒီးကွီးပုၣ်ကီးကီၢ်ဆၣ်, သၣ်ယၣ်ဝဲတံာ်ကီၢ်ရၣ်, ပကိ ကီၢ်ဒိၣ်အပူၤလီၤ. မ့ၢ်လၢကဆိမံတဖုဟဲမဟးဂီၤ ဟးဂီၤတၢ်ဒ်အံၤအယိ သဝီဖိတဖုလဲၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဆူ ဟးကီၢ်သန့ဒီးဟးကီၢ်ဖိတခိၣ်ဝဲလၢကဆိမံန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲထံ ကီၢ်အသ့ၣ်ပုၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအယိ တၢ်ခးသံ အီၤတသ့ ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်မ့ၢ်ခးပိၢ်ကျိဒီးခးပျံၤအီၤဒ်သိးအက ယုၢ်ကွံာ်အဂီၢ်သ့ကစီဒီးလီၤ. အယိ ပုၤဟးကီၢ်ဖိတဖု လဲၣ်ခးပျံၤဝဲလၢကျိဘၣ်ဆၣ်ကဆိမံတဖုအံၤတယုၢ်ကွံာ် ဘၣ်အမဲာ်ညါ လူၤဘၣ်ဘျီဝဲပုၤဟးကီၢ်ဖိလၢအခးသိၣ် ကျိတဖုအယိ ပုၤဟးကီၢ်ဖိတဖုဘၣ်ယုၢ်တဖါခဲဝဲတခိ န့ၣ် သရၣ်မိၣ်စ့ၢ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤလးအခိၣ်ထံးတခါ, သရၣ်မိၣ်စ့ၢ်စံးဝဲ လၢကဆိမံဟဲလီၤတဘျီန့ၣ်မသံပုၤတဖုန့ၣ်ဘၣ် ၆ ဂၤ ဒီးပုၤလၢအမသံဝဲတဖုမ့ၢ်ဒ်ထဲပုၤပယိဖိမဲလၢဒီး ကညိဖိတပာ်ဝဲဘၣ်. ပုၤလၢအမသံဝဲတဖုမဲလၢမ့ၢ် ဒ်ပုၤလၢအဆိၣ်တၢ်ထုတၢ်, မကမၣ်မုၣ်ကမၣ်ခွါ ဒီး တမ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဂုၤသးဝါဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ မ့ၢ်ကညိဖိတဖုန့ၣ်လဲၣ်လၢအဆိမ့ၢ် ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအသး ဟ့ တၢ်မကမၣ်မုၣ်ကမၣ်ခွါ, အဲၣ်တၢ်တီတၢ်လီၤ, ပုၤ လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဂုၤသးဝါဒီးတဆိၣ်တၢ်ထုတၢ်ဘၣ်န့ၣ် လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ သဝီဖိမဲန့ၣ်တဖုန့ၣ်လဲၣ်လၢ က ညိဖိတဖုအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဂုၤသးဝါဒိၣ်န့ၣ်ပုၤပယိဖိတ ဖုအယိ ကဆိတဖုမသံအဲၣ်သ့ၣ်တဖုဘၣ်ဒီးအိၣ် ဒ်ပုၤလၢကဆိမံအမဟးဂီၤအဟံာ်အယိ, အတၢ်ဖိတၢ် လံၤဒီးအတၢ်ထုတၢ်ဘၣ်အပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်မိၣ်စ့ၢ်စံးဝဲ ဒ်ပုၤလၢကဆိတဖုအံၤနမ့ၢ်စံး အီၤ “သးကညိဒီးကီၢ်ပုၤနီၣ်, အိၣ်တနီၤဒီးပာ်တၢ်န့ၣ်ဒီး ကီၢ်ပုၤတနီၤန့ၣ်အဲၣ်ကအိၣ်နတၢ်ထုတၢ်ဘၣ်တဆံးတ ကွၢ်ဒီးကလဲၣ်ဆူညါန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်နမ့ၢ်ဆိၣ်အီၤ တခိမဟးဂီၤကွံာ်နတၢ်ခဲလၢခဲဆုတကးဘၣ်ယုၤမသံ ဒီးနၤတခိန့ၣ်လီၤ.”

ကဆိတဖုအံၤအတၢ်မသံပုၤအဒိအတၢ်တနီၤမ့ၢ် ဝဲဒ်အဖိလၢအသိးန့ၣ်လီၤ. ပုၤပယိဖိဒိမါဝဲခဲဂတ သ့ၣ်ညါဝဲလၢ ကဆိမံဟဲဘၣ်ဒီးလဲၣ်တၢ်လၢဂီၤခိၣ်ဂီၤဂီၤ ၉ န့ၣ်ရံၣ်အဆာကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲကျဲတီၤလီၤအဲၣ်သ့ၣ် ဘၣ်သဂါဒီးကဆိတဖုအံၤ ဒီးအဝဲတခိဆိၣ်ဝဲကဆိ တဖုအံၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်ကဆိတဖုအံၤလူၤသဘျီဝဲအဝဲတ ဂၤဒီး မသံကွံာ်ဝဲတဘျီယိန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်အမါတခိယုၢ် ထီၣ်ဝဲသ့ၣ်ဖိတထုတၢ်အလီၤ ဒီးဖဲန့ၣ်ကဆိတဖုအိၣ်ကံာ် ကွံာ်သ့ၣ်လၢအထီၣ်ဝဲဒီးလီၤတဲာ်ဝဲလၢကဆိမံအဖိလၢဒီးအ ကံာ်န့ၣ်ကံာ်ကွံာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢကဆိမံမသံအံၤအမံ မ့ၢ်ဝဲ အူကျိၣ်သ့,အိၣ်ဆိးဝဲဒ်ပုၤလၢကီၢ်ယုၢ်သဝီ,ကွီးဖုၣ် ကီးကီၢ်ဆၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢကဆိမံမသံအီၤအဂၤတခိ, ကဆိမံတ ဖုအံၤဟဲမဟးဂီၤဘၣ်အတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးအသးဟဲထီၣ် ဒီးစံးဝဲ “ကဆိတဖုအံၤပမ့ၢ်မသံအီၤခဲလၢဒီး နီၤလီၤ အညၣ်လၢဒိထံဒိကီၢ်လၢပကိဖိအိၣ်န့ၣ်တဟံာ်တက ဟးမးတကီးလိာ်ဘၣ်” န့ၣ်လီၤ. လီၤခဲတနၤကဆိမံ မသံကွံာ်အီၤန့ၣ်လီၤ. အဂၤတဂၤခိစံးဝဲ “ကဆိတဖု အံၤယကဖိၣ်အီၤခဲလၢခဲဆု, လဲၣ်ဒုးန့ၣ်ယၤတဘီ” န့ၣ်လီၤ. အဲၣ်မပုၤလဲၣ်ဒုးန့ၣ်အီၤကဆိအိၣ်တၢ်အလီၤ အဲၣ်လဲၣ်ပိာ်ပုၤခဲဒီးဖဲအဟဲက့ၤတုၤအဟံာ်အဆာကတီၢ် ထံာ်ဝဲလၢ ကဆိမံမသံကွံာ်အမါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤလးခဲခါတခါ, မိၢ်သးပုၢ်တဂၤလၢကလံာ် ဘၣ်အီၤတဂၤအိၣ်ဆိးဝဲဒ်ပုၤလၢ “ဝဲ” သဝီ, အူးဖိၣ်ကီၢ် ဆၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤန့ၣ်ဟူလၢကဆိမံတဖုအံၤဟဲလီၤဒီး ပုၤ လၢသဝီပုၤဒီးအဟံာ်ဖိယိဖိတဖုယုၢ်သဒ်ကွံာ်အီၤခဲ လၢလီၤ. အဲၣ်တခိမဟးဂီၤတသ့ဘၣ်ဒီးပုၤပာ်တၢ်ကွံာ် အီၤလၢဟံာ်ထဲတဂၤခိလီၤ. ကဆိမံတဖုအံၤဟဲဝဲဒီးမိၢ် လၢအဟးတသ့ဘၣ်တဂၤအံၤဆာဂုၤဆာဝါဝဲကဆိမံတ ဖုအံၤဒီး ယုၤကညးဝဲကဆိစံးဝဲ “ဖိခွါသ့ၣ်ဧၤ,သးက

ညါကီမိတကွာ်, ဝံသးစူတဘၣ်မသံမိတဂု, ပာ်မူဘၣ်ကီမိတကွာ်.” ဝဲန့ၣ်ကဆီဖါအဒိၣ်ကတၢ်တဖုဟံးထီၣ်မိာ်သးပျါအံၤလၢအကမ္ပါဒီး ပာ်လီၤဝဲလၢအခီၣ်လွံာ်ခီအကဆူးလီၤ. ဝဲန့ၣ်ကဆီအဂတဖၣ်ဟးမဟးဂီၤတၢ်လၢဒုသဝီအကပူၤခဲလၢာ်လီၤ. တုၤအမဟးဂီၤတၢ်ဝံၤန့ၣ်ဟးထီၣ်ကွံာ်ဝဲလၢသဝီအပူၤခဲလၢာ် ဒီးကဆီဖးဒိၣ်တဖုအံၤပာ်တၢ်မိာ်သးပျါအံၤဒီးဟးထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလီၤ.

သရၣ်မိၣ်စ့ၢ်စံးဝဲဒၣ်လၢဝဲဒၣ်အိၣ်ဖဲ ကျဲဖြူမကညီသဝီ, အူးဖိၣ်ကီၢ်ဆၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်သါန့ၣ်ဟူဘၣ်လၢကဆီတဖုအံၤဟဲလီၤအကစီၣ် ဒီးမ့ၢ်တၢ်လီၢ်လၢအစီၤစူယံၤဒံးဒီးသါသဝီဖးဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဟါခီအဆၢကတီၢ်သါဖိအမိစံးဘၣ်သါလၢ ကစၢ်ယွၤဒုးသ့ၣ်ညါသါလၢတန့ၤအံၤ ကဆီကဟဲန့ၣ်လၢသဝီပူၤအယိ ပကဘၣ်ယုာ်မံၤလၢတၢ်လီၢ်အဂန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သါသ့ၣ်ညါပာ်လၢကဆီကဟဲတုၤအလီၢ်န့ၣ် စီၤစူဒံးဖးယံၤဒံးအယိတန့ၤအတီၢ်ပူၤန့ၣ် တမ့ၢ်လၢဟဲကတုၤဒံးဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်သါမါစံးဘၣ်သါလၢကစၢ်ယွၤဒုးသ့ၣ်ညါသါအယိ, သါဒိကန့ၣ်ဒီးသါဟံၣ်ဖိဖိဖိဒိၣ်န့ၣ်ဟးမဲဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢဖးဖိမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်ကဆီမံၤဟဲတုၤဒီး မဟးဂီၤကွံာ်သါဟံၣ်သါပီခဲလၢာ်, ထိး, ဆီ, လၢသါဘၣ်ယာ်လၢဟံၣ်တဖုယိာ်သံယိာ်ပံးပးကွံာ်ဝဲခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်မိၣ်စ့ၢ်စံးဝဲလၢသါအိၣ်တၢ်အလီၢ်ဖဲန့ၣ် ထိးမံၤဟဲဒီးသါဆဲထိးမံၤလၢမာ် ဒီးသါအိၣ်ဘၣ်လံထိးမံၤတဖုလဲန့ၣ်လီၤ. ကဆီမံၤဟဲလီၤအလီၢ်, ဟးဝုၤဝီၤအကျါပာ်ယုာ်စ့ၢ်ကီးတၢ်လီၢ်လၢ, သါဆဲလီၤမာ်အယိ သါဆီမိၣ်လၢကဆီမံၤတနီၤကယီၢ်ဘၣ်, ထွဲဘၣ်မာ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တုၤမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်လဲၤကွၢ်ကွၢ်အလီၢ်အကျဲတခီ တမ့ၢ်ဒ်သါဆီကမိၣ်တၢ်အသိးဘၣ်. အဝဲစံးဝဲ “မာ်လၢယဆဲလီၤတဖုထူးထီၣ်ကွံာ်ဝဲခဲလၢာ်, ဘိးကၢ်ကွံာ်ဝဲဒီးလဲၤပာ်ဖိၣ်ဝဲလၢစံာ်ပျီပူၤန့ၣ်လီၤ.”

တၢ်လီၤလးသၢခါတခါ, ပုၤထူစံာ်ဖိလၢညီၣ်ပုၣ်အဲၣ်သဝီ, ကွီးပုၣ်ကီးကီၢ်ဆၣ်အိၣ်ဝဲတဂၤအိၣ်ဝဲဒီးအဒုၣ်ကမၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲကူးဘုဝံၤဒီးပာ်ဖိၣ်ယာ်အဘုကဒိၣ်လၢတလဲပူၤလၢကယီၢ်ဘုန့ၣ်လီၤ. သတူၢ်ကလၢာ်ကဆီမံၤတဖုဟဲန့ၣ်လီၤဒီး အဝဲယုာ်ထီၣ်ကွံာ်ဝဲဒီးသးပုၤနီၣ်ကွံာ်အဖိဆံးတဂၤလၢတလဲပူၤ ဒီးသ့ၣ်နီၣ်အသးလၢ

အဖိအိၣ်တၢ်ဒီးကကွၢ်ဟံးကွၢ်အဖိအဂီၢ်မ့ၢ်လၢ ကဆီဟဲတုၤတလဲပူၤလဲအယိ ကွၢ်ဝဲတဘျီလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်အဝဲဟီၣ်ဝဲမ့ၢ်လၢအဝဲဆီကမိၣ်လၢ ကဆီကမၤသံကွံာ်အဖိဒီးကမဟးဂီၤကွံာ်အဘုခဲလၢာ်ခဲဆု ဒီးလီၤကွၢ်အကမၢ်တန့ၢ်လၢဘၣ်အယိလီၤ. ဝဲန့ၣ်အဝဲဟီၣ်ဝဲတခီခီလုကညးဝဲကဆီတခီခီလၢအသုတမၤသံအဖိဒီးမဟးဂီၤအဘုတဂုဒီးအိၣ်ခိးကွၢ်စ့ၢ်ဝဲလၢအယံၤန့ၣ်လီၤ.

ဝဲန့ၣ်အဝဲထံၣ်ဘၣ်တၢ်လီၤဆီလၢ ကဆီအကျါတဖုဟံးထီၣ်စံာ်ကစၢ်အဖိဆံးတဂၤအံၤလၢအကမ္ပါ, တီၣ်ထီၣ်ဝဲလၢလုၣ်ဖိခိၣ်ဒီးယုတရံးလုၣ်လၢအကမ္ပါ, တဝီတဝီန့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်ထံၣ်ဝဲလၢအဖိဒီးလုၣ်မုာ်ဘၣ်အိၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲကံာ်တဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ကဆီအဂတဖၣ်တမဟးဂီၤအဘုအဟုနီၣ်တမံၤဘၣ် ဒီးဖဲအဒဲကပၤန့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးစၢ်ယီၢ်ဘုတဖျါဒီးကဆီအကျါတဖုယီၢ်ဆၣ်ဒ်ပုၤယီၢ်ဘုအသိးန့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်ပုၤထူစံာ်ဖိတဂၤအံၤတဟီၣ်လၢဘၣ်ဒီး တၢ်လီၤနံၤဘၣ်အိၣ်ဒီးနံၤထီၣ်ဝဲတခီန့ၣ်လီၤ. ကဆီတဖုအံၤမၤဝဲဒ်န့ၣ်အသိးတုၤတၢ်ဘျဲဘၣ်အသးဒီး ဟးထီၣ်ကွံာ်ဝဲလၢစံာ်ပျီဝဲန့ၣ်အပူၤလီၤ.

တၢ်လီၤလးလွံာ်ခါတခါ, တဘျီဖဲကွဲၤဖျါမးသဝီ, အူးဖိၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤကဆီမံၤအဖိတဖုလီၤတဲာ်န့ၣ်လၢထံပူၤ (ထံကမ္ပါ) လီၢ်လံၤတဖျါအပူၤလီၤ. ဝဲန့ၣ်ကဆီဖိအမိာ်ဒီးကဆီအဂတနီၤ ဆျၢ်တရံးဝဲထံပူၤန့ၣ်ဒီးမၤဝဲတသုနီၣ်တမံၤလၢဘၣ်, ဘူးထီၣ်ဝဲလၢအကမ္ပါဘၣ်ဆၣ်ဘူးဝဲတတုၤဘၣ် တုၤမ့ၢ်အမၤဝဲတသုနီၣ်တမံၤလၢတဘျီ အဝဲသ့ၣ်သုးအသးဆူတၢ်လီၢ်အယံၤထီၣ်တစဲး, ဝဲအသးယံၤထီၣ်အသးအဆၢကတီၢ်သဝီဖိလၢအခိးကွၢ်ဟုၣ်အိၣ်တဖု လဲၤကွၢ်ဝဲကဆီဖိလၢအလီၤတဲာ်တဖုန့ၣ်ဒီးပျံၤဘၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢကဆီဖးဒိၣ်ကဟဲမၤအၣ်အိၣ်ဘၣ်ဆၣ်ကဆီတဖုတဟဲသုးဘူးထီၣ်အသးနီၣ်တစဲးဘၣ်, ကသ့ၣ်ညါဝဲလၢသဝီဖိတဖုကဟဲမၤစၢ်အဖိန့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်သဝီဖိတဖုယုန့ၢ်ပျံၤဖးဒိၣ်တဖု, ဒီးသ့ၣ်ဘိလၢအလီၢ်တဖုဒီးထူးထီၣ်ကဆီဖိလၢထံပူၤ တုၤမ့ၢ်ကဆီဖိထီၣ်ဘးခိခိၣ်ဒီး ကွၢ်ဆုအမိာ်ပျါအအိၣ် ဝဲန့ၣ်ကဆီဖးဒိၣ်တဖုထံၣ်ဝဲလၢပုၤကညီမၤပူၤဖျဲးအဖိန့ၢ်လံဒီးဝံာ်ဝံာ်အနၢ်အမိာ်ကီးဒုဒဲး ဒီးမၤအသးဒ်သိးအစံးဘျူးစံးဖိၣ်သဝီဖိတဖု လၢအမၤပူၤဖျဲးဘၣ်အဖိအယိန့ၣ်လီၤ.

သွဉ်ပျာ်အံင်လီၤဒီးတၢ်အိၣ်လီၤစ့ၤလၢကဆိမံၤဂီၢ်

ဖဲလၢနီၣ်ဝဲဘၢၣ် ၈ သီ, ပျၢအိၣ်လၢသိဆၢၣ်လျာ်တၢ်ကၤတဲၤဒီးအိၣ်တဲၤကဆိမံၤတဖၣ်အံၤအဂီၢ်တဖၣ်ဒီးအိၣ်တဲၤအဖီလၢၣ်အသိးလီၤ. သိဆၢၣ်လျာ်သဝီအံၤအိၣ်ဘူးဒီးဖးဒိၣ်ပျီလၢပကိရိမးတၢ်မုၢ်ထီၣ်ကစၢ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ.

သဝီဖိတၢ်ကဆိမံၤဒဲးပကိရိမးအံၤ နအဖ ပဒိၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ဒီပနံၣ်တဖၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ကျဲလီၤထူးထီၣ်ကွၢ်သ့ၣ်လၢကဆိမံၤကလး ဒီးသ့ၣ်ကပုၣ်ဒ်အမုၢ်, တရံးဒီးပၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒုၣ်လဲၣ်တအိၣ်လၢဘၣ်. အိၣ်တၢ်ဒုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဖိတဖၣ်, ဝၣ်တနီၤဒီးတဖၣ်, ယုဘီဒီးကဟံတဖၣ်လီၤ. နူဖိသဝီဖိတဖၣ်ကိးဝဲလၢ (ပြေၣ်ရၢၣ်ဒီးစိမံၤကိး) န့ၣ်လီၤ. တကးဘၣ်ထံကျိလၢအဆဲးထီၣ်ဆူပကိရိမးသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမုၢ် ပကိကျိ, ယဲန့ၣ်ကျိ, ဖျါကျိ, လဘီကျိတဖၣ် နအဖ သုးပဒိၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်တီၢ်ကျဲဖးဒိၣ်လၢတၢ်ကတီထံတမၢ် ဒီးမၤထီၣ်ထံဘီတဖၣ်စ့ၤကိးအယိ ဖဲထံကျိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအခံန့ၣ်သ့ၣ်ပျာ်တဖၣ်တၢ်မၤပျီလၢကွၢ်အိၣ်ခဲလၢကဆိမံၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိကဆိမံၤတဖၣ်ကအိၣ်ဆိးဝဲအဂီၢ် သ့ၣ်ပျာ်တအိၣ်လၢဘၣ်ဒီးဘၣ်အိၣ်ဒုၣ်လၢတပျီၣ်ကျါန့ၣ်လီၤ. ဒ်သဝီဖိတၢ်ကဆိမံၤဒဲးအသိး ကဆိမံၤတဖၣ်ကမၤအသးဒ်ကဆိမံၤလၢ Africa တဖၣ်အိၣ်ဆိးဝဲလၢနီၣ်ကျါ လၢသ့ၣ်အိၣ်ဒုၣ်ပူၤထူၣ်ပူၤထူၣ်လၢဒုယုာ်, ပနၢ်မံၤ, ကသ့ၣ်ကွီအကျါတဖၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. မုၢ်လၢသ့ၣ်ထူၣ်ဝၣ်ဘီတအိၣ်လၢဘၣ်အယိ တၢ်ကီၢ်ခါထံမုၢ်ကျိလၢအထီၣ်ပၢ်တၢ်လံသ့ၣ်တဖၣ် ခဲအံၤလီၤသံးယုထီၣ်လၢကွၢ်လံစ့ၤကိးန့ၣ်သဝီဖိတဖၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်အသိးစ့ၤကိးလီၤ.

လၢတၢ်န့ၣ်အယိကဆိမံၤတဖၣ်ဟဲလီၤဆူပျီပူၤ အဘျီအါထီၣ်အဆၢဒုးထီၣ်စ့ၤကိးဝဲဒီး အိၣ်မၤဟးဂီၢ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအလီၢ်အကျဲအါထီၣ်စ့ၤကိးဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိလၢအအိၣ်မၤဟးဂီၢ်တၢ်အါဝဲအယိ နူဖိသဝီဖိတဖၣ်သးအုန့ၣ်ဒီးဟးယုကျဲမၤသံဝဲအိၣ်စ့ၤကိးလီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးကဆိမံၤတဖၣ်အံၤမုၢ်ချးန့ၣ်ပူၤကညီဒီး မၤသံပူၤကညီအိၣ်ဝဲစ့ၤကိးန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိနူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကျဲမၤသံဟ့ၣ်ကဆိမံၤအယိ အပူၤကွၢ်ကဆိမံၤတဖၣ်လၢအအိၣ်အဒု ၅၀ ကပိကပၤန့ၣ်ခဲအံၤအိၣ်တၢ်ဒုၣ်ထဲအဒု ၃၀ ကပိကပၤန့ၣ်လီၤ. မုၢ်မုၢ်ကဆိမံၤတဖၣ် တၢ်တထံၣ်

လၢအိၣ်နီၣ်တဖၣ်အယိ တၢ်န့ၣ်ဝဲလၢပူၤလၢအဟးခးသံဟ့ၣ်ကဆိမံၤတဖၣ်ခးဝဲကလၢကလံလီၤ. ဒီဖျိလၢကဆိမံၤကအိၣ်ကဆိးအလီၢ်အကျဲတအိၣ်လၢဘၣ်, တမံးဒီးပူၤခးသံဟ့ၣ်အိၣ်မုၢ်တနံၤပကိရိမးကစၢ်တၢ်အံၤ ကဆိမံၤကလီၤတၢ်ကွၢ်ဝဲန့ၣ်သဝီဖိတဖၣ်ပျီဝဲလီၤ.

သရၣ်မိၣ်စ့ၣ်လၢအမုၢ်ပျၢဟ့ၣ်တၢ်ကစီၣ်အဂီၢ်

သရၣ်မိၣ်စ့ၣ်ဒီးအပူၤဟံၣ်ဖိယိဖိဟဲတူၤ ဒီးအိၣ်ဆိးဝဲဒုၣ်လၢမဲၢ်လးဒဲကဝီပူၤဖဲ လၢမးဂုး ၂၉ သီ ၂၀၀၅ နံၣ် မုၢ်လၢဘၣ်ပျံၤဘၣ်ဖုးပယီၤသုးအတၢ်ကိၣ်စ့ၣ်ကိၣ်ခိၣ်ဒီးတကးဘၣ်ဘၣ်ပျံၤပကိရိမးကဆိမံၤအတၢ်ဟဲန့ၣ်လီၤမၤဟးဂီၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးဝဲ “ဒ်ပမုၢ်ပူၤလဲၤအိၣ်လဲၤဆိးဝဲအုးဖိၣ်ကီၢ်ဆၢ, သၣ်ယၣ်ဝဲတံၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ဒီးယအိၣ်ဆိးလၢပကိရိမးမုၢ်န့ၣ်ကစၢ်ဂံၢ်ထံးအသိး ယၤဒီးယဟံၣ်ဖိယိဖိအံၤယုၤမၤစၢယၤလီၤလိၣ်လီၤလးန့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ယိမုၢ်ဟးဂီၢ်, ထီၣ်ဆီ, တၢ်ဖိတၢ်လံးဒီးလံၣ်စိဆံၣ်ကဆိမံၤမၤဟးဂီၢ်အိၣ်ဒုၣ်လဲၣ် ယုၤမၤပူၤဖျးပူၤလၢတၢ်သံတၢ်ပျၢ တူၤလၢယဟဲထီၣ်အိၣ်ဆိးဘၣ်ဂုၤလၢဒဲကဝီပူၤတစုန့ၣ်လီၤ.”

သရၣ်မိၣ်စ့ၣ် ၅၉ နံၣ်, မုၢ်ပူၤတၢ်ကလၢအဖျိထီၣ်တၢ်အုစ့ၣ်လံၣ်စိဆံၣ်ကွီဒီး ကွၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢသဝီမၢ်ပံၤ, ကီၢ်ရွၢ်ကွၢ် (ဆိထံး) ၂၇ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၉ နံၣ် နအဖ ကရၢကရိထီၣ်ဝဲအသုးတဖၣ်လၢအမၤသံမၤဝီတၢ်လၢတၢ်ကိးအိၣ်လၢ ဖျိၣ်ခံဖျၢ်သုး ဒီးဟူးဂဲၤဝဲဖျၢ်လွံၤထူၣ်ဟီၣ်ကဝီတဖၣ်အပူၤလီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်သရၣ်မိၣ်စ့ၣ်အမံၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးဒီးခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. လၢအဝဲဒီးအပူၤဟံၣ်ဖိအဂီၢ် တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအသးသမူအဂီၢ်အိၣ်ဝဲအါမးအယိတံၤသကိးလၢအအဲၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်ဒုးပလီၢ်ဆိအိၣ်ဒီးအဝဲဒီးအဟံၣ်ဖိယိဖိဘၣ်ပဒုၣ်ဟးဆုးကွၢ်အသးဒီးလဲၤအိၣ်လဲၤဆိးဝဲလၢသၣ်ယၣ်ဝဲတံၣ်တၢ်ပၤတကပၤစးထီၣ် ၁၉၉၉ နံၣ် လၢအုၣ်ဖျိၣ်န့ၣ်လီၤ. ■

ပှဲသယုာ် ယကညိကီာ်

ပှဲကွဲးထါ - ဖါတံာ်ကရဲာ်ခိာ်

ထိာ်လၢပထံလီာ်ကီာ်ပှဲ
ကိးကတီာ်ပှဲသီာ်ပယုာ်

ထိာ်ကိး, ထိာ်ခု, ထိာ်ပကီာ်
ထိာ်တဘာ်, ကွၢ, ကိးစိရိာ်

လၢန့ဆၢာ်တံာ်ဘာ်တုကျါ
ထိာ်မ့ာ်န့ဆၢာ်ကျါတခါ

ဖဲသ့ာ်ညါကကိးထိာ်ယဲ
ထိာ်ခိာ်, ထိာ်လီ, ထိာ်ထံယဲ

ထိာ်ပဝံဒီးတုတုာ်
ထိာ်ကီာ်ကုာ်, ကွံာ်သ့, ဘံာ်ဘ့

မုဒီးသ့ာ်တီဟီာ်ခိာ်ချါ
ထိာ်ကလုာ်ပှဲသီာ်အာ်ကၤ

ထိာ်ဖျံ, ထိာ်ပှဲ, ထိာ်ချါခု
ထိာ်ဂံာ်, ပှဲပှဲ, ထိာ်ဆီဆု

ထိာ်တပှဲဒီးထိာ်တုာ်ဂုး
ထိာ်လွံာ်ခဲဒီးထိာ်မိာ်ရု

ပာ်ဖျါန့ဆၢာ်တံာ်ယံလၢ
မၤဘျူးစၤန့ဆၢာ်အါမး

ထိာ်ပှဲ, ထိာ်တယုာ်ဝါခိာ်
ထိာ်ဘီစိးလိး, ကွီးတကိာ်

ထိာ်ဘျာ်, ထိာ်လါအဲး, ကုဝါ
လံာ်ယးပိာ်ဒီးထိာ်ကုရါ

သုတလီတုာ်ကွံာ်ထွဲစၤ
လၢန့ဆၢာ်ကရုာ်တတါ

ဒိကအိဒီးစိးဝဲပး
ထိာ်ကံာ်, ဒိယာ်, ထိာ်လဲၤဝါ

ထိာ်တီာ်မုာ်, ထိာ်လီကတံာ်
ထိာ်တကွံာ်စိ, နါကွံာ်ကွံာ်

ထိာ်တဖာ်အါလီာ်အကျဲ
မုာ်ဒဲာ်ပှဲပှဲသ့ာ်ဝဲ

ထိာ်ဒုာ်, ထိာ်တၤ, ထိာ်ပံးဖိ
ထိာ်လွံာ်, ဘျာ်ဘျီာ်, ထိာ်ပိာ်မိာ်

ထိာ်လဲၤသ့, ထိာ်ဒုတုာ်ရိာ်
ထိာ်ပိာ်မဲာ်, ထိာ်ကံာ်ယုဖိ

လုာ်တကုထိာ်အိာ်တသ့
သုတလုာ်ပှဲကွံာ်ထွဲကုာ်

ထိာ်တယီာ်ဘီ, ထိာ်ဘံယဲၤ
ကွၢချာ်, လံာ်လု, ထိာ်ကွံာ်ကွၢ

ကွၢလၢကဖၤ, ထိာ်ထံနံၤ
ထိာ်ဟီာ်ခိာ်ဒီးထိာ်ဒုာ်ထံ

လီာ်တတီၤလၢထိာ်အိာ်အါ
မုာ်ဒဲာ်န့ဆၢာ်ပှဲလၢကျါ

ထိာ်သုလါ, ထိာ်ပနါအ့ာ်
ကၤကဲာ်, သီသံာ်, ထိာ်တလု

ထိာ်လၢပယၤထိာ်တုာ်အီၤ
မုာ်န့ဆၢာ်အသံာ်အဖိ

ကီာ်ကညိလၢဘာ်ဆိာ်ဂုး
န့ဆၢာ်ကလုာ်ထိာ်ဖိပှဲ

ထိာ်သ့ာ်ဖံးဒီးတၤတၤတံာ်
ဘီစံာ်ယီာ်ဒီးဝါလၢာ်ထံ

ထိာ်လၢပယၤထိာ်လၢထး
မုာ်ကညိန့ဆၢာ်ယံလၢ

ဖိလံၤသ့ာ်ဧ ... ဖါတံာ်တဲ
ယုသ့ာ်ညါမၤနီာ်ကွၢန့

ဆွဲအိတ်ဘုလၢထီတထွန်ပျီပူ

တယၢလျာ-ပၤထံးဖိ

ဝဲ ထီၣ် ၁၉၉၂ နံၣ်ဆူမဲၣ်ညါတခီအံၤ ပထံၣ် ဘၣ်တၢ်မၤအသးလၢအမ့ၢ် ဆွဲတဖၣ်တံၣ်ဘု အမ့ၢ်လၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်လီၤသီအီၤတဖၣ်လီၤ. တၢ် လီၤဖဲထံၣ်ယီၣ်အလီၤဒီးထံဆုံအလီၤန့ၣ် ဆွဲတဖၣ်တံၣ် တံၣ်တံၣ်ဘုဘၣ်, မ့ၢ်တခီတံၣ်တံၣ်ဘုဖဲ အိၣ်ဒီးခိအဆၢ ဖဲထံဆူအိၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤလၢဆွဲတံၣ်တံၣ်ဘုန့ၣ် အိၣ်အအူကၢၢ် လၢအကယၤ ဒီးမ့ၢ်ပဲပုလီၢ်ကဝီၤဖိဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အ စံၣ်အယိ ကဲထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်အိၣ်တ ဘျးနံၣ်လဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤတၢ်ကျဲမ့ၢ်ဝဲဒၣ်ဖဲ တီအူကီၢ် ရျၢၣ်ထီတထွန်ကီၢ်ဆၣ် လၢပၤထံးကဝီၤပျီပူဒီးမ့ၢ်ဝဲ (တယၢလျာသဝီမ့ၢ်န့ၣ်ဒီး ပွၣ်ကၢသဝီမ့ၢ်ထီၣ်) လၢအမ့ၢ် စံၣ်ပျီတၢ်မၤလီၢ်လၢအမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး နိၣ်, အိ, တၢ်လီၤဒီးထံ ကျိအိၣ်ဝဲဒၣ်အလီၤ ဒီးတၢ်ပၤပနီၣ်အီၤလၢအိၣ်ဒီးခိအ ဆၢတၢ်လီၤန့ၣ်လီၤ. ပုလဲကွၢ်အနံၣ်လၢအဆံတဖၣ်အ ဆံ, ဖဲ ကီၤလၢဝါပတၢ်အစိန့ၣ် ကီၤလၢသ့ (ချစ်တီး) ဟဲထူအိၣ်စံၣ်ဖဲတၢ်လီၤအံၤဒီးသ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်ထီၣ်အမ့ၢ်တ ဖၣ်အိၣ်ဒီးဝဲတုၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်ပုလဲထီၣ်ဖိတဖၣ် န့ၣ်လီၤစံၣ်အ တၢ်မၤဖဲ လၢမ့ၢ်ဒီးသ့ၣ်လီၤအဘုတဖၣ်ဒီးဖဲ လၢယုန့ၣ် အဘုဖိတဖၣ်ဖဲထီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ဖဲန့ၣ်တမ့ၢ် တၢ်စူထံအါဒီးဘၣ်အယိ တၢ်သ့ၣ်ဘုကြးဝဲဘၣ်ဝဲန့ၣ် လီၤ. ဘုလၢအမဲထီၣ်ဖဲလၢယုတဖၣ် အါတက့ၢ် (ခဲ လၢၣ်ယၣ်ယၣ်) ဆွဲတံၣ်တံၣ်ဘုလီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ မ့ၢ်တၢ်ကီၤတၢ်ခဲဒီး တၢ်လၢၣ်ဘုၣ်လၢၣ်စူလၢ ပုလဲထီၣ်ဖိ သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်အါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဆူစံၣ်ပု တုၤလၢတၢ်သ့ၣ်ဘုဝံၤ အဆၢကတီၢ်စံၣ်တအူကၢၢ်အတၢ်လၢၣ်မ့ၢ်ဝဲ ၅၇၀၀၀ ကွး တပၣ်ယုၣ်ဒီးဘုချံ (စပါးမျိုး) အပွၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. စး ထီၣ်ကွးစံၣ် တုၤသ့ၣ်ဘုန့ၣ်တၢ်ဘုးတၢ်လဲ ဘု ၁၂ တီၣ်,

တၢ်ထံးဘုဖိကဒိၣ် ၃၀၀ ကဒိၣ်အဘုးအလဲဘု ၆ တီၣ်, ပုလဲသ့ၣ်ဘု တဆံၣ်ကအဂီၢ် ဘု ၁၀ တီၣ်, တၢ်အိၣ် တၢ်အီၤလၢစံၣ်တအူကၢၢ်အဂီၢ်လီၤလၢစု ၁၅၀၀၀ ကွး န့ၣ်လီၤ. ဘုတတီၣ်အပွၤအစ့ၤကတၢ်၁၅၀၀ ကွး ဘု ၂၈ တီၣ် ၄၂၀၀၀ ကွးလီၤ. ပုလဲထီၣ်ဖိတဖၣ်အဘုမ့ၢ် ပးဂီၤကွၢ်တအူကၢၢ် လၢၣ်ဝဲစု ၅၇၀၀၀ ကွး ဒီးတၢ်ဆၢ ကတီၢ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢအမၤလၢၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ် ကလီၤကလီၤလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. စံၣ်ပးဂီၤအအူကၢၢ်မ့ၢ် အါဒီးတုၤဘၣ်တၢ်အါဝဲလီၤ.

ဒီဖျိလၢယၢနီၢ်ကစၢ်ထံၣ်လိာ်သးဒီးသံကွၢ်သံဒီးပု ထူစံၣ်ဖိတဖၣ်အယိ ယသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢတၢ်ဆီတလဲ အိၣ်ထီၣ်ဝဲ ၄ မံၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးဆွဲတံၣ်တံၣ်ဘုအဂ့ၢ်ဒ် လၢအသးန့ၣ်လီၤ.

(၁) ပုလဲထီၣ်ဖိလၢစိခဲအံၤတဖၣ်, တခိးတၢ်ဆၢ ကတီၢ်တုၤနီၣ်ဖိတဖၣ်ဖဲထီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢဘၣ် ဒီးအဝဲ သ့ၣ်စးထီၣ်ထူစံၣ်, (၂) တၢ်လီၤလၢဆွဲတံၣ်တံၣ်ဘု ဟီၣ်ကဝီၤ မ့ၢ်န့ၣ်သဝီတဖၣ်ဖဲတၢ်ကူးဘုဝံၤ သ့ၣ်လီၤဝဲ သဘုအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ် ဒီးသ့ဝဲကကသံၣ် (chemical) တဖၣ်, (၃) မိၢ်ပၤဖဲလၢညါတဖၣ် အတၢ် ယုအိၣ်ဒၣ်ညါဒီဖျိတၢ်ဒီးဘၢ (ဒုးအိၣ်ညါအဆၣ်လၢ တၢ်ဖိယၢ, ဘျၢၣ်ယၢ) ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤတၢ်တမၤဝဲလၢ, (၄) ဒုးဖိညါဖိတဖၣ်စ့ၤလီၤဝဲဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီဖျိလၢတၢ်အိၣ်သးဆီတလဲအယိ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤပိာ် ထွဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးအခဲန့ၣ် ပယုသ့ၣ်ညါဒီးပပၣ်ဖျါထီၣ်က့ၢ် အါဒ်တၢ်မၤအသးနီၢ်နီၢ်အသးန့ၣ်လီၤ.

(၁) ပုလဲထီၣ်ဖိလၢစိခဲအံၤတဖၣ် စးထီၣ်ထူစံၣ် န့ၣ်တခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်တုၤနီၣ်ဖိတဖၣ်ဖဲထီၣ်ဒိၣ် ထီၣ်လၢဘၣ်

တချုးဒီးလၢ ၁၉၉၀ နံၣ်အဆၢကတီၢ်အခါန့ၣ် ပ

ကထိန်ဘဉ်လၢပုၤထုၤစံၣ်ဖိတဖၣ် ဝဲတၢ်စူၤလီၤအဆၢကတီၢ်၊ အဝဲသ့ၣ်တန့ၣ်လီၤဆူစံၣ်ပျီၤဖိပုၤဖိထုၤစံၣ်ဘဉ်. မ့ၢ်တခါပၤဒိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်နီၣ်ဖိမံၤဖိ, ဝံၤမးအဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်ကွးတၢ်လီၤ. မ့ၢ်ဒ်သိးဖဲကွးတၢ်အဆၢကတီၢ်, ကျီၢ်ပၤနၢ်ကနၢ်ဘဉ် အဆၢအိၣ်လၢအဂ့ၤ ဒီးနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တုၤအဒိၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဒီး နမ့ၢ်ကွးတၢ်အဝဲကဲထီၣ်က့ၤဟီၣ်ချါန့ၣ်လီၤ. နီၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဝဲတၢ်စူၤလီၤသီအဆၢကတီၢ် ဆွဲၣ်လၢအအိၣ်လၢတၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲထီၣ်ဆူခိးဒီးအိၣ်ဝဲဒၣ်နီၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်ဖိမံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ် ဆွဲၣ်အတၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘဉ်ဆၢစးထီၣ် ၁၉၉၀ နံၣ်ဆူတခါအံၤ ပုၤထုၤစံၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်စးထီၣ်လၢမ့ၢ်တၢ်စူၤလီၤတဘျီယီၤ အဝဲသ့ၣ်တခါလၢနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မဲထီၣ်လၢဘဉ်မ့ၢ်တခါဒ်သိးအတၢ်မၤကချၢအဂီၢ်, န့ၣ်လီၤကွးဟီၣ်ခိၣ်တဖၣ်လၢကျီၢ်ပၤနၢ်ဂံၢ်ဘါ, မ့ၢ်တမ့ၢ်သ့ၣ် (လၢယံထွန်စက်) တဖၣ်ကွးဘျးဝဲဟီၣ်ခိၣ်ဝဲဒီးဖုံလီၤဝဲဘုၤချံန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအယီၤနီၣ်ဖိတဖၣ်မဲထီၣ်ဖးထီၣ်တချုးလၢဘဉ်, ဒီးစံၣ်ပုၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိအိၣ်ဒၣ်ထဲဘုၤအမ့ၢ်အယီၤဆွဲၣ်အဆၢလၢအမ့ၢ်တၢ်နီၣ်ဖိတဖၣ်မဲအံၤကဲထီၣ်က့ၤဘုၤအမ့ၢ်န့ၣ်ပစံးသ့ၣ်လီၤ.

(၂) တၢ်လီၤဆွဲၣ်တံၣ်ဘု, ဟီၣ်ကဝီၤမ့ၢ်န့ၣ်သဝီတဖၣ် ဝဲတၢ်ကွးဘုဝဲဒီးတၢ်သ့ၣ်လီၤက့ၤဝဲသဘုအကလုာ်ကလုာ်ဒီးသ့ၣ် ကံၤကသံၣ် (Chemical) တဖၣ်

တၢ်လီၤလၢဆွဲၣ်တံၣ်ဘု အလီၤတဖၣ်တယၢ်လုၢ်သဝီမ့ၢ်န့ၣ်စးထီၣ်ကွံၣ်ချါကဝီၤဒီးထီၣ်ဆူကလံၤစိး (ဆင်မိးတို) ကျိတကပၤတၢ်လီၤဒ်အမ့ၢ်ဝဲ (ဂ့ၤစးဘိုကွင်း”ခြံကြီးကွင်း) တၢ်လီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်န့ၣ်သဝီတဖၣ်အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဒ်အမ့ၢ်(လေးသစံ”ပြည်ဂန်း”ထောမအင်း”အေဝင်းရွာ”တပြေး”ခြံကြီး) သဝီတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. သဝီတဖၣ်အံၤအဝဲသ့ၣ်ကွးဘုဝဲတဘျီယီၤ, အဝဲသ့ၣ်ပၤလီၤဝဲဘုကဒိၣ်တဖၣ်လၢခိးဘိခိၣ်ဒီးဖုံလီၤဝဲသဘုအကလုာ်ဒ်အမ့ၢ် (မြေဝဲ”ဝဲတီစိမ်း) လၢဘုမ့ၢ်ခိၣ်ဆၢအကျါ, ဝဲဟီၣ်ခိၣ်အံၤအိၣ်ဒ်ဒီးဒီး (အစိုခါတ်) ယုာ်ဒီးထံဒီးကပံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အခါ, တနီၤကွးကဖိထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဝဲဒီးဖုံလီၤသဘုချံသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အ

ဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်မၤဝဲဝဲတၢ်ဂီၢ်ခါအဆၢကတီၢ်, ဝဲမ့ၢ်ခိၣ်ထံဒီးဘျဉ်ပစိးသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒ်ဒီးဝဲအခါန့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးအတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ်ကဂ့ၤအဂီၢ်, အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ကံၤကသံၣ်တဖၣ်လၢကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဝဲတၢ်မ့ၢ်တဖၣ် ဒ်န့ၣ်အသိးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ်အယၢ်မ့ၢ်လီၤဒီးသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲကံၤကသံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢတၢ်သ့ၣ်ကံၤကသံၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ယံၣ်အယီၤဆွဲၣ်တဖၣ် အိၣ်ဝဲဝဲတၢ်လီၤန့ၣ်တမ့ၢ်လၢဘဉ်ဒီးသ့ၣ်ဒ်အလီၤဆူတၢ်လီၤအသီတတီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤလၢတၢ်သ့ၣ်ကံၤကသံၣ်ဒီးဆွဲၣ်တံၣ်ဘုအလီၤန့ၣ်ကစီၤစုၤဝဲတမံၤလၢယံၣ်ယုာ်န့ၣ်လီၤ.

ဆွဲၣ်တံၣ်ဘုအလီၤဒီးဆူမ့ၢ်ထီၣ်သဝီတၢ်လီၤတဖၣ် တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတဖၣ်ပတထံၣ်တၢ်သ့ၣ်ဒ်ကံၤကသံၣ်ဘဉ် ဒီးအဝဲသ့ၣ်တသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးသဘုဝဲတၢ်မၤဘုဝဲအဆၢကတီၢ်ဘဉ်. အယီၤဖျါလၢဆွဲၣ်တဖၣ်အိၣ်လၢမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးဟဲထီၣ်က့ၤဆူမ့ၢ်ထီၣ်တကပၤဒီးဆွဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်ဝဲတၢ်လီၤအဝဲန့ၣ်တတီၤလီၤ.

(၃) မိၢ်ပၤဖုံဖုလၢညါအတၢ်ဃုအိၣ်ဒၣ်ညဉ်ခိဖျိတၢ်ဒီးဘၢလီၤစုၤ

တၢ်ဒီးအိၣ်ညဉ်န့ၣ်တမ့ၢ်န့ၣ်လီၤထဲ ညဉ်ဘဉ်, မ့ၢ်မ့ၢ်ဂုၢ်, ဆွဲၣ်, ချိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤစ့ၢ်ကိးလၢဘၢပုၤန့ၣ်လီၤ. ဘၢတဖၣ်ဖဲဂီၤခီအဆၢကတီၢ်နမ့ၢ်လဲၤကွၢ်နကထံၣ်ဆွဲၣ်အဘျဉ်တဆံဆူအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၢန့ၣ်တၢ်ဒီးအိၣ်ဝဲတၢ်စူၤဒီးတကတီၢ်ညါအယီၤမၤစုၤလီၤကွၢ်ဆွဲၣ်အနီၣ်ဂံၢ်အါမးန့ၣ်ပစံးသ့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆၢခဲအံၤတၢ်ဃုအိၣ်ညဉ်အကျဲၤဟံၣ်ထီၣ်လၢအမ့ၢ် တၢ်ဒီးအိၣ်ညဉ်လၢစၢမ့ၢ်ဂုၢ်တၢ်ခးထးခးသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂုၢ်အယီၤခဲအံၤတၢ်တဒီးအိၣ်ဘၢလၢဘဉ်.

(၄) ဒုၣ်ဖိညဉ်ဖိတဖၣ်စုၤလီၤဝဲဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်

ဝဲအပုၤကွံၣ်အနံၣ် ၃၀ ဘျဉ်ဟီၣ်ကဝီၤအံၤဒုၣ်ညဉ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမး ဒီးဝဲတၢ်စူၤလီၤကတီၢ်ပုၤဃုအိၣ်ညဉ်ဖဲဟံၣ်ခိၣ်ထံးစံၣ်ပျီၤပုၤမ့ၢ်ဘဉ်အတီၤထံဒိၣ်လီၤမ့ၢ်ဟဲတုၤလၢသဝီတၢ်လီၤဒးအလီၤ ထံကွံၣ်ဖိတဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်တၢ်န့ၣ်ဒုၣ်ညဉ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ဝဲတၢ်စူၤလီၤသီအဆၢကတီၢ်န့ၣ်ပုၤဟးလုၢ်အိၣ်ဒုၣ်လၢမ့ၢ်အူၤတ

ဂတကန့်လအပီလီ၊ ခဲအံပုယုအိဉ်ပုယု (ခါတ်မိး) ဘဉ်ဆဉ်တန့်အါဒ်သိးလာညါလာဘဉ်.

ဒုဉ်ဖိညဉ်ဖိသုဉ်တဖဉ်ဖဲတံကိခါအဆာကတီ အိဉ်တုာ်လာကွံဖိတနီ အပုပုယုအိဉ်အီလအကျါ အကျါအါအပီလီကျဲကွံဉ်န့ဉ်လီ၊ ဒီးဖဲညဉ်ထီဉ်ဒိဉ် အဆာကတီပုယုအိဉ်စုာ်ကီးအါအပီညဉ်တဖဉ်အချံ အစာစုာ်လီကွံဉ်လဲလကျဲန့ဉ်အတီပုလီ၊ ညဉ်သုဉ် တဖဉ်စုာ်လီကွံဉ်လဲလကျဲအံအပီဆုဉ်သုဉ်တဖဉ် လအအိဉ်ညဉ်ဖိတဖဉ်အဂီ ပထဉ်ဘဉ်လအတံအိဉ် တံအိဉ်စုာ်လီကွံဉ်ဒ်န့ဉ်လီ.

ဖဲအပုကွံဉ် ၁၅ နံဉ်ယဉ်ယဉ် ဖဲတံကိခါအ ဆာကတီ နိဉ်ဆံးဆံးဖိတဖဉ်အမုာ်, အီဖးဒိဉ်, အီ ဖိ, ကွံချဉ်တံလီသုဉ်တဖဉ်အံထံအိဉ်ဒီးကျါပန် သုဉ်တဖဉ်အိဉ်အဆဉ်မုာ်ဝံလဲအီထံလုာ်ထံဖဲန့ဉ်လီ. ဘဉ်ဆဉ်ဆာကတီခဲအံအီသုဉ်တဖဉ်ထံတအိဉ်လအ, ဒီးတံဖိတံလံဒ်အမုာ်ချံ, တံတုာ်, ချဉ်သုဉ်တဖဉ် လီမံကွံဉ်ဒ်ဒဲလကီယဉ်ယဉ်လီ. ထံကျါလအ ယုညီနုာ်တဖဉ်စုာ်ကီးအကျါဆိတလဲအသး တယုဒ် သိးဒီးလာညါလာဘဉ်.

ဒ်သိးပဘုဉ်လီကုာ်တံဂီအံကန့်အဂီ ပ ယုကျဲအဘိဘိဒီးဖဲပထဉ်ပုလဲ အဆိမိဉ်တံသု, အိဉ်ဒီးတံနုာ်ဟံတဖဉ်ပယုအဝဲသုဉ်အတံဟုဉ်ကုဉ် ဒ်

သိးကမစာပတံဂီကီအံအဂီလီ. ပုဟီဉ်ကဝီဖိဖဲ န့ဉ်သုဉ်တဖဉ် မုာ်ဒုဉ်ပုမအိဉ်တနံအဂီတနံအဂီအ ယိ ကဘဉ်ကပတ်ဖျါထီဉ်တံဂီအံဆုမတအအိဉ်လဲဉ် န့ဉ် တသုဉ်ညါတံအကျါအကျဲဒီးအိဉ်ဒ်တံတကဲ ထီဉ်သးနီတမံ အသိးန့ဉ်လီ. ဘဉ်ထွဲတံဂီအံ (နအဖ) ပုဘဉ်မုဘဉ်ဒါလအ စံဉ်ပုသုဉ်ဖျးသုဉ်ညါဝဲ စီဉ်ဝဲကဲဘဉ်ဆဉ် တမစာဆိဉ်ထွဲဒီးတပတ်ကန့ဉ်အ သးလုာ်တကုာ်ဘဉ်န့ဉ် ပစံးသုလီ.

ပုထုစံဉ်ဖိဖဲန့ဉ်တဖဉ်ဆိကမိဉ်ဝဲလအ တံကဲထီဉ် အသးအံကမဒ်အသး ခံနံဉ်သနံဉ်ဒီးကလီမံကွံဉ် ဝဲလီ. ဘဉ်ဆဉ်တံမအသးအံတနံဉ်ဒီးတနံဉ် ဒိဉ် ထီဉ်အါထီဉ်ကွာ်ကွာ်, ဒီးအတံလကီဘုဉ်လကီစုာ်ကီး အါထီဉ် ဒီးမုာ်တံကီတံခဲဖးဒိဉ်တခါလအဘဉ်ကွာ် ဆဉ်မဲဉ် ဘဉ်သကံဝဲကီးနံဉ်ဒဲးလီ.

လအတံနးဒီးတံနးအဖိခိဉ်န့ဉ် တံဂီအဂတမံခီ ဖျါတံပုလီ ပသံဉ်ထံတမံအပီ လအစံဉ်ပုထုထံဂံဘါ အါထီဉ်, ထံလအစံဉ်ပုထုအိဉ်ပတ်စာတနီဒီး တမံ ထံ အါထီဉ်တနီအပီ လုာ်ဘကွံဉ်ဘုဖိဒီးဘုသံဝဲဒ်န့ဉ် လီ. တံဂီလအကွဲပတ်ဖျါထီဉ် ဆုသုလုာ်ကီလုအပု အံန့ဉ် ယတံပညိဉ်မုာ်ဒ်သိးပုဖးလံဖိတဂလံလံ ဒီး ပုဘဉ်ဒါသုဉ်တဖဉ်ကပတ်သုဉ်ပတ်သးဒီး ဟုဉ်ကုဉ် ကုပုဒ်အလီအိဉ်အသိးန့ဉ်လီ. ■

ထီတထုဉ်ကီဆဉ်ပထံးကဝီန့ဉ် အပုကွံဉ်တံမအိဉ်သုဉ်အါမးဒီးဖုဖိသဝီဖိပတ်ဖျါထီဉ်တံဂီလအမုာ် ထံနီလီသးဒိဉ်ဒိဉ်မုာ်ဖဲတံကိခါအဆာကတီ ဒီး မုာ်မဆါတနံအံ အဝဲသုဉ်ပတ်ဖျါထီဉ်ဝဲတံဂီကီအသီတမံလအ ဆုဉ်အိဉ်ဟးဂီကွံဉ်ဝဲဘုန့ဉ်လီ.

ပုဂံခေတ်မံလင်ဖိအတတ်သးတီ

အဲဒါကလိကလံနာဆဲ

ပုဂံခေတ်မံလင်ဖိစံနီ၊ ဖါတံဒ်လိတဂုအံလံးဝဲလံ “လါတံလုခးအိတ်တံမံလင်အပူ ထီဘိယပလီယသး၊ ယဘတ်ယိတ်လါယကခးဘတ်လါအမိအ” နှင်လီ။

ဖါတံဒ်လိအံအိတ်ဆိးဝဲလံကွဲလုသဝီဖှင်ဒုသထုတ်ကီရုင်၊ ဘံလုကီဆုတ်အပူဒီးလါအဖိသတ်အခါလံလံမုာ်ပုလါအပုခးအိတ်တံမုာ်ဒီးအသးစါဆါလါ တံဟးဆဲးအိတ်ခးအိတ်တကပလီ။ တံမံလင်ကိးကလုဒ်ဒီးယတ်ယတ်အဝဲခးနှင်နှင် အဝဲစံးဝဲလီ။

ဖါတံတဂုအံခိဖျိလါအမုာ် ပုလါအခးအိတ်တံလါညါညါလံ ဒီးနံဟံဝဲတံမံလင်အဂုာ်ဘျးဘျးဘျးဘျးဒီးခးအိတ်ဝဲဘတ်ဆုတ်၊ တမုာ်လါခးဝဲတလါကွဲအခးဘတ်အဝဲမံအိတ်ဝဲဒ်မိပံဖုမံအိတ်ဝဲလါညါ အသိးအိတ်ဒီးတံသုတ်ဘတ်အတံနံဟံဒ်ဝဲလီ။ အဝဲစံးဝဲလါတံခံးကျါဒ်လဲင်တံမံလင်တကလုဂုတကလုဂုအမိအဖါနှင်အဝဲသုတ်ညါဝဲလီ။

အဝဲတဲဝဲဒ်တံလါတဖိညါနှင် ဖဲတံခံးနမုာ်လုအီလါဆိနှင် အမိနှင်လဲလါညါမုာ်အဖါနှင်လဲလါခံလါတံနှင်အပိအမိနှင်တခးနီစိဝဲဘတ်။ တဲဝဲလါမုာ်ခးဝဲလါအမိနှင်အစါကလီစုဘတ်ဖုလီ။

အဂုတမံနှင် ဖါတံဒ်လိအံတဲဝဲလါသါအိတ်ဒီးတံသးတီ (ဂတိ) တခါလါတံလါထွဲမံနှင်သါတခးဘတ်။ သါမုာ်ခးနှင် သါခးအိတ်တံမံလင်အဂုတနံလါဘတ်။ သါတခးဘတ်မုာ်လါ သါမုာ် (မုဆိုး) ဒီးထွဲမံနံကုမုာ် (မုဆိုး) အပိလီ။

အဝဲစံးဝဲ လါဘံလုကီဆုတ်အပူ၊ တံမံလင်အိတ်အါကတံအလီမုာ်ဝဲ အံကူညါခံ၊ ပံင်တံခံ၊ ကဟီဒ်ခံ၊ ကွဲပြင်ခံတံလီသုတ်တဖတ် တံမံလင်တဖတ်နမုာ်လဲခးအိတ်နှင်နအိတ်တလင်ဘတ်ဒီးဒုတ်စုကိးနမုာ်လုတနုနှင်နု လါအကယကယညါလီ။ တံလီအံခိဖျိလါပုာ်ဒ်ပုာ်ယိတ်ဒီးအပိ၊ တံဖိတံညါအိတ်အါ

ကုကုဖျိတ်အသးဖဲနှင်လီ။ တကးဘတ်ပုဖဲနှင်သုတ်တဖတ်လါညါတသုဝဲကျိတံလီဘတ်။ တံလီအိတ်ထီဒ်ဒ် ၃-၄ နံင်ခါလီ။

ဒီးသနုထီဒ်သးလါဖါတံဒ်လိအတံတဲဘတ်အဖိခိတ်နှင် အလီကဝီပုလုနှင် တံစုခါအါတကုာ် ပုတခွဲအိတ်ညုတ်လုအိတ်ဒုတ်၊ တံကီခါနှင်ယုအိတ်ညုတ် ဒီးတံကီခါနှင်ဝဲထုဆဲထု၊ ဆဲပျံ၊ ဆဲအုးပီ၊ ဆဲအုးဖိလါကအိတ်ဘတ်ယုဖိယဲဖိအဂီလီ။ မုမုာ်ပုခးအိတ်တံမံလင်ဒ်ဒ်မုာ်မုာ်နှင်တအိတ်ဘတ်။ ဘတ်ဆုတ်မုာ်မဆါတနုညါအံ တံလုအိတ်ခးအိတ်တံမံလင်တဖတ်အါထီဝဲလီ။ ပုခးအိတ်တံမံလင်ဆုတ်ဖိကီဖိအါထီခိဖျိလါပုကညါအါထီဒ် ဒီးပုလုကျိတံလီအါထီဒ်နှင်လီ။ တကးဘတ် သုတ်ပုာ်စုလီအပိ တံမံလင်သုတ်တဖတ်သုးကွဲအသး ပုယုအိတ်ခးအိတ်အပိစုလီကွဲဝဲလီ။ ထီဖိလံင်ဖိသုတ်တဖတ်စုကိး စုလီဝဲနှင်လီ။ ဘိတ်သိတ်နှင်အဝဲတထံင်လါဝဲဘတ်။ ဘတ်တံထံင်နံကုအီတံလီဝဲလါကတံ၊ လုခိတ်၊ ကစါပျိနှင်ထဲစုဒုခါလီ။

ပုခးအိတ်တံအကျါတနီမုာ်ခးနှင် တံအဒ်ဒ်အမုာ် ထီးမံ၊ တဟီတဖတ်ဝံဆါအိတ်ဝဲအညုတ်၊ မုမုာ်တံဟုတ်နီအိတ်ကလီလိတ်သးတဖတ်စုလီကွဲဝဲလီ။ ဖါတံဒ်လိစံးဝဲ “လါညါပုခးတံမံလင်မုာ်နု ပဟုတ်နီအိတ်လိတ်ပသးဂုစံးဂုစံး ဒ်လါဒ်အလီ ဆံးလါဆံးအလီ၊ မုမုာ်ခဲအံနှင်တနုလါဘတ် ပုမုာ်ခးနှင်တံမံလင်နှင် အဲဒ်ဒီးဆါဝဲ အညုတ်ဒ်သိးကနုဘတ်ဝဲစုအဂီလီ။ တံဟုတ်နီလိတ်သးတဖတ်အံစုလီကွဲဝဲမုမုာ်ယနီကစါယမုာ်မနုနှင် ယတဆါအီနီတဘျိဘတ်။”

လါခံကတံ ဒ်သိးတံမံလင်ဆုတ်ဖိကီဖိတဖတ်အစါသုတလီတုတ်ဒီးကအိတ်ဒ်သိးလါအပူကွဲအဂီ ပဘတ်အိတ်ဒီးကတီစုကိးအီနှင် ဖါတံဒ်လိစံးဘတ်ဝဲနှင်လီ။ ■

ဆာသးဖုံဃုာ်ဒီးဘိဆုခိဉ်

ထီတထုာ်ကီာ်ဆာ်-ဖုံဖုံတီအူ

မ္ၚာ် လာ ပယီသး (နအဖ) ဟဲဆီလီအသးဗဲ ၁၉၉၅ နံဉ်, ဗဲဘိဆုခိဉ်အကွာ်ထီဉ်တံာ်ဒီခိဉ် ကိးဝဲလာ နီစိ, အိဉ်ဖဲယီတူာ်ထီဒီးဆံဉ်ဗဲဒါ သဝီအဘာဉ်စၢ, ကီသ့ဒါဒီးဘုဉ်ဆာ်ခံနအဖသးအ သိလုာ်ကျဲဖိခိဉ်တီတီအယိ ဆာကတီာ်မ္ၚာ်တုာ်ယီလာ န့ဉ်ဘိဆုလီကတီာ်လံန့ဉ် ငူဖိသဝီဖိလၢအလဲယုအိဉ် န့ဉ်ဒီးသ့ဉ်ဖုံသးညီသကိးဝဲဗဲဘိဆုခိဉ်တဖဉ် လဲယု အိဉ်က့ဒုဉ်တဘုဉ်လာဘဉ်, ဘဉ်ကွာ်စိယီသကိးဝဲ ဘိဆုခိဉ်တံာ်လီာ်ပဲဒီးတံာ်သ့ဉ်အးသးအးန့ဉ်လီာ်.

ဘိဆုခိဉ်တံာ်လီာ်အံၤ မ္ၚာ်တံာ်လီာ်လီၤဟံတခါလၢ အအိဉ်ဗဲတံာ်လီာ်ခံဘိအဘာဉ်စၢ, မၤအသးဒ်ရုဉ်ကီဉ် (နိဉ်) တဖျဉ်အသိး အထီကအိဉ်အပျာ်ယံာ်ကယၤဒီး အအိဉ်ယီကအိဉ်အပျာ်ယံာ်ဆံ တံာ်စုၤခါမၤအသးဒ်ရုဉ် ကီဉ်အသိး ထံအယီဉ်ကအိဉ်ဝဲ ၁၀-၁၅ ပျာ်, အအိဉ်တ ခိက့ယုလီၤဒ်ထံဖိကျိအသိး ဒီးက့ယုလီၤတုာ်လၢ ယီလီာ်ကျိအပူန့ဉ်လီာ်.

ကိးနံဉ်ဒဲးစးထီဉ်လၢလါမ့ၤအလၢာ်တုာ်လၢယု ထီဉ်အကတီာ်န့ဉ် န့ဉ်တကလုာ်လၢပုထုလံဖိကိးလၢ န့ဉ်ဘိဆု, အမိာ်ပျာ်ထဲစုနတဖုခံဉ် လီၤဝဲဗဲရုဉ်ကီဉ်အံၤ အပူအယိ တံာ်လီာ်အံၤဘဉ်တံာ်ကိးအီၤလၢဘိဆုခိဉ် န့ဉ်လီာ်. ဆာကတီာ်ဗဲဒုဉ်ဘိဆုလီၤန့ဉ်မ္ၚာ်ဆာကတီာ်လၢ အမၤသ့ဉ်ခသးခု, မၤသ့ဉ်ဖုံသးညီ ငူဖိသဝီဖိအိဉ်ဘူး အိဉ်တံာ်တဖဉ် လၢကလဲယုအိဉ်သကိးဝဲန့ဉ်လီာ်.

တံာ်လီာ်အံၤ အိဉ်သ့ဉ်လီၤသးဗဲဆံဉ်ဗဲဒါ-ယီတူာ် ထီ အကီာ်ဆာတီတီ, ကီသ့ဒါကဝီ, ထီတထုာ်ကီာ် ဆာဉ်, တီအူကီာ်ရုဉ်ဟီဉ်ကဝီပူလီၤ. သဝီလၢအမ့ၢ် ဆံဉ်ဗဲဒါ, ယီတူာ်ထီ, မ့ၤဒီခိဉ်, စီတုဒါသဝီတဖဉ် န့ဉ် န့ဉ်ဘိဆုလီၤအဆာကတီာ်မ္ၚာ်ဘဉ်န့ဉ် လဲလုအိဉ် သကိးဝဲလီၤ. တံာ်လီၤဆီလၢန့ဉ်ဘိဆုန့ဉ် နမ့ၢ်ဖိဉ်အီၤ နဘဉ်တုာ်လၢဆါမ့တမ့ၢ်နဘဉ်အုဉ်တံာ်လၢနမဲ, နမ့ၢ်ဘိး

ကံာ်အစုအခိဉ်နမ့ၢ်ဖါန့ဉ်လၢကုပုန့ဉ်က့ ထုဉ်ဖျးကွံာ်ဗဲ လၢာ်လီၤ. ပုမၤညီနီတခီပုအုဉ်တံာ်ယာ်လၢမဲ မ့တ မ့တုာ်ဖျိလၢဆါတဘုဉ်တဘုဉ်မးတထုဉ်ဖျးဘဉ်. န့ဉ် ဘိဆုမ့ၢ်လီၤအဆာကတီာ် ပုဖိဉ်န့ဉ်တုာ်လၢပုဝဲလၢဝဲတ ဂၤန့ဉ်လီၤ. ပုသးပျာ်စံဉ်ဗဲဒါ တံာ်လီာ်အံၤမၤအ သးဒ်တံာ်သ့တံာ်ပျာ်အလီၤတခါ လၢအလီၤဆီန့ဉ်ဒီးတံာ် လီာ်အဂၤတဖဉ်န့ဉ်လီၤ. မ့တံာ်လီာ်တတီၤလၢ အလုာ် အိဉ်လုာ်အီၤလီၤကဝီထံဖိကီာ်ဖိစးထီဉ်လၢ ပုဖိဉ်တုာ် လၢပုအဆံးမုဉ်ကမဲဖိဉ်ဗဲလၢာ်လီၤ. န့ဉ်ဘိဆုလၢ ပုမၤအိဉ်န့ဉ်အါတဖဉ် အါတက့ၢ်ပုဟဲက့မၤယုအိဉ် ဝံပုပာ်ကီၤယာ်ဒီး ပုဖိအိဉ်တံာ်အိဉ်က့မဲဖိပုကျိနီဉ် ဖျးမၤအခါန့ဉ်လီၤ.

တံာ်ပနီဉ် - ဗဲဒုဉ်ဘိဆုလီၤအဆာကတီာ် မ့ခိဉ် စုၤသဖုံဉ်တံာ်အာဉ်ထီဉ်, ကလံးဟဲဒုဉ်ဟဲလီၤလၢမုဖးဖိ န့ဉ်လီၤ. န့ဉ်လီၤအဆာကတီာ်, ဂုာ်သ့ဉ်ဒးဘိတုာ်လၢ ဘိဉ်သိဉ်ဒုဉ်လဲာ်ဟဲဒုဉ်လီၤ. ဘဉ်ဆာဉ်တမၤဘဉ်ဒီပု နီတမံာ်ဘဉ်, ဟဲလီၤဖိဉ်အိဉ်သကိးဒုဉ်လီၤ. တံာ်လီၤဆီ လၢဂုာ်သ့ဉ်ဒးဘိအုဉ်ပုတဆါဘဉ်လီၤ. နခိဉ်ဘဉ်တံာ် ဘဉ်ထံး, ဘဉ်ဒီဘဉ်ဆာဉ်တဆါဘဉ်. ပုမ့ၢ်အိဉ်ပု ဘဉ်ကတီၤ, ပုတဘဉ်ဖိအိဉ်လၢထိးသိဘဉ်. တံာ်သံ တံာ်ပျာ်မ့ၢ်အိဉ်ပုတဘဉ်ဖိအိဉ်ဘဉ်. နမ့ၢ်ဖိအိဉ်ဘဉ်ဒ် န့ဉ်ဒီးလၢခံဒုဉ်တလီၤလၢဘဉ်.

ဘိဆုခိဉ် အနီဉ် (ထံကွဲ) အံၤမ့ၢ်ပျာ်လုာ်ယုလီၤ ကွံာ်ဝဲလၢကွံာ်ခိဉ်တပန့ဉ် သဝီလၢ အအိဉ်ဘူးအိဉ်တံာ် သ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်အိဉ်ကုးအီၤပုလီၤ. ပုသးပျာ်စံဉ်ဗဲဒါ လၢတံာ်ကီာ်ခါ ထံမ့ၢ်အိဉ်ထံမ့ၢ်တလီၤသံးဘဉ်န့ဉ် သဝီ လၢအအိဉ်ဘူးသ့ဉ်တဖဉ် အိဉ်မုာ်အိဉ်ရုဉ်အိဉ်ကုးအီၤ ပျာ်ဒီးတဘဉ်တံာ်ကီာ်တံာ်ဂီၤဘဉ်, တံာ်ကီာ်ခါထံမ့ၢ်လီၤ သံးထံမ့ၢ်တအိဉ်န့ဉ်, ထံကီာ်ကီာ်ကီာ်, တံာ်ကီာ်တဲာ်ဘဉ် ပုလီၤ. ဒ်ပုသးပျာ်စံဉ်ဗဲဒါအသိး ပုလီၤကဝီဖိတ

ဖက်ကွာ်နီၣ်ဝဲဒီး ထံၣ်ဝဲလၢတၢ်ကီၢ်ခါထံၣ်မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ် တၢ် မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်အိၣ်ကုးအိၣ်ပျဲ၊ ထံၣ်မ့ၢ်လီၤသံးတၢ်ကီၢ်တၢ်ဂီၤ တၢ်ဖံးတၢ်စ့ၤလီၤ. တၢ်မၤအသးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤအ သးတုၤမ့ၢ်မဆါတန့ၣ်ညါအံၤလီၤ.

အပူၤကွံာ်ဖဲ ၁၉၇၅ နံၣ် ပယီၤသုးမိၤစီရိၤပဒိၣ် မၤဝဲဒိၣ်လွံၢ်ဒိၣ် (တၢ်လွံၢ်တၢ်) ထီၣ်ဒုးပပူၤကညီက လုၣ် (KNU) အဟီၣ်ကဝီၤဖဲတီၤအူကီၢ်ရုၣ် ဒီးဟဲထီၣ် ဟံးတၢ်လီၤဆီလီၤအသးလၢ တီၤအူကီၢ်ရုၣ်ပူၤလၢတၢ် လီၤတဘျုးတီၤန့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးတဖၣ်ဟဲဆီလီၤအ သးဖဲ စံာ်ယဲၤ အသဝီစးထီၣ်ဖဲ ၁၉၇၅ နံၣ် တုၤလၢ ၁၉၇၉ နံၣ်ကတၢ်မးက့ၤလီၤသုးက့ၤအသးန့ၣ်လီၤ. ပ ယီၤသုးဟဲဆီလီၤအသးဖဲဆံၣ်ယဲၤအဆၢကတီၢ် ဒူဖိ သဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိး ဘၣ်ဟံးတၢ်ဒုးသဝီဒီးတၢ် ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အလီၢ်ခဲလၢာ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါပ ယီၤသုးဒွဲၣ်အူကွံာ်ဒုးသဝီဒီးတၢ်ဘၢယုၤသရိၣ်ခဲလၢာ်, မ့ မ့ၢ်ယီၤတုၢ်ထီၣ်အကွီၢ်ဘၢယုၤန့ၣ် နအဖသုးတဒွဲၣ်အူဝဲဘၣ် ဆၣ်မ့ၢ်လၢပုၤက့ၤအိၣ်လၢသဝီတဘျုးဘၣ်ဒီးကတဲာ်က တီၤက့ၤတသ့အယီၤ ဟးဂီၤလီၤပဲၣ်လီၤပျီၢ်ကွံာ်ဝဲဒုၣ်လီၤ. တုၤဟီၤဖဲ ၁၉၈၀ နံၣ်ဝဲအလီၢ်ခဲ ပယီၤသုးဟူးဂဲၤစ့ၤ လီၤကတီၢ်, သဝီဖိစ့ၤန့ၣ်ဟဲက့ၤန့ၣ်လီၤက့ၤဒီးလဲၤယု အိၣ်သးဖွံၣ်ဖဲဘီဆုခိၣ် ဒုၣ်လီၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်ကဒီးဖဲ ၁၉၉၅ နံၣ်ပယီၤသုးတဖၣ်ဟဲဆီ လီၤအသးလၢဒုးသဝီတဖၣ်အမဲာ်ညါ မၤသဝီဖိတဖၣ် ဘီထီၣ်ကဒီးကါကျဲၣ်ကျဲၣ်, ဖျးကါကျဲၣ်စးထီၣ်လၢ ကီၢ်သ့ၣ်အတုၤလၢဘုၣ်ဆၣ်ခဲ န့ၣ်လီၤ. အဘူးကတၢ် ဖဲ ၂၀၀၆ နံၣ်တၢ်အိၣ်သးကီၢ်ကီၢ်လၢလၢအံၤ ပယီၤ သုးဟဲထီၣ်ဒဲးသိးကဒုးဖျိးကွံာ်ကညီတၢ်ဟံးဆၢလၢတီၤအူ ကီၢ်ရုၣ်အပူၤသုးက့ (၂) န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးတဖၣ်ထံၣ် ဒူဖိသဝီဖိန့ၣ် ဖိၣ်ဝဲဒီးမၤပယုၤဝဲ, ပိာ်မုာ်ပိာ်မၤတဖၣ် ဖိၣ်ဆုၣ်မၤတရီၤတပါဝဲ, ဖိၣ်မ့ၢ်တန့ၢ်ခးသံဝဲဒဲထံၣ်ဖိထိး ဖိအသိး, မၤဟးဂီၤဒုးသဝီဖိအတၢ်သုၣ်တၢ်ဖျးအလီၢ်, ဒွဲၣ်အူကွံာ်ဒုးသဝီဟံၣ်ယီၤဒီးဘုဖိအယီၤ ဒူဖိသဝီဖိတဖၣ် တုၢ်တန့ၢ်ခိၣ်တကဲလၢ, တနီၤဘၣ်လဲၤယုၢ်ဆုဘၣ်ကီ ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤ, တနီၤဘၣ်လဲၤယုၢ်ဆုပယီၤသုးတၢ်ဟံး ဖိၣ်အလီၢ်, တနီၤယုၢ်အိၣ်ဒဲးလၢပျီၢ်ကျါလၢတၢ်နးတၢ် ဖိၣ်အပူၤတုၤခဲကနံၣ်အံၤလီၤ.

လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ “ဘီဆုခိၣ်” တဘျီဒုးသုၣ်ဒု သးခုဝဲကညီ ပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤ ဘၣ်အိၣ်သယုၢ်အိၣ်လီၤဖးကွံာ်ဝဲဒုၣ်လီၤ. သဝီဖိဖဲန့ၣ် တဂၤစံးဝဲ “ပမုၢ်လၢဝဲသပျီၢ်ပျီၢ်လၢ ပယီၤသုးမိၤစီရိၤတ ဖၣ်ကက့ၤလီၤက့ၤဆုအုအုၣ်လၢအဆိအချွဒီးပက က့ၤသးဖွံၣ်ဘၣ်က့ၤလၢဘီဆုခိၣ်” န့ၣ်လီၤ. ■

မ့တမ့ၢ်လၢဒူဖိသဝီ ဖိဘၣ်စံၣ်ပယီၤသုး ဘၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ် လဲၤဖိၣ်အိၣ်ဝဲဒုၣ်ဘီ ဆုဖဲဘီဆုခိၣ်ကိး နံၣ်ဒဲးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မံလၢ်ကဲဘျး, ပှၤကညီတြးကတီ

မၢ်တြး, ဖျးခိၣ်သဝီ - သုဖဲ

တၢ် မံလၢ်လၢပှၤလၢ်ကျိတဖၣ် ကဲထီၣ်ဝဲတၢ် ဘျးတၢ်ဖျိၣ်လၢပဝဲလီၢ်ကဝီကညီဖိသုၣ်တဖၣ် အဂီၢ်လၢကျဲတဘျးဘိၣ်အမ့ၢ် တၢ်အိၣ် တၢ်အိၣ်, ကသံၣ်ကသီ, တကးဘၣ်အကျိတနီၤကဲထီၣ် ဝဲတၢ်ဒိသဒါလၢတၢ်သုၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢဘုသုၣ်ဂီၤထီၣ်အဆၢကတီၢ် ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢ အဟဲအိၣ်ဘုတဖၣ် ထိးတၢ်, တၢ်ဟီၤဟဲလၢဒုးယၢအ ကျိအိၣ်ဒီးမိၢ်ပၢ်ဖဲလၢပှၤတဖၣ် လဲၤဆဲဝဲဝဲခိၣ်, တၢ် လၢဝဲခိၣ်န့ၣ် ပှၤဆဲသုၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်သံဂုၤမး ဒီးဆဲလီၤဝဲ ဝဲခိၣ်တခိၣ်ဝံၤ ယၢထီၣ်တဘျးတယၢ ပၢ်ထီၣ်ဝဲလၢ သုၣ်အတြးပှၤ လၢတၢ်လီၢ်ဂုၤတခါခါ ထုကဖၣ်ဝဲဒ်အံၤ ထံကစၢ်ကီၢ်ကစၢ်, ကစၢ်ကစၢ်ကလိကစၢ်စၢ ဝံသးစူၤ ယဒုးအိၣ်ကီၢ်နတဘျးတယၢဒီးတၢ်လိၢ်အိၣ်ကီၢ်ယတၢ် တက့ၢ်. ဒီးခဲအံၤဘၣ်သးအိၣ်ကီၢ်နဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဒု ဒီးသးကညီကီၢ်ယၤ ဒီးဒုးအိၣ်ကီၢ်ယတက့ၢ်.

တၢ်ဟီၤမ့ၢ်ဟဲဘၣ်တဘျီလဲၤကွၢ်ဝဲသံလံ တကါ အိၣ်ဝဲတဘျီယီၤဘၣ်, ဘျးန့ၣ်ဝဲအနၢ်စိးခံခံကပၤလၢ်, အပျးစိးခံ, နါဒုးစိးခံ, မဲၢ်စိးခံ, စုမဲၢ်ခိၣ်မဲၢ်စိးခံခဲလၢ် ဝံၤ ဘိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢလၢပၢ်ထီၣ်ဝဲလၢလၢ်ခိၣ်မ့တမ့ၢ် သုၣ်လီၤထုကဖၣ်ဝဲ ထံကစၢ်ကီၢ်ကစၢ် ကစၢ်ကစၢ်က လိကစၢ်, ကုကစၢ်ပှၤကစၢ်စၢ တၢ်ဘျးတဆံးဘၣ်ဒ်ယ ယုတၢ်နၤအသိး နဒုးအိၣ်ယၤတဘျးယအိၣ်လၢတၢ်ပၢ် ကဲဒိၣ်ဒိၣ်အါအါအပူၤယဒုးအိၣ်ဆိနၤ မဲနကအိၣ်လၢ တၢ်သုၣ်အိၣ်သးအိၣ်အပူၤ နအိၣ်ကကဲဂံၢ်ကဲဘါ, ယၤ ဆၣ်မိၤယကကွၢ်စိၣ်အိၣ်ဒီးယဟံၣ်ဖိယီဖိတံၤဖိသကိးဖိ ကကဲဂံၢ်ကဲဘါကီၢ်တက့ၢ်.

မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်တၢ်ယုအိၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကျိအကျဲ အိၣ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ယုအိၣ်, တၢ်ဟီၤ, တၢ်ဟိ, ထိးမံ, တၢ်အုး, တၢ်သုၣ်တဖၣ်အံၤ ခးအိၣ်ဝဲလၢချံၣ်ဒီးချံၣ် ဆၣ်အခိၣ်စုန့ၣ် မၤစဲဝဲဒီးစုၣ်, ခးဝဲဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသံဂုၤမး လီၤ. ခးဝဲတဒုမ့ၢ်တဒုတခးဝဲအါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဘၣ်, ခးတၢ်

မံလၢ်အမိၢ်ပှၤဒိၣ်ဒ်တၢ်ယီၤသုၣ်တဖၣ်ဟဲက့ၤဝဲဝဲအညၣ် တုၤဒးတဘျီဒိၣ်လီၤဝဲနီၤအိၣ်လိၢ်အသးတဒးတဒးပၢ် ဖျိထီၣ်အတၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံတၢ်သးအိၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ကဲ ထီၣ်တၢ်ယုတၢ်ဖိးဒ်န့ၣ် ကွၢ်လိလိၢ်အသး, ပှၤမ့ၢ်ကဲမဲ ဖိၣ်ယဲတုၤန့ၣ်ကတလဲကပၢ်ဝဲဘၣ်, နီၤအိၣ်ဝဲတၢ်ညၣ် ဒ်အတြးကကီၢ်ဝဲလီၤ.

ဒ်န့ၣ်အသိး, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိကဲထီၣ်ကသံၣ်ဖိၣ်က သီဖိၣ်လၢပှၤလီၢ်ကဝီကအိၣ်ဝဲတဘျးကလုၢ်န့ၣ် လီၤ. ဘိၣ်သိၣ်ဖးဒိၣ်အယံဂုၤ, အသိဂုၤ, ဂုၤကသံၣ်ခဲ လၢ်ပှၤဖိသုၣ်နီၤဆံးနကျၢ် ဒုးအိၣ်အီၤဘိၣ်သိၣ်ဖးဒိၣ်အ ယံတနံၤခံနံၤတဘျီဖိသုၣ်အဝဲန့ၣ် ဒိၣ်ထီၣ်အခိၣ်န့ၣ်ဂုၤ တၢ်အိၣ်ဆုၣ်အိၣ်ချၢဂုၤမၤလိလံၢ်တီၢ်တၢ်န့ၣ်ဂုၤမးလီၤ. ဖိသုၣ်လီၤကီၢ်နကျၢ် ဒုးအိၣ်အီၤတဆိးဝဲဘၣ်.

မ့ၢ်မ့ၢ် ဖျံ တကလုၢ်အံၤ ပှၤလီၢ်ကဝီဖိမၤဝဲမ့ၢ်န့ၢ် တဒုဒု ဟံၣ်ပၢ်ပၢ်ဝဲအသိးခဲလၢ်ပၢ်ပၢ်ဝဲလၢပလၢပှၤဂုၤ ဂုၤလီၤ. တၢ်ဖိယၢလၢအမၤပးဂီၤအိၣ်ဂီၤဘုအမိၢ်ပှၤဖိ ဝါဝါတဖၣ် မ့ၢ်လီၤလၢဘုကျိဘုဟးဂီၤကွံၣ်ခဲလၢ်ဒီး တၢ်ယၢသုၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်လံန့ၣ် ပှၤလဲၤဝဲထးဝါဒါ ဖးဒိၣ်တဖျၢ်လုန့ၣ်ထံပျဲအပူၤ, ထၢန့ၣ်လီၤဖျံအသိတၢ် န့ၣ်ထံဒါတဝဲဒီးမၤန့ၢ်ဝဲကယံၢ်မ့ၢ်တၢ်ဆၣ်, သုၣ်ကီၤကွံ သုၣ်, သးဟီၤသုၣ်, တနီၤကျဲသုၣ်, သွဲၣ်လီၤကရဲဝဲထၢ န့ၣ်ဝဲလၢဖးဝါဒါပူၤ တီၢ်ဘျးဘၣ်လိၢ်ဝဲဂုၤဂုၤဝံၤ ဟးဖျံဝဲ လၢဘုကျိ ဒီးတၢ်ယၢသုၣ်တဖၣ် လီၤမၢ်ကွံၣ်ဝဲခဲလၢ် လီၤ. ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိကဲထီၣ်ကသံၣ်ဖိၣ်ကသီဖိၣ်လၢပှၤ လီၢ်ကဝီကအိၣ်လၢကျဲဒ်အံၤလီၤ.

တၢ်မံလၢ်တဖၣ်ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဒိသဒါလၢပှၤဖဲး အိၣ်ဒုးထုအိၣ်စံၣ်အဂီၢ်လၢကျဲတဘျးဘိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤလီၢ်ကဝီဖိတဖၣ်ထုအိၣ်စံၣ်ဒီးဖဲးအိၣ်ဒုးတဖၣ် တၢ် ယီၤ, ထိးမံ, မ့ၢ်ဟဲအိၣ်အဘု, ဘိၣ်သိၣ်ဖးဒိၣ်မ့ၢ်ဟဲ ဆၣ်အဒုးဘိၣ်သိၣ်ဖးဒိၣ်န့ၣ် အစိနၢသံဒိၣ်မး, ဒီးတၢ် ယီၤ, ထိးမံသုၣ်တဖၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ဘၣ်ဝဲ အစိဒီးတဟဲဘျး

လာဝဲပုလီကဝီဖိအစုးလာဘၣ် ဒီးဘိၣ်သိၣ်န့ၣ် ကဲ ထီၣ်ပုလီကဝီဖိအတၢ်ဒီးသန့ကျဲတဘီစ့ၢ်ကီးလီၤ.

ပုလီကဝီဖိအတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုအတၢ်အိၣ် မိၢ်ပုၤအလိၣ်ဒိၣ်ကတၢ်မ့ၢ်ဝဲ ဘု, ဒီးဘုန့ၣ် ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ အါကလုၣ်ဒ်အမ့ၢ် ယုၢ်, ကံၣ်တလၢ, သံမ့ၢ်ပီၤ, တၢ်ဝါ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အိၣ်လိၣ်မၤဂီၤဝဲအါမးလီၤ. ဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိလၢမၤစၢပုၤထုၣ်ဖဲဒုးဖိဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဖိညီၤ, ကဟံ စု, ထိးဆိ, ထိးဆၣ်, ယုၢ်ခု ပျီ, ဒိက အိ, လံာ်မိၢ် ယး, တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအိၣ်ကွံာ်ဝဲယုၢ်ကဲထီၣ်ပုလီကဝီ ဝီဖိအတၢ်ဒီးသန့သပျၢ်ကတၢ်တခါလီၤ.

တၢ်ဖိယၢ်လၢအမၤဘၣ်ဒိဘု, သံမ့ၢ်ပီၤ, ကံၣ်တ လၢ, တၢ်ဝါ, ဘုအယၢ်တဖၣ်န့ၣ် ထီၣ်ဆိဆ့, ထီၣ်နါ ကွံာ်ကွံာ်, ထီၣ်သံၣ်ကွၢၤ, ဘီစံၣ်ယီၣ်, ထီၣ်ကီၢ်ကွံာ်, ထီၣ်ပံနီ, ထီၣ်ယဲ, ထီၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ပုလီကဝီ ဝီဖိအတၢ်ဒီးသန့ထီၣ်လိၣ်အသး အိၣ်ကွံာ်ဘုအယၢ်သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်မဆါတန့ၣ်အံၤ လၢပဟီၣ်ကဝီပုၤတၢ်မံလၢာ် ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအိၣ်ဒီးတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ ဘိၣ်သိၣ်ဖးဒိၣ်, တၢ သု, တၢယီ, တၢဟံ, တၢဘီ နၢ, သံးဒိၣ်ခိၣ်, တၢ ဖး, ထိးမံ, ကဟံစု, ထိးဆိ, ဝါမဲာ်, တၢအး, တယုၢ် ပျၢ်, ထီၣ်ကိး, တကျါ, ပျံာ်သုဖးဒိၣ်ဒီးအဂုၤအဂတ ဖၣ် ဒီးအိၣ်ဒ်လၢပျၢ်ယိာ်ပျၢ်တီၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢဒုဘိၣ်ပုၤန့ၣ် အကလုၣ်ဒိၣ်ဆံးပြီသ့ၣ်ဘၣ်ယး ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢသ့ၣ်ခံ, လၢဟီၣ်ခိၣ်လိၤအကလုၣ်ခဲလၢာ် အိၣ်ဝဲ တကယၤခွံကလုၣ်လီၤ. ပာ်ဖျါဒ်အမိၢ်ပျၢ်ဒိၣ် တဖၣ်လၢအမံၤဟူသၣ်ဖျါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်တအိၣ်ပ သ့ၣ်ညါအိၣ်ဖိဖျါလၢပထံၣ်လၢပမဲာ်တကလုၣ်ဒီးတကလုၣ် ပုလီကဝီဖိအိၣ်ကွံာ်သးပျၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကိးပုၤအမံၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤလၢသ့ၣ်ပျၢ်ဝဲပျၢ်တီၣ်ပျၢ်ယိာ်ပူၤဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိအါကလုၣ်အိၣ်ဆိးသ့, အိၣ်ကဒုအါမးလီၤ. ဆါ ကတီၢ်ဖဲဒုးတၢ်သီ, မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ဂီၤခိ ၈ န့ၣ်ရံၣ်မ့ၢ်ဖဲ ထီၣ်ဆဲးလီၤလုၢ်ဘီတယုၢ်ပျၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ချၢၣ်သၣ် ဝံၤအိၣ်လၢခါခံဖိၣ်ယာ်ခါဒုဖဲလီၤအသးတဒုတဒု, သးဝံၣ်တၢ်လၢအကျိၣ်ဒ်ဝဲသိၣ်ဒီး စဖြဲနီၣ်, ဘု, အဲလံ ထီၣ်, ထဲနာ် ခဲလၢာ်နကနၣ်သိၣ်မုာ်မးအယိ ပုၤသးပျၢ် တဲပုၤအဝဲအိၣ်ချၢၣ်သၣ်ဝံၤ စံးဘျူးကျဲချၢၣ်လၢအအိၣ်

ဝဲအသၣ်, ဒီးပျၢ်ပုၤအကလုၣ်သိၣ်လီၤတယုၢ်တညီအ ယိ ပုၤသးပျၢ်ကိးန့ၣ်ဝဲအမုၤလၢ (တယုၢ်ပျၢ်) ကိးတယုၢ် ဝဲပျၢ်န့ၣ်ပျၢ်ညါလီၤ. အဝဲတအိၣ်ဘုဘၣ်နးဒီးအိၣ်ပုၤသ့ၣ် ကုသးတအိၣ်ဝဲဘၣ်, န့ၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တုၤမ့ၢ်တၢ်ကုၣ်ကုမၤကၤကျိၣ်ဖါထီၣ် ထုထု, ဘိး ကါ, တံၤလီၤ, ဝဲပျိ, ကျိသ့ၣ်တဖၣ် ဟံထီၣ်တဘျီ, ပု သ့ၣ်ကုသးပျၢ်လီၤကဝီပုၤတြီသန့ကု ပုၤဟ့ၣ်ဒးအိၣ်ဝဲ, ဆါကတီၢ်ဒုးတုၢ်ဂီၤခိယိးန့ၣ်ရံၣ်မ့ၢ်ဆဲးလီၤလုၢ်ဘီန့ၣ်သ ကု တယုၢ်ပျၢ်အခါယၢ်တသိၣ်လၢဘၣ်, တၢ်လၢတယုၢ် ပျၢ်တကလုၣ်အံၤကဖျံထီၣ်အဖိတဒုတဒုကီၢ်ကတုၤလီၤ. အဝဲဖိၣ်ယာ်သ့ၣ် ဒုမ့ၢ်ချူးမးအမိၢ်ပျၢ် လဲၤဟံး ကုၤအိ လီၤ. ဖိၣ်သ့ၣ်ဒုမ့ၢ်တချူးလီၤတဲာ်သံကွံာ်ဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ် လီၤလီၤ. အယိလီၤကဝီဖိသ့ၣ်ကုသးပျၢ်တြီဝဲဒးသံအိၣ် တဂ့ၤ, အချဲတအါစၢတအါဘၣ်.

န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မဲတၢ်မါလၢပဟီၣ်ကဝီပုၤ လၢတၢ်မံ လၢာ်အိၣ်ဝဲဒီးဒီးသန့ထီၣ်အသး, တယၤသၣ်, တရ သၣ်, တဖံၣ်တိလိသၣ်, ချၢၣ်သၣ်, လထပျၢ်ပုၤသ့ၣ် အိၣ်အကလုၣ်အါမး တကလုၣ်ဒီးတကလုၣ်လၢအဆါ ကတီၢ်ဒ်ဝဲသၣ်ထီၣ်ဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအအိၣ်ညီန့ၢ်ဝဲ သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲ အသၣ် န့ၣ်လီၤ. တုၤဒ်လဲာ်လၢ နီၣ်ဖိမံၤမံၤဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတနီၤအိၣ်ဝဲ, တကးဘၣ်တုၤ လၢဟီၣ်ခိၣ်အိၣ်တၢ်အလီၤတတီၤတီၤဆါကတီၢ်ဘၣ်တၢ ဟံ, တၢယီအိၣ်ဝဲမိ, ဟီၣ်ခိၣ်အတဟီၣ်ဟီ, ဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိဒီးသန့ထီၣ်အသးဒီးအိၣ်ဝဲ, ထီၣ်အကလုၣ်က လုအိၣ်ချၢၣ်အသၣ်ဒီးသ့ၣ်သၣ်ကလုၣ်ကလုၣ်, ထီၣ်, တၢအး, ဝါမဲာ်, အိၣ်ဝဲဒ်, ဒီဖျါလၢသ့ၣ်ပျၢ်ပုၤ သ့ၣ်သၣ် မံဝဲအကလုၣ်ကလုၣ်သၣ်အဆါတလီၤတဲာ်တူၢ်အယိ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲဒီးအိၣ်မုၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်ဆၢၣ်ကဒဲကဒဲစ့ၢ်ကီးကဲထီၣ်တၢ်ဒီးသဒဲတၢ်မၤစၢ လိာ်သးအိၣ် ဘၣ်ယးသ့ၣ်ပျၢ်ဝဲပျၢ်တီၣ်, တၢ်ခဲဘံးခဲဘါ အယိ ကဲထီၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်ရုသ့ၣ် အလီၤ, တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢအဂီၢ်, အိၣ်ဝဲမုာ်မုာ်ပုၤဖျူးဒီး တၢ်ပျံတၢ်ဖုး သ့ၣ်ဒိၣ်ဝဲထီၣ်ပျၢ်ဒိၣ်ယိာ်ပူၤကဲထီၣ်ဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိအတၢ်မၤစၢလၢအိၣ်ရုသ့ၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.

ဆါကတီၢ်ခဲအံၤ တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်လၢအကဲထီၣ်တၢ်မၤ ပျံမၤဖုး, မၤလီၤစုၤ, မ့ၢ်တမ့ၢ်မၤလီၤတူၢ်ကွံာ်တၢ်မံလၢာ်တ

ဖန်မှီဝဲ (၁) လီကဝီပူတော်ဒုးတော်ယာအိန်အယိ ပုသု တော်စုကဝဲလောအမှီဝဲကျိအကလုာ်ကလုာ် ပုကသုလော တြိဆာဒုန်ဒါအဂီတကးဘဉ် ပုတော်ထီဉ်ထံဒုးလတ်တ အိန်တဖဉ် ဟးယုဒးသံအိန်ဆဉ်ဖိကီဖိလောပုပုကဲ ထီဉ်တော်မပျံမပုဒးဆဉ်ဖိကီဖိ၊ မလီစုဆဉ်ဖိကီဖိ၊ တုလောလီဆုာ်ကွာ်သုန့ဉ်လီ။ (၂) ဆဉ်ဖိကီဖိတနီ လောအိန်တုာ်ဒီးတဖဉ် ခိဖျိလောသုဉ်ပုာ်ဝဉ်ပုာ်တီဉ် ပုကုာ် မကလောသုဉ်၊ ကုာ်သုဉ်ပုာ်ဝဉ်ပုာ်ဆဉ်ဖိကီဖိအတော်အိန် သအာအလီတအိန်လောဒီးပျံတော်ဖုးတော်သုးကွာ်အလီဆု တော်လီအဂုန့ဉ်လီ။ (၃) ဆဉ်ဖိကီဖိလီတုာ်ကွာ် အဂု ခိဖျိပုကွာ်မဲဉ်စု ကုာ်ကုမကလ၊ ဝဲပျိ၊ ပွဲဆိ၊ ထု ထု၊ ဘိးကံ၊ တံလီ၊ ခိဖိလောကျိအကလုာ်ကလုာ်ပု ခးတော်ဖိသုဉ်တဖဉ်လီကဝီပုသုးပုာ်တဲသနုာ်ကုတပတ် ကဲဝဲလီကဝီပုသုးပုာ်တော်ကတိတော်ဂုအဝဲအံ မှာတ နံဆဉ်ဖိကီဖိလီတုာ်ကွာ်အကျိပျိတြာ်ကလုာ်လီ။

တော်ကုာ်လဲဉ်မကတော်မဲလတ်ဆဉ်ဖိကီဖိလောပ ဟိဉ်ကဝီပုကဲထီဉ်တော်မဆဲးလီစောလီဒိဉ်ဒိဉ်မှီမှီ အိန်ဝဲလီ။ ပုကွာ်မဲဉ်စုယုစုအကျိအကျိအဂတဘဉ် ဟးဒးဝဲဆဉ်ဖိကီဖိ၊ တယီနာတခိဉ်ယံမာ၊ တဘီ နာတခိဉ်ယုမာ၊ ဘိဉ်သိဉ်ဖးဒိဉ်အယံတကံလီယံမာစး ထီဉ်ကျိအိထီဉ်တဘျီပုဒးတော်ဖိဆဲးဒီးပုမှီထီဉ်ဖိခး ဆါဝဲဒီးတော်လီလောဆဉ်ဖိကီဖိအိန်အလီနလဲယုနတ ထီဉ်လောဘဉ် အခိဉ်လီမးတအိန်လောဘဉ်။ မှာတ နံဆဉ်ဖိကီဖိဆဲးလီစုလီဒိဉ်ဒိဉ်မှီမှီအိန်ဝဲလီ။

တော်အဲဉ်မစောလီသးဒီးတော်ယုတော်ဖိပနီဉ်လောအ မှာ တနီအိဉ်လိာ်သးတော်ဖိတညဉ်ဒီးညဉ်ဖိတအိဉ် လောဘဉ် အိဉ် နှဲတစးတမ့းလောအမှီဝဲဒီပုာ်ဝဲတံ နီ၊ လောအိဉ်ဘုး အိဉ်တံတဖဉ်တဆဲးတကုာ်ခိဖျိလော ဆဉ်ဖိကီဖိဒီးညဉ်ဖိတဖဉ်လီစုအယိ ပုမအိဉ်တ အိဉ်တနုာ်လောအါအါဂီဂီဒီးတော်နီအိဉ်လိာ်သးတအိဉ် အါလောဘဉ်လီ။

ကျဲလောပကဘဉ်ဘုဉ်လီတော်ဂုကီဘဉ်ယးတော်ဒီ သအတော်မဲလတ်ဒ်သိးသုတလီစုလီတုာ်ကွာ်န့ဉ် လီ ကဝီပုတော်သုတော်ဘဉ်ဒီးမိာ်ပာ်ဖုတော်သုတော်ဘဉ်အိဉ် ပု လီကဝီပုသုဉ်ကုသးပုာ်အတော်ကတိအိဉ်ပတ်လောပုလဲ လဲ ဖဲလောသဝီသုဉ်ကုသးပုာ်ကိးတော်အိဉ်ဖျိအိဉ်သကိး

သဝီဖိလောသဝီပုဒးတဖျဉ်ကဘဉ်ဟဲတဂု၊ တဘျီလံာ် လံာ်၊ ကဘဉ်ရူးထီဉ်ဝဲတော်ကတိလောခံလောပုသုဉ်တ ဖဉ်၊ အိဉ်ဒုဉ်ကတိလောအိဉ်ညဉ်ကတိကွံ၊ အိဉ်ထံကတိ ထံ၊ အိဉ်ကီကတိကီ၊ ထုခံကွာ်စိးကုာ်ကစာ်ပုာ်ကစာ် အလီပုတဘဉ်ဖဲဒးဘဉ်။ ပုမှီဖဲဒးကုာ်ကစာ်ပုာ်က စာ်ကမဆုးမဆါပု ဖဲးတဂုဒီးထံဖိကီဖိအါဂုဒိက နုာ်မထွဲသကိးဝဲကိးဂုဒီးလီ။ ထံခံကွာ်စိးသုဉ်တ ဖဉ် သုဉ်ပုာ်ဝဉ်ပုာ်ဆဉ်ဖိကီဖိအိဉ်ခိဉ်အသးအကလုာ် ကလုာ်အါထီဉ်ဂီထီဉ်ဝဲဒီးထံစုာ်ကိးမုဲဒုဉ်လီ။

လီကဝီပုတော်သုတော်ဘဉ်ဒီးမိာ်ပာ်ဖုတော်သုတော် ဘဉ်အိဉ်ဒ်အံ၊ ပုကုာ်မဆုအိဉ်၊ ချဲကလုာ်စုစုတ ဖဉ်မှီတဒိကနုာ်မထွဲဘဉ်ဒီးလီကဝီပုသုဉ်ကုသးပုာ် ကဘဉ်ဒုးသုဉ်ညါထီဉ်ဆုတော်ဖိခိဉ်ပုလောဘဉ်မုဘဉ်ဒါ လောသုဉ်ပုာ်တဖဉ်လောအကျိအကျဲဒုဉ်ဝဲ၊ ကဘဉ်ဖိဉ် ယံးထီဉ်တော်ကလုာ်၊ ပုပနံမကလောအမှီ၊ ထုထု၊ ဝဲပျိ၊ ဘိးကံ၊ တံလီ၊ ဘျိအုဉ်၊ ပုာ်သုဉ်၊ ယါပု၊ ပုလဲ အိဉ်ဆါအိဉ်တော်တဖဉ်လောတော်ဆါတော်ပုလီလု တကုာ်တဘဉ်ပတ်ဆါဘဉ်။ ပုဘဉ်မုဘဉ်ဒါတဖဉ် တော် ဂုအံရဲဉ်ကျဲမှီတဘျီမှီတသု၊ မှီတနံအိဉ်ဒုဉ်က လုာ်ကကဘဉ်ပန့ဉ်လီ။ ကလုာ်ကမုာ်ဘဉ်ပဆါရဲဉ် လကျဲဝဲန့ဉ် ရဲဉ်ကျဲဝဲဒုဉ်နုာ်မှီမှီနီနီလီတော်လီဆဲး န့ဉ်လီ။

ဆဉ်ဖိကီဖိသုဉ်ပုာ်ပျံကွီတဖဉ် ဘဉ်တော်မအိ အကျိအကျဲဒ်လဲဉ် အဒိ၊ ယိဉ်လိာ်ကျိကပပုကညီ ကီသုဉ်ပုာ်ပျံကွီတဖဉ်၊ ဘဉ်တော်ကုာ်ဆါအိဉ်သုဉ်ပ ဟံဉ်ဆုကီမှီ ထီဉ်ဒီးတော်လီဟိလီဘိဉ်လီမိ ဒုဘိဉ် သံဉ်ဘိဉ်ကုလီ။ ဆဉ်ဖိကီဖိလောပျံကွီပုအတော် အိဉ်သးတဂုလော အိဉ်တဘျီတအိဉ်ဘဉ်လော သုဉ် သုဉ်ဝဉ်ဖျိကဲထီဉ်တော်ဂုကီလောဆဉ်ဖိကီဖိအဂီလီ။ ပျံကွီတဖဉ်ကဲထီဉ်တော်ဂုကီလောလီကဝီပုသဝီဖိအဂီ အိဉ်ဒါ တံစံးဆါတခိအိဉ်ဝဲလီ။ ခိဖျိသုဉ်ပုာ်ဝဉ်ပုာ် လီဟိလီပျိ၊ ထံခံကွာ်စိးတော်ခုဉ်အလီကဲထီဉ်တော်ကီ အလီ၊ ထံသံးနိသံးပုလီကဝီပုသဝီဖိအဂီပုထုအိဉ် စံာ်ထံတလောဘုတဂုလောဘဉ်လီ။ သုဉ်ပုာ်တီဉ်မထံဂု ကီလီလီ။ ဘဉ်မနုာ်အယိလဲဉ်ထံစုာ်တဂုဒီးနုာ်အိဉ် ဘုတကုတလောလောဘဉ်လီ။ ■

ဃုအိန်ညဉ်ဒီးယုဂ်လၢတလၢကသံဉ် ဘုဉ်, မ့ဉ်ပီၤ ဒီးကျိချံ

ဃဲပၤထၢ် - ကိုဉ်ပုၤ

ဧ ပါဖဲဖုသုဉ်ကုသးပုၤအတၢ်ဃုအိန်ညဉ် (တၢ်
ဃုအိန်တပုၤ, တၢ်ပီၤအိန်ကွဲ)ဒီးတၢ်လဲၤခိး
အိန်ယုဂ်ခိအကျဲလၢညါန့ဉ် တလၢကသံဉ်
ဘုဉ်, မ့ဉ်ပီၤ ဒီးကျိချံနီတဖျၢၣ်အယံ အလီၢ်အိန်လၢဖိ
လံၤလၢစိခဲအံၤ ကြးသ့ဉ်ညါက့ၤဝဲန့ဉ်လီၤ.

တၢ်ဃုအိန်တပုၤ

ဃဲပၤထၢ်လၢဂါခိဉ်အန့ဉ် အိန်ဒီးတပုၤတခါလၢ
အကိးဝဲလၢတပုၤဖးထီ, အိန်လၢယံမ့ဉ်လိာ်ထံကျိအပူၤ
န့ဉ်လီၤ. ဃီာ်မ့ဉ်လိာ်န့ဉ် အိန်ဟဲယုၤလီၤလၢဃီာ်မ့ဉ်
ခဲဒီးယုၤလီၤဝဲဆုဘုလိာ်ကျိအပူၤန့ဉ်လီၤ.

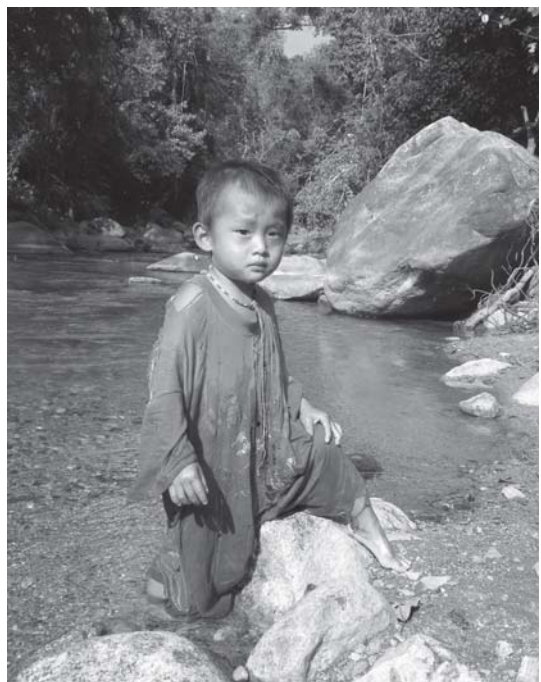
ပုၤမၤဘုဝဲကတီၢ် န့ဉ်အိန်ညဉ်အါ ပုၤအိန်ဘျးအိန်
သါ, ပုၤကိးလိာ်သးဒီးသဝီ, ပီၤမ့ဉ်ပီၤခွါ ဖိဒဲဖိသံဉ်လၢ
ကလဲၤမၤအိန်တပုၤဖးထီ, ပုၤလဲၤတုၤတဘျီ ပုၤဘီၤတီ
လၢ, ကွဲဝဲလၢလီၢ်ဘီ, ပီၤခွါတနီၤန့ဉ်ဟီဉ်ခိဉ် ပီၤမ့ဉ်ဒီး
ဖိသံဉ်တခိဝဲဟီဉ်ခိဉ်, ဝဲဟီဉ်ခိဉ်တုၤဒီးလူလီၤဝဲဖဲန့ဉ်ပီၤ
ခွါတီတပုၤဒီးကွဲဝဲန့ဉ်လီၤ. တုၤမ့ဉ်ပုၤတီတပုၤကိာ်သံးလံ
န့ဉ် ကွၢ်အိန်သကိးဝဲတဝီ, ကဝဲၤအိန်ဟုးအိန်ဝံ ဃီ
လီၤတနီၤဘၢလီၤတနီၤဒီးအိန်သကိးဝဲဖဲထံကျိန့ၤလၢကျါ
အိန်သကိးဝဲဝံ လဲၤယုၤန့ဉ်ပီၤပျးပျါအခိဉ် ဟီဉ်တၢ်အ
ခိဉ် မ့တမ့ၢ် ကျိဘုလၢတခါခါ လၢကမၤသံအိန်ညဉ်,
ဟဲက့ၤစိာ်ထံးဘျးဝဲဝံစုဉ်လီၤဝဲ ညဉ်လၢအအိန်လၢလၢ
ပုၤဒ်အမ့ၢ် ညဉ်ဂုၢ်, ညဉ်လံဉ်, ညဉ်ဝဲဟဲဒီးဟဲဖျိး
ထီဉ်ဝဲလီၤ. ပုၤကဝဲၤအိန်ဖိဉ်အိန်ကဒီးဝဲအသီတလၢ မ့
မ့တပုၤအခိဉ်န့ဉ် ပုၤဒီးတံာ်ဃာ်ဘၢန့ဉ်လီၤ.

ညဉ်ဒီးဆဉ်ဖိကိာ်ဖိလၢထံကျိ လၢဘဉ်တၢ်ဃုအိန်
န့ဉ်ဖဲတပုၤဖးထီ, ဃီာ်မ့ဉ်လိာ်အပူၤတဖျၢၣ်မ့ဉ်ဝဲ ညဉ်ပုၤ,
ညဉ်ထီ, ညဉ်မတုၤ, ညဉ်ဝါ, ညဉ်ဖာဘီ, ညဉ်ဖာကံဉ်,

ညဉ်ဝဲ, ညဉ်လံဉ်, ညဉ်ဂုၢ်, ညဉ်ထံ, ဘၢပလုာ်,
ဆွဲဉ်, သဒိဉ်, ဘၢဉ်ခဉ်, ဘုးလၢ န့ဉ်လီၤ.

ပုၤမၤအိန်တပုၤန့ဉ် တဂၤဃုအိန်ဒုဉ်ဝဲစုဉ်စုဉ် ဒီး
လၢအပူၤကွဲအနံဉ်သၢဆံလွံဆံန့ဉ် ပုၤတဂၤမၤအိန်
ညဉ်န့ၢ်တုၤလၢ တပီၢ်ခံပီၢ် မ့မ့ခဲအံၤဘျီပုၤမၤအိန်တန့ၢ်
လၢဘဉ်. ပုၤဃုအိန်တပုၤဝံန့ဉ် ပုၤယံလီၤကဒါက့ၤတ
ပုၤအခိဉ်ဒီးကလီၤကဒါက့ၤလၢလၢထံကျိပူၤန့ဉ်လီၤ.

ပုၤလဲၤမၤအိန်တပုၤအံၤ ပုၤတီခိဉ်ကဘဉ်အိဉ်ဝဲဒုဉ်
တဂၤ, ကဘဉ်မ့ၢ်ပုၤညါပုၤ, အမၤအတန့ၢ်ဘဉ်. လၢညါ
ပုၤတီခိဉ်လၢတၢ်မၤအိန်တပုၤမ့ဉ်ဝဲ မိဉ်ဖိဟဲ (နၢၤဖုၤဖု),
ဖါကၢ (နၢၤကီၢ်ဖု) ဒီးလၢခံ မိဉ်ဂုၤဖု, န့ၢ်ထုပၢ် မၤက့ၤဝဲ
ဒီးမ့ၢ်ပုၤသ့ဉ်တဖျၢၣ်လၢအကွဲဖိကွဲလံၤဆုဉ် ဒီးတီတပုၤသ့
ဒိဉ်မးန့ဉ်လီၤ.

မိၢ်ပါဖဲဖုအတၢ်ဃု
အိန်ဆဉ်ဖိကိာ်ဖိအ
ကျဲတဖျၢၣ်န့ဉ် ဖိဒဲ
ဖိသံဉ်တသ့ဉ်ညါ
တမၤလီၢ်န့ၢ်လၢဝဲခီ
ဖျိန့ၤသဝီတၢ်ဂၢ်တၢ်
ကျၢတအိဉ်

၂၀၀၇ နှစ် သူလူ့ကိစ္စလုံခြုံရေးကိစ္စတော်ပြု

တနင်္ဂနွေ သူလူ့ကိစ္စအိတ်ဒီတော်ပြုပေးလက်ဖက်ကိစ္စအင်္ဂါနဲ့လီ၊ တာသံကွာလာတော်ထူးထိုင်အိတ်ပြုအင်္ဂါတဖန်နဲ့ ဘဉ်တော်ဟံးနဲ့အိတ်လော သူလူ့ကိစ္စလုံခြုံရေးကိစ္စအင်္ဂါနဲ့လီ၊ ပကတိဘဉ်ဒီပုဂံကိစ္စကိစ္စလော ကစံးဆာဝဲ တာသံကွာလာ လံာ်စကုံးကွအလီ၊ လာအဘဉ်တော်ဖုနဲ့အိတ်လောလံာ်ဒါပုဒီးတော်ကွေးတော်ထိုင်ယုဒ်အိတ်လံာ်တော်ကိစ္စအလီနဲ့လီ၊

တော်ပြုတော်အိတ် ဘဉ်တော်နီဖးလီခိတ်ဖးသကရုာ်လာအမုာ် ခိတ်ဖး တာ၊ ခံဒီးသနဲ့လီ၊ ပုလောအစံးဆာတော်နဲ့ ၉၀ များကယာ ဆူအဖီခိတ်နဲ့ တော်ကဟ်ပနီအိတ်လော ခိတ်ဖးတာ၊ ၈၀-၈၉ များကယာနဲ့ခိတ်ဖးခံ ဒီး ၇၅-၇၉ များကယာနဲ့ တော်ကဟ်ပနီအိတ်လော ခိတ်ဖးသနဲ့လီ၊

ဟ်သုဒ်ဟ်သးလော တာသံကွာလာတော်စံးဆာအိတ်တဖန် တော်ကဘဉ်ဆူထိုင်အိတ် အစဲခံကတာ ဝဲလါယုလံ ၃၁ သီ (လါလော) နဲ့လီ၊ တော်စံးဆာလာအဟဲထိုင်စဲခံနဲ့ဒီးမုာ်နဲ့အစဲအံးနဲ့ တော်တဂံာ်ယုဒ်အိတ်လောတော်ပြုအပုလောဘဉ်၊ ပုလောအနီခိတ်ဖးတဖန် တော်ကဟ်ဖျါအစဲသုဒ်အမံလော သူလူ့ကိစ္စလုံခြုံရေးကိစ္စအင်္ဂါနဲ့လီ၊

စံးဆာနီလီနတော်စံးဆာလာတော်ပြုအတော်သံကွာလံာ်ကွအပုဝဲထာနီအိတ်လောသူလူ့ကိစ္စလုံခြုံရေးအိတ်တကွာ၊ သူလူ့ကိစ္စအစဲဒါတော်မလီဝဲကံာ်မဲအလီဆိးထံးမုာ်ဝဲ၊

Thulei Kawwei
P.O. Box 204
Prasing Post Office
Muang Chiang Mai, 50205
Thailand

မုာ်ပုအိတ်လောကိစ္စပုတဖန် ဆူထိုင်ဆူကံာ်မဲဝဲဒါမုာ်တညီနဲ့ ဆူထိုင်ခိတ်ဖျါသူလူ့ကိစ္စပုဆဲးကျိးတော်လောကိစ္စအပုတဖန် တကွာ၊ ဆဲးလီသုမံဒီးတော်အိတ်တော်ဆိးလီတော်လီဆဲး ဒ်သိး သူလူ့ကိစ္စပုကရု ကစံးကျိးကွာသုကယာအင်္ဂါနဲ့လီ၊

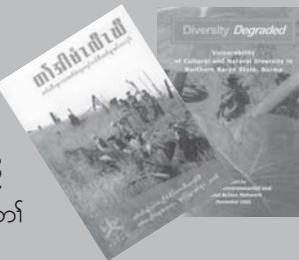
တော်ပြုအိတ် တော်မအိတ်အဆိကတာတော်တော်၊ ဆူမဲာ်ညါနီလောကဟဲစုာ်ကိစ္စ တော်ပြုကအိတ်တနီတော်တော်နဲ့လီ၊ ပုလောအဟုဂံာ် ဟုဂံာ်ဒီးဖးတော်လံသူလူ့ကိစ္စလုံခြုံရေးကိစ္စတဖန် ပဆာမုာ်လါလောကနီလီပြုသကိစ္စတော် ဒီးပုလောအနီဖးဘဉ် လံာ်တော်ကိစ္စအံး မုာ်အိတ်ဒီးပြုတခိ ဆဲးကျိးဘဉ်သူလူ့ကိစ္စပုမတော်ဖိလောကံာ်မဲ၊ မုတမုာ် လောကိစ္စပုတဖန်တကွာ၊

မုာ်လိာ်ကလီခဲအံး “သူလူ့ကိစ္စလုံခြုံရေးကိစ္စ, ခုစံးအလံာ်ပာ်ဖျါ”

ဒီပုဂံလောအအဲဒီးကဲသူလူ့ကိစ္စပုပေးလံာ်ဖိတပယုာ်ယီသုဒ်တဖန်နဲ့, ဝံသးစူဆူထိုင်အလံာ်ပာ်တံထိုင်, ယုဒ်ဒီးအဂုာ်အကျိး, အလီဆိးထံးလောပုပုဆူ သူလူ့ကိစ္စအအိတ်တကွာ, ဝဲလံာ်ရလီဟးထိုင်အသိတော်လါလံာ်နဲ့ ကတု အိတ်သုလီ, လံာ်မုာ်တတုအိတ်သူလူ့ကိစ္စလုံခြုံရေးနဲ့ဝံသးစူကွေးဒုးသုဒ်ညါဘဉ် အဲဒီးထိုင်တကွာ,

ခုစံးကရု ထူးထိုင်ရလီဝဲ လံာ်ပာ်ဖျါ “တော်အါမံလီလီယီ” လာအတဲဖျါထိုင်ဝဲထံ လီကီပုတော်ဒုးတော်ယလာအယံာ်အထာအံး မာဘဉ်ဒီးဘဉ်ထံးဝဲဒုတော်မုအါကလုာ်လာ တော်သုဒ်အိတ်ဖျါအိတ်အိတ်လောဒုးပု, ကညီလုာ်လံာ်ထုသနုတော်ဖဲအိတ်ဒုး ဒီးတော်ဆိးကါ သုဒ်ပုတော်အိတ်ယာအကျဲတဖန်နဲ့လီ, လံာ်ပာ်ဖျါအံး ဘဉ်တော်ထူးထိုင်အိတ်လော ကညီ ကျိတ်ဒီးကီလောကျိတ်နဲ့လီ, ဒီပုဂံလောအအဲဒီးဖးလံာ်ပာ်ဖျါအံး ဝံသးစူဆူထိုင်သုတော် အိတ်ဆိးလီလောပုပုဆူသူလူ့ကိစ္စလုံခြုံရေးလီဆိးထံးတကွာ,

ထိပ်ကံဉ်ဟိဉ်အကိလၢနိဉ်
ဒီယာ်ဟိဉ်အကိလၢနိဉ်
ကဒံဉ်ထီဉ်ဝဲဒဉ်အဖိ
ကဖးထီဉ်ဝဲဒဉ်အဖိ
ပှၤထီဉ်သ့ဉ်သ့ပှၤတပျီ
ပှၤထီဉ်ဝဉ်သ့ပှၤတပျီ
နမ့ၢ်ပျီအိဉ်န့ၢ်ထီဉ်ဖိ
ဒဲးဘးထီဉ်နွံဃာ်နွံစါ

